EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 6.6.2018
COM(2018) 447 final

2018/0236 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2018) 327 final} - {SWD(2018) 328 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Alates 1990. aastatest on liit suurendanud kosmosesektorisse tehtavaid investeeringuid. Juba enne Lissaboni lepingu jõustumist oli liit kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 189, millega kehtestatakse alus kosmose valdkonnas võetavatele meetmetele, loonud edukalt Euroopa satelliitnavigatsiooni programmid EGNOS ja Galileo. Praegu rakendatakse mõlemat programmi,[1] ja Galileo programmi käsitatakse liidu juhtsüsteemina.

2014. aastal lisandus esimesele kahele programmile Maa seire Euroopa Programm Copernicus,[2] mis põhineb ülemaailmsel keskkonna- ja turvaseire programmil. Hiljuti alustas liit tegevust kosmose jälgimise ja seire (edaspidi „SST“) toetamise raamistikus[3]. Summaarne eelarveeraldis kõigi liidu kosmosetegevuste, sealhulgas teadusuuringute jaoks ajavahemikus 2014–2020 oli 12,6 miljardit eurot.

Oma 26. oktoobri 2016. aasta teatises „Euroopa kosmosestrateegia“[4] määras komisjon kindlaks uue Euroopa kosmosestrateegia, mis keskendub neljale strateegilisele eesmärgile: ühiskonnale ja ELi majandusele kosmosest tulenevate hüvede maksimeerimine, konkurentsivõimelise ja uuendusliku Euroopa kosmosesektori toetamine, Euroopa strateegilise autonoomia kindlustamine seoses juurdepääsuga kosmosele ja selle kasutamisega turvalises ja ohutus keskkonnas, ning Euroopa kui ülemaailmse tegija rolli kindlustamine ja rahvusvahelise koostöö edendamine.

Euroopa kosmosestrateegia kasutuselevõtu põhjus on kosmosesektori strateegiline olulisus liidu jaoks ja vajadus, et Euroopa kosmosesektor kohaneks muutuva ülemaailmse keskkonnaga. Kosmosetööstus toetab mitmeid liidu poliitikameetmeid ja strateegilisi prioriteete. Kosmos võib olla ülioluline selleks, et tegeleda tulemuslikult uute väljakutsetega, näiteks kliimamuutuste, säästva arengu, piirikontrolli, mereseire ja liidu kodanike turvalisusega. Nendest uutest liidu prioriteetidest lähtuvalt tuleb programmi arendamisel kasutada uusi meetodeid. Tuleb tugevdada turvanõudeid liidu kosmosesüsteemide arendamisel, et kasutada täiel määral tsiviil- ja turvameetmete vahelist koostoimet.

Kosmos on ka osa ülemaailmsest väärtusahelast, milles toimuvad suured muutused, mis nihutavad kosmosesektori tavapäraseid piire. Nn uus kosmos muudab kosmosesektorit mitte ainult tehnoloogilisest, aga ka ärimudeli seisukohast. Kosmos meelitab ligi üha enam äriühinguid ja ettevõtjaid, kellel vahel puudub selles valdkonnas varasem kogemus. Seetõttu on ülioluline, et liit toetaks aktiivselt kogu kosmosesektorit, eelkõige kosmosesektori teadus- ja arendustegevust, idufirmasid ja äriinkubaatoreid.

Konkreetsemalt programmide puhul rõhutas komisjon Euroopa kosmosestrateegias, kui oluline on tagada Galileo ja Copernicuse programmi ning EGNOSe kaudu pakutavate teenuste jätkuva toimimise ning valmistada ette nende teenuste järgmised põlvkonnad ja täiustada SST teenuseid, ning teatas riikliku satelliitside algatusest, mis lisati esialgu komisjoni 2017 aasta tööprogrammi. Lisaks sellele rõhutas komisjon, et määrava tähtsusega on partnerlus komisjoni, liikmesriikide, Euroopa GNSSi (ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem) Agentuuri, Euroopa Kosmoseagentuuri ning kõigi muude

[1] Määrus (EL) nr 1285/2013. ELT L 347, 20.12.2013, lk 1.
[2] Määrus (EL) nr 377/2014. ELT L 122, 24.4.2014, lk 44.
[3] Otsus nr 541/2014/EL. ELT L 158, 27.5.2014, lk 227.
[4] COM(2016) 705 final.

ametite ja sidusrühmade vahel, kes osalevad Euroopa kosmosepoliitika rakendamises, tuues seeläbi esile, et liidu kosmoseprogrammi rakendamiseks on üliioluline võtta kasutusele tõhus ja asjakohane juhtimine.

Uue riikliku satelliitside algatuse puhul on Euroopa võimekuse vajakajäämisi turvalise satelliitside valdkonnas kinnitatud Euroopa Ülemkogu 2013. aasta detsembri järeldustes ning mitmesugustes edasistes nõukogu järeldustes, komisjoni valges raamatud Euroopa tuleviku kohta, 27 liikmesriigi juhtide Rooma deklaratsioonis ja mitmes Euroopa Parlamendi resolutsioonis.

Lähenemisviisi, mille komisjon pakkus välja oma teatises Euroopa kosmosestrateegia kohta, toetasid nii nõukogu oma 30. mai 2017. aasta järeldustes[5] kui ka Euroopa Parlament oma 12. septembri 2017. aasta resolutsioonis[6]. Eelkõige nõukogu kutsus komisjoni ja liikmesriike oma 30. mai 2017. aasta teatises üles tuginema vajadust mööda ka tulevikus Euroopa Kosmoseagentuuri ja Euroopa riiklike kosmoseagentuuride oskusteabele, kutsus komisjoni üles analüüsima ja hindama Euroopa GNSSi Agentuuri vastutusvaldkondade võimalikku arengut ning kinnitas vajadust tagada võimaluse korral suurem koostoime kosmosevarade tsiviil- ja sõjalisel otsatarbel kasutamise vahel.

Määruse ettepanek on osa Euroopa kosmosestrateegia järelmeetmetest. Täielikult integreeritud kosmoseprogrammi koondatakse kogu liidu tegevus selles ülimalt strateegilises valdkonnas. Sellest saab sidus raamistik tulevaste investeeringute jaoks, mis pakub suuremat nähtavust ja rohkem paindlikkust. Tõhusust suurendades aitab see lõppkokkuvõttes võtta kasutusele uued kosmosepõhised teenused, millest saavad kasu kõik ELi kodanikud.

Seega on programmi eesmärk:

- pakkuda või aidata pakkuda katkematult kvaliteetseid ja ajakohaseid, ning kui see on asjakohane, turvalisi kosmosealaseid andmeid, teavet ja teenuseid, võimaluse korral maailma tasandil, täites olemasolevaid ja tulevasi vajadusi ja järgides liidu poliitilisi prioriteete, sealhulgas seoses kliimamuutuste ning julgeoleku ja kaitse valdkonnaga;
- kasutada täielikult ära sotsiaal-majanduslikku kasu, sealhulgas edendades programmi komponentide pakutavate andmete, teabe ja teenuste võimalikult laialdast kasutust;
- suurendada liidu ja selle liikmesriikide turvalisust, selle tegutsemisvabadust ja strateegilist autonoomsust, eelkõige tehnoloogia ja tõenditel põhinevate otsuste tegemise seisukohast;
- edendada rahvusvahelisel tasandil liidu juhtpositsiooni kosmosesektoris ning tugevdada tema rolli üleilmsete probleemide lahendamisel ja üleilmsete algatuste toetamisel, sealhulgas seoses kliimamuutuste ja säästva arenguga.

Määruse ettepanek sisaldab sobilikke meetmeid nende eesmärkide saavutamiseks.

Määruse ettepanekuga lihtsustatakse ja tõhustatakse märkimisväärselt kehtivat liidu *acquis*'d, koondades ühte teksti peaaegu kõik õigusnormid, mis sisaldusid varem eri määrustes või otsustes, ja ühtlustades neid. Seeläbi tuuakse liidu kosmosepoliitikat rohkem esile, mis on

[5] Nõukogu järeldused teemal „Euroopa kosmosestrateegia", mille konkurentsivõime nõukogu võttis vastu oma 30. mai 2017. aasta istungil (dokument nr 9817/17).

[6] Euroopa Parlamendi 12. septembri 2017. aasta resolutsioon Euroopa kosmosestrateegia kohta (2016/2325(INI))

kooskõlas olulise rolliga, mida liidul on kavas tulevikus täita ülemaailmse osalejana kosmosevaldkonnas.

Ettepanekuga tagatakse liidule piisav kosmose-eelarve, et rakendada ette nähtud mitmesuguseid meetmeid, mis on eelkõige seotud Galileo ja Copernicuse programmi, EGNOSe, SSTga ning riikliku satelliitside algatuse kasutuselevõtuga.

Sellega kehtestatakse programmi juhtimise õigusnormid, selgitades eri osalejate (peamiselt liikmesriigid, komisjon ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet) omavahelisi suhteid ja rolli ning luuakse ühtne juhtimissüsteem kõigi programmi komponentide jaoks. Sellega suurendatakse endise Euroopa GNSSi Agentuuri rolli, laiendes selle tegevusulatust turvalisuse akrediteerimise valdkonnas kõigile programmi komponentidele, mis õigustab selle asutuse nimevahetust, mille tulemusena saab sellest Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet.

Viimaks täpsustatakse ja standarditakse sellega programmi turvalisuse raamistikku, eelkõige austatavate põhimõtete, järgitavate menetluste ja võetavate meetmete puhul, mis on meetmete kahetist olemust arvesse võttes ülioluline.

Käesolevas ettepanekus on määruse kohaldamise alguskuupäevana ette nähtud 1. jaanuar 2021 ja see on koostatud 27 liikmesriigist koosneva liidu jaoks, mis on kooskõlas Ühendkuningriigi teatega tema kavatsuse kohta astuda välja Euroopa Liidust ja Euratomist, tuginedes Euroopa Liidu lepingu artiklile 50, mille Ülemkogu sai 29. märtsil 2017.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Liidu kosmosesektori *acquis* hõlmab praegu järgmisi määrusi ja otsuseid:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1285/2013 Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide (Galileo ja EGNOS) rajamise ja kasutamise kohta;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 377/2014, millega luuakse Copernicuse programm;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 541/2014/EL, millega luuakse kosmose jälgimise ja seire toetusraamistik;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 912/2010, millega luuakse Euroopa GNSSi Agentuur;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1104/2011/EL, mis käsitleb Galileo programmil põhineva globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi kaudu pakutava avalikule reguleeritud teenusele juurdepääsu võimaldamise korda;
- nõukogu otsus 2014/496/ÜVJP Galileo süsteemi kasutuselevõtu, toimimise ja kasutamise aspektide kohta, mis mõjutavad Euroopa Liidu julgeolekut.

Käesoleva määrusega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks esimesed neli neist õigusaktidest. Sellega kehtestatakse ühised õigusnormid kõigile programmi komponentidele (sealhulgas Galileo ja Copernicuse programm, EGNOS ning SST) ning kehtestatakse teatavad õigusnormid, mis kehtivad konkreetselt iga nimetatud komponendi puhul. Määruse (EL) nr 912/2010 puhul seisnevad nõutavad muudatused selles, et selguse ja lihtsuse huvides on eelistatav ka see tekst kehtetuks tunnistada ja lisada Euroopa GNSSi Agentuuri tegevust jätkavat uut ametit reguleerivad õigusnormid uude välja pakutud määrusesse, millega luuakse liidu kosmoseprogramm.

Välja pakutud määrusega ei muudeta ega mõjutata ühelgi moel otsust nr 1104/2011/EL, mis reguleerib ka edaspidi Galileo programmi pakutavat avalikku reguleeritud teenust. Nimetatud otsus jääb seega kehtima koos välja pakutud määrusega ja täiendab seda erinormina (*lex specialis*) selle konkreetse teenuse puhul. Kehtima jääb ka otsus 2014/496/ÜVJP, mis põhineb Euroopa Liidu lepingu artiklil 28.

Galileo programmi ja EGNOSe kontekstis kohaldatakse otsuses 2014/496/ÜVJP sätestatud menetlusi kõigil juhtudel, kui komponentide kasutuselevõtt, rakendamine või kasutamine võib ohustada liidu või mõne liikmesriigi turvalisust, eelkõige liidu meetmete võtmist nõudva rahvusvahelise olukorra tõttu või kui tekib oht komponentide endi või nende teenuste rakendamisele.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kosmosesektor avaldab mitmesugust kasulikku ülekanduvat mõju teistele majandussektoritele. Kosmosest kodanike heaolule, liidu majanduse jõukusele, teadusliku ja tehnilise progressi edendamisele ning Euroopa tööstuse konkurentsi- ja innovatsioonivõimele saadava kasu maksimeerimine ning aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkidele kaasa aitamine on mõned liidu kosmosestrateegia peamistest eesmärkidest, mis on lisatud määruse ettepanekusse.

Selliste kosmosesüsteemide nagu EGNOS, Galileo või Copernicuse programm käitamine täiendab otseselt meetmeid, mida võetakse mitme muu liidu poliitikavaldkonna, eelkõige teadusuuringute ja innovatsioonipoliitika, julgeolekupoliitika, rände ja tööstuspoliitika, ühise põllumajanduspoliitika, kalanduspoliitika, üleeuroopaliste võrkude, keskkonnapoliitika, energeetikapoliitika ja arenguabi raames.

SST ning uue riikliku satelliitside algatuse abil aidatakse saavutada Euroopa kaitsealase tegevuskava ning Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia eesmärke. Need suurendavad turvalisuse valdkonna osalejate operatiivset tõhusust ja kaitsevad kodanike õigust turvalisusele, diplomaatilisele ja konsulaarkaitsele ning isikuandmete kaitsele. Need parandavad ka oluliste ELi poliitikameetmete, näiteks meresõiduturvalisuse strateegia, küberkaitse poliitikaraamistiku, Arktika-poliitika, piirihalduse ja rände, humanitaarabi, kalanduse, transpordi ja elutähtsa taristu haldamise tulemuslikkust.

Programmi meetmeid tuleks kasutada proportsionaalselt selleks, et käsitleda turutõrkeid või ebaoptimaalseid investeerimisolukordi, ning meetmed ei tohiks kattuda erasektorist tulevate vahenditega või neid välja tõrjuda ja neil peaks olema selge Euroopa lisaväärtus. Seeläbi tagatakse eri programmi meetmete ja ELi riigiabi eeskirjade kooskõla, vältides põhjendamatut konkurentsi moonutamist siseturul.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Välja pakutud määruse õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 189 lõige 2, milles sätestatakse, et liit töötab välja Euroopa kosmosepoliitika ning millega antakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule, kes tegutsevad seadusandliku tavamenetluse kohaselt, volitus võtta vastu programm, et aidata kaasa nende poliitikaeesmärkide saavutamisele.

Arvestades et GNSSi määrus (EL) nr 1285/2013 ja Euroopa GNSSi Agentuuri määrus (EL) nr 912/2010, mis käsitlevad konkreetselt Galileo programmi ja EGNOSt, põhinevad Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 172 (üleeuroopalised võrgud), on Euroopa Kohtu õigusliku aluse valikut käsitlevate lahendite alusel kohane kasutada välja pakutud määruse puhul

õigusliku alusena Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 189 lõiget 2, võttes arvesse määruses sätestatud meetmete sisu ja eesmärke.

- **Subsidiaarsus**

Kosmos on uuenduslik sektor, milles kasutatakse märkimisväärseid rahalisi vahendeid ja tipptehnoloogiat mitmesugustes valdkondades. Välja pakutud määruse eesmärke, mida on kirjeldatud eespool, ei saa liikmesriigid ise piisavalt saavutada, isegi juhul, kui tegemist on kosmosesektori valdkonnas juhtivate liikmesriikidega. Selle sektori teaduslikud ja tehnilised kogemused ning oskusteadmised on hajutatud mitme liidu majanduspiirkonna ja Euroopa Kosmoseagentuuri vahel, mis on rahvusvaheline organisatsioon, mille liikmeteks on enamik ELi liikmesriikidest. Rahalisest küljest on ülesanne rajada ja käitada selliseid süsteeme nagu Galileo ja Copernicus, mis osutavad kõigile liidu liikmesriikidele, kui mitte kõigile maailma piirkondadele huvi pakkuvaid teenuseid, liiga mahukas, et seda saaks täita mõni liikmesriik üksinda. Välja pakutud määruse eesmärkide ulatus ja mõju on nii suur, et neid on võimalik saavutada ainult liidu tasandil tegutsedes.

- **Proportsionaalsus**

Välja pakutud määruse meetmed ei ületa seda, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks. Galileo ja Copernicuse programmi, EGNOSe, SST ning riikliku satelliitside komponendid on kooskõlas liidu ettevõtjate ja kodanike vajadustega. Need avaldavad märkimisväärset positiivset ülekanduvat mõju liidu majandusele. Nende süsteemide arendamise meetodi eesmärk on toetada ELi õigusaktide rakendamist ja saavutada parimal viisil liidu poliitilised prioriteedid, sealhulgas kliimamuutuste ning julgeoleku ja kaitse valdkonnas. Kui toetada liidu kosmosesektorit, eelkõige idufirmasid või kanderakettide tootjaid, on võimalik kaitsta liidu tegutsemisvabadust ja tehnoloogilist strateegilist autonoomiat ning laiendada selle tegevuse rahvusvahelist ulatust.

Puudub ebakõla programmile eraldatud eelarve ja saavutatavate eesmärkide vahel. Programmi tulemuste saavutamiseks vajalikud summad on määratud kindlaks, võttes arvesse allpool kirjeldatud mõju hindamise raames tehtud mitmeid analüüse ja prognoose.

- **Vahendi valik**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse programm, ei ole ainult otseselt sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 189 lõikes 2, vaid on ka eelistatud vahend, et anda programmile jätkusuutlik baas. Selle õigusakti valimise teel tagatakse ühtne ja otsene kohaldamine, mida on vaja programmi tulemuslikuks rakendamiseks, andes sellele kogu vajaliku märgatavuse ja rakendamiseks vajalikud rahalised vahendid.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Galileo programmi ja EGNOSe puhul esitas komisjon kooskõlas GNSSi määruse (EL) nr 1285/2013 artikliga 34 ja Euroopa GNSSi Agentuuri määruse (EL) nr 912/2010 artikliga 26 Euroopa Parlamendile ja nõukogule vahearuande Galileo programmi ja EGNOSe

ning Euroopa GNSSi Agentuuri käitamise käigus tehtud edusammude kohta. Selles kontekstis korraldati komisjoni nimel vahehindamine[7].

Vahehindamises keskenduti programmi rakendamisele aastatel 2014–2016. Järeldati, et Galileo programm ja EGNOS on olnud piisavalt tulemuslikud ning on graafikus, et saavutada 2020. aastaks oma pikaajalised eesmärgid, mis on kehtestatud GNSSi määrusega. Siiski tehti Galileo programmi turvalisuse juhtimise ning Galileo programmi ja EGNOSe üldjuhtimise puhul kindlaks teatavad ebatõhusused ja täiustamisvõimalused.

Juhtimise puhul oli ajavahemik 2014–2016 oluline üleminekuperiood, kuna selle vältel rakendati ja koondati järk-järgult juhtimis- ja haldusraamistiku olulisi elemente. Nende areng tulevikus on Galileo edasise käitamise etapi oluline aspekt ja nendega tegeledes tuleb olla hoolikas.

Turvalisuse juhtimise puhul tuleks järgmises etapis pöörata eritähelepanu, et tagada turvalisuse akrediteerimise ameti ja selle töötajate sõltumatus Galileo programmi ja EGNOSe operatiivtegevusest.

Rahalise poole pealt rakendati Galileo programmi ja EGNOSt 2016. aasta lõpu seisuga GNSSi määrusega kehtestatud eelarve (7 071 miljonit eurot) piires ja ei registreeritud üldeelarve ületamist.

Galileo programm ja EGNOS on programmide endi piires ja muude GNSSi programmide puhul olnud suurel määral kooskõlas muude ELi poliitikameetmetega.

Euroopa GNSSi Agentuur on edukalt saavutanud oma eesmärgid, mis on seotud Galileo programmi ja EGNOSe puhul tehtavate edusammudega ning järelturu arenguga, rakendades tulemuslikult nii peamisi kui ka delegeeritud ülesandeid. Samas on tekkinud probleeme sobilike töötajate palkamisel.

Copernicuse programmi puhul esitas komisjon kooskõlas Copernicuse määruse (EL) nr 377/2014 artikliga 32 Euroopa Parlamendile ja nõukogule vahehindamise kõikide Copernicuse programmi kaudu rahastatavate ülesannete eesmärkide saavutamise kohta, käsitledes nende tulemusi ja mõju, Euroopa lisaväärtust ja vahendite kasutamise tõhusust. Komisjoni nimel tehti vahehindamine.

Vahehindamine hõlmas ajavahemikku 2014–2016. Selle tulemusena leiti, et Copernicuse programm oli graafikus, oli juba täitnud teatavad suured ootused, mis olid seotud Euroopa autonoomia toetamisega kvaliteetsete ja kasulike andmete tagamisel ning suure kasutajate arvuga nii institutsionaalsel kui ka ärilisel otstarbel.

Toodi esile muud olulised Copernicuse programmi eelised, näiteks avatud andmete poliitika, erasektoris kasutuselevõttu stimuleerivad meetmed, märgatav majanduslik kasu, suur sisemine kooskõla ja kooskõla muude ELi meetmetega, suurepärane eelarve täitmine määrusega kehtestatud eelarve piires ning hea koostöö komisjoni piires ja liikmesriikidega.

Konkreetsete saadud kogemuste puhul andsid programmi enneolematu edukus ja andmete kogus järgmised kaks peamist tulemust:

i) vajadus parandada andmete levitamist ja kättesaadavust: registreerunud kasutajate väga suure arvu tõttu on vaja parandada teabevahetust, andmete levitamist ja kättesaadavust ning andmete allalaadimise võimalusi;

[7] Mid-term review of the Galileo and EGNOS programmes and the European GNSS Agency, PwC Prantsusmaa uuring, 2017. aasta juuni, EU Bookshop: https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/56b722ee-b9f8-11e7-a7f8-01aa75ed71a1

ii) vajadus tugevdada kosmoseandmete kaasamist muudesse poliitikavaldkondadesse ja majandussektoritesse, keskendudes rohkem nende kasutuselevõtule. Copernicuse programm jõuab tavapäraste kosmosevaldkonna kasutajateni, aga on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et jõuda muude potentsiaalsete kasutajateni väljaspool kosmosevaldkonda.

SST puhul võttis komisjon 3. mail 2018 vastu aruande kosmose jälgimise ja seire toetusraamistiku rakendamise kohta (2014–2017) (COM(2018) 256). Aruandes järeldati, et ELi SST andis tulemusi kõigi meetmete ja kolme teenuse puhul ning tekitas ELi lisaväärtust, aga ELi SST peab oma tulemuslikkuse parandamiseks arenema. Selleks et reageerida aruandes esitatud soovitustele, nimetati lisatud mõjuhinnangus neli probleemi, millega tuleb tegeleda, et parandada rakendamist järgmistel aastatel:

i) parandada ELi SST teenuste autonoomiat, täiustades SST sensoreid, töötades välja uusi sensoreid ja luues Euroopa SST kosmose-tehisobjektide kataloogi;

ii) edendada ELi SST Euroopa mõõdet, kõrvaldades põhjendamatu dubleerimise SST riiklike operatiivkeskuste puhul ja nõudes parimast tulemuslikkusest lähtuvat spetsialiseerumist;

iii) muuta otsustusstruktuuri, kasutades kvalifitseeritud häälteenamust ja luues tehnilise töö järelevalve tagamiseks ühise koordineerimismeeskonna;

iv) muuta rahastamismehhanismi, luues ühe eelarverea ja pikaajalise perspektiiviga programmi.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Seda algatust toetavad ka ulatuslikud avalikud konsultatsioonid ja seminarid, mille käigus küsiti kõigi asjaomaste sidusrühmade (tööstusvaldkond, liikmesriigid, teadlased jne) arvamust ja mis olid täpsemalt järgmised:

- 2016. aastal: komisjon korraldas enne Euroopa kosmosestrateegia vastuvõtmist suure avaliku konsultatsiooni, mille raames käsitleti kõiki kosmoseaspekte, sealhulgas sel ajal järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks välja pakutud programme;
- aastatel 2015–2016: korraldati kaks konkreetselt kosmosevaldkonna teadusuuringute aspekte käsitlevat konsultatsiooni, mille käigus esitasid kirjaliku seisukoha liikmesriigid, olulised tööstusvaldkonna kutseorganisatsioonid ja teadusasutused;
- aastatel 2015–2017: korraldati mitu sihtotstarbelist seminari ja kohtumist ning esitati mitu aruannet eksperditasandil, et konsulteerida sidusrühmadega i) Copernicuse ja Galileo programmi arengu, ii) tööstusvaldkonna erivajaduste, iii) riikliku satelliitside erivajaduste ning iv) kosmose olukorrast ülevaate saamise, sealhulgas SST, kosmoseilmastiku ja Maa-lähedaste objektide erivajaduste teemal;
- aastatel 2016–2017: korraldati tulevase riikliku satelliitside programmi mõjuhinnangu raames sihtotstarbelised konsultatsioonid kõigi asjaomaste sidusrühmadega (liikmesriigid riikliku satelliitside tagajate ja kasutajatena, ELi institutsioonid ja asutused ning tööstusvaldkond, sh satelliitide tootjad, käitajad ja VKEd) kahepoolsete kontaktide ja üldkoosolekute teel. Enamik liikmesriikidest ja tööstusvaldkonna esindajatest toetavad selgelt programmi ja selle eesmärke. Sidusrühmade soovitused, eelkõige soovitused tagada kindel turvalisus, koondada nõudlus, tugineda riiklikele ja ärisektori tarnijatele, luua tsiviil- ja sõjalise sektori vaheline koostoime ning kasutada modulaarset teenuspõhist lähenemisviisi, lisati ettepanekusse.

Enne Euroopa kosmosestrateegia vastuvõtmist 2016. aastal komisjoni korraldatud suure avaliku konsultatsiooni peamised sõnumid on järgmised.

Galileo programmi ja EGNOSe puhul on sidusrühmad üldiselt piisavalt rahul ELi sekkumispõhimõtete rakendamise ja programmide saavutustega hindamisperioodi jooksul.

Nende tulemuslikkus nähtub eriti selgelt Galileo programmi kosmosesegmendi saavutustest ning EGNOSe teenuste osutamise stabiilsuse ja suure tulemuslikkuse koondamisest LPV-200 teenuse deklaratsiooniga ning APV-I teenuste tagamisest rohkem kui 98,98 % ulatuses ELi liikmesriikide ning Norra ja Šveitsi maapinnast. Sellest hoolimata saab sidusrühmade hinnangul parandada juhtimise tulemuslikkust, kui vähendada selle keerukust, mille tõttu dubleeritakse sageli tegevust ja tekivad viivitused. Lisaks sellele tuleks sidusrühmade hinnangul kohandada juhtimist tulevikus, kui Galileo programm jõuab käitamise etappi.

Copernicuse programmi puhul peetakse oluliseks väärtuseks avatud andmete poliitikat. Kasutajad väärtustavad Copernicuse programmi teenuseid lähtuvalt toodete asjakohasusest, osutatavate teenuste õigeaegsusest ja toodete kättesaadavusest. *In situ* komponendi koordineerimisel on saadud häid tulemusi – kasutajate arv on suurenenud ja on koostatud ulatuslikum andmestike kataloog. Samas tuleb rohkem tähelepanu pöörata Copernicuse programmi *in situ* komponendi väljatöötamisele ja asjakohaste in situ andmestike kasutamisele ning Maa seire andmete eri allikate kaasamisest on võimalik saada lisaväärtust. Copernicuse programmi haldamist peetakse tõhusaks. Siiski tuleb parandada *in situ* andmete kättesaadavust. *In situ* andmete ebapiisava kättesaadavuse tõttu pole võimalik saavutada Copernicuse programmi teenuste täielikku potentsiaali.

Copernicuse programmi eesmärgid on siiani asjakohased aga sidusrühmad märkisid, et tuleks käsitleda täiendavaid eesmärke (näiteks inimtekkelised süsinikdioksiidiheited, keskkonna- ja kliimanõuete täitmise tagamine,[8] polaaralad, kultuuripärandi kaitse jms). Samuti märgiti, et võiks parandada juurdepääsu Sentinel-satelliitide andmetele ja eri andmeallikate kaasamist.

Programmi ELi mõõtme puhul olid sidusrühmad kindlal üksmeelel, et on vaja tagada ELi meetmete järjepidevus, ning nad nõustusid, et olemasoleva ELi sekkumise peatamisel või tühistamisel oleks Galileo ja Copernicuse programmile ning EGNOSele sedavõrd tõsine mõju, et see võiks seada ohtu kogu programmi.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

On koostatud eriaruanded.

- Nagu eespool on märgitud, korraldasid asutusevälised töövõtjad vahehindamise ja esitasid selle 23. juunil 2017. Selle alusel koostati komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Galileo programmi ja EGNOSe olukorra kohta ning Euroopa GNSSi Agentuuri loomise kohta, et täita GNSSi määruse (EL) nr 1285/2013 artiklis 34 ja Euroopa GNSSi Agentuuri määruse (EL) nr 912/2010 artiklis 26 sätestatud nõue.
- 2018. aasta esimeses kvartalis korraldati uuring Galileo programmi ja EGNOSe rahastamisele avalduva mõju kohta.
- Nagu eespool on märgitud, korraldasid asutusevälised töövõtjad Copernicuse programmi vahehindamise ja esitasid selle 23. juunil 2017. Selle alusel koostati

[8] Komisjoni keskkonnanõuete täitmise ja keskkonnaalase juhtimise tegevuskava: teatis „ELi meetmed keskkonnanõuete täitmise ja keskkonnaalase juhtimise parandamiseks“, COM/2018/10, komisjoni talituste töödokument SWD(2018) 10, milles sätestatakse iga meetme üksikasjad, otsus C(2018) 10, millega luuakse keskkonnanõuete täitmise ja keskkonnaalase juhtimise foorum.

komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Copernicuse programmi olukorra kohta, et täita Copernicuse määruse (EL) nr 377/2014 artiklis 32 sätestatud nõue.

- Asutusevälised töövõtjad korraldasid uuringu Copernicuse programmist saadava sotsiaal-majandusliku kasu kohta ja viisid selle lõpule 2018. aasta jaanuaris.
- Nad korraldasid uuringu SST mõju, kulude ja sellest saadava kasu muutumise kohta ning esitasid selle 2018. aasta mais[9].
- Riikliku satelliitside puhul tugines komisjon liikmesriikide, Euroopa Kosmoseagentuuri ja Euroopa Kaitseagentuuri eksperdirühmale. Rühm koostas riikliku satelliitside kõrgetasemeliste tsiviil- ja sõjaliste kasutajavajaduste dokumendi, millega kaasnes mõju hindamine, mille raames koostas PwC riikliku satelliitside mõjuhinnangu, mis avaldati 2018. aasta veebruaris, ning esitas komisjonile eksperditeadmisi satelliitside valdkonnas. Riiklikud haldusasutused ja tööstusvaldkond esitasid täiendavaid eksperditeadmisi sidusrühmadega konsulteerimise ajal.
- Konkreetsetes küsimustes (näiteks juurdepääs kosmosele) on tehtud ka täiendavaid uuringuid.

Kõik uuringud on EU Bookshopis avalikkusele kättesaadavad.

- **Mõjuhinnang**

Komisjon korraldas liidu kosmoseprogrammi loomisega seoses mõju hindamise kooskõlas oma parema õigusloome poliitikaga.

Mõju hindamisel oli kolm erieesmärki:

- tagada olemasoleva kosmosetaristu ja -teenuste järjepidevus ning töötada välja uued või täiustatud teenused ja taristu,
- edendada innovatiivset Euroopa kosmosesektorit ning
- säilitada ELi võime saada autonoomne juurdepääs kosmosele, tuginedes ELi sõltumatule tööstusele ning ELi kosmoseandmete ja -teenuste tagatud kättesaadavusele, ning kasutada neid ohutult ja turvaliselt.

Programmi rahastamise puhul hinnati **kahte varianti**.

Lähtestsenaarium seisnes praeguse eelarve vähendamises (-15 %), võttes arvesse Ühendkuningriigi lahkumist Euroopa Liidust. Välja pakutud stsenaarium seisnes püsivas rahastamistasemes, mida suurendatakse praeguse eelarvega võrreldes 50 % võrra.

Lähtestsenaariumi peeti ebapiisavaks, et saavutada Euroopa kosmosestrateegias esile toodud liidu kosmosepoliitika ambitsioonikad eesmärgid. Galileo programmi puhul põhjustaks praeguse eelarve vähendamine selle taristu ja teenuste järk-järgulist halvenemist ning pärast aastakümnete möödumist selle tegevuse lõpetamist. EGNOS jääks kasutuskõlblikuks, aga ei suudaks täiendada Galileo programmi, nagu on sätestatud GNSSi määruses. Samalaadseid tagajärgi võib eeldada Copernicuse programmi puhul, sest kogu Copernicuse arhitektuur suudaks vaevu jätkuda, rääkimata täienduste tegemisest, kuna olemasolevaid satelliite pole võimalik täielikult asendada, kui need jõuavad orbiidil oma kasutusaja lõppu.

[9] Study on the impacts of changes in funding to the EGNSS programmes, PwC Prantsusmaa uuring, 2018. aasta juuni. Seda pole veel EU Bookshopis avaldatud.

Väljapakutud stsenaariumiga tagataks järjepidev tegevus ja teenuste osutamine, Galileo programmi 30 satelliidist koosnev konstellatsioon ja tehnoloogia areng, mis aitaks kaasa teise põlvkonna satelliitide kasutuselevõtule ning toetaks rakendamise turgude tulemuslikkust. Copernicuse programmi püsiv rahastamise tase võimaldaks liidul säilitada oma autonoomiat ja juhtpositsiooni keskkonnaseire, hädaolukordade ohjamise ning piiride ja meresõidu turvalisuse toetamise valdkonnas ning tagada piisav usaldatavus, et järgmise etapi teenuste sektor saaks olemasolevate Copernicuse teenuste ja taristu põhjal hakata kasutama Copernicuse andmeid ja teavet ning need integreerida.

Eeldatakse, et Galileo ja Copernicuse programmi, EGNOSe ning SST järjepidevus tänu piisavatele eelarvevahenditele annab märkimisväärset sotsiaal-majanduslikku ja keskkonnakasu, sealhulgas aitab luua uusi töökohti. Lõppkasutajad saavad otsest kasu mitmesugustest uutest rakendustest, mis parandavad viisi, kuidas inimesed reisivad, töötavad ja suhtlevad. Eeldatakse, et kodanikud saavad kasu ajakohastatud ja keskkonnahoidlikest transporditeenustest, mis võimaldavad tõhusamat ja vähem saastavat liikluskorraldust. Tõhusamad hädaabiteenused tagavad parema ja kiirema reageerimise hädaolukordadele ning tipptasemel GNSSi rakenduste kasutamine põllumajanduses koos Maa seireandmetega tagab jätkusuutlikuma toidu kättesaadavuse.

Riikliku satelliitside jaoks korraldati iseseisev täielik mõju hindamine. Õiguskontrollikomitee andis 29. septembril 2017. aastal positiivse arvamuse. Hinnangus analüüsiti lähtestsenaariumi ja nelja poliitikavarianti, millel on ühised põhielemendid, sealhulgas ühised turvanõuded, riikliku ja ELi nõudluse koondamisest tulenev koostoime, pakkumise koordineerimine, tsiviil- ja sõjalise sektori kooskõla, mastaabisääst ja tõhususe suurendamine, liidu autonoomia ja tööstuse konkurentsivõime suurendamine. Need neli varianti erinevad pakkumise poole pealt kas riiklike või ärisektori satelliitside võimekuste ja teenuste või nende kombinatsiooni kasutamise poolest. Need erinevad ka kosmosetaristu võimaliku tulevase omandamise poolest, kas avaliku ja erasektori partnerlusena või täielikult ELi omandis olevate varadena.

Valitud variandi puhul kasutatakse parimal võimalikul viisil eri variantide eeliseid, austatakse subsidiaarsust ja võetakse arvesse sidusrühmade soovitusi. Kui koondada tsiviil- ja sõjalise sektori kasutajad riiklikul ja ELi tasandil, rahastada teenuseid programmi eelarvest ning kasutada nii riiklikke kui ka akrediteeritud turvalisusega ärisektori varasid, siis on võimalik riikliku satelliitside tegevust kiiresti alustada ning suurendada selle paindlikkust ja ulatust. Kui tulevane kosmosetaristu arendamine osutub vajalikuks, siis peetakse selle jaoks parimaks kulutõhusaid avaliku ja erasektori partnerlusi. ELi omandis olev keskus ja järjepidevad turvanõuded on üliolulised.

Programmi kohta esitati õiguskontrollikomiteele 11. aprillil 2018 mõjuhinnangu projekt (v.a riiklik satelliitside, mille kohta koostati teine mõjuhinnang). Õiguskontrollikomitee andis 13. aprillil 2018. aastal negatiivse arvamuse. Seejärel muudeti aruande projekti märkimisväärselt, et võtta arvesse esitatud täiendussoovitusi, eelkõige:

- programmi väljakutsete täpsem kirjeldus, sealhulgas väljakutsete põhjuste (poliitilised väljakutsed, ülemaailmsed väljakutsed, olemasolevate programmide käigus saadud kogemustel põhinevad väljakutsed) parem kirjeldus;
- selgemad seosed nende väljakutsete ja programmi erieesmärkide vahel;
- programmi prioriteetide selgem kirjeldus ning kuidas need on seotud väljakutsete ja eesmärkidega;
- selgitused programmi juhtimise muudatuste kohta;
- lisateave põhitegevuse jaoks eraldatud eelarve kohta.

Õiguskontrollikomiteele saadeti teine projekt 25. aprillil 2018. Komitee esitas 3. mail 2018 positiivse arvamuse ja soovitas täiendada aruande kahte olulist aspekti. Seejärel muudeti

kooskõlas juhistega võtta märkusi arvesse enne talitustevahelise konsultatsiooni alustamist aruande projekti ja eelkõige selle järgmisi punkte:

- Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti ja komisjoni vahelise vastutusvaldkondade jaotuse parem kirjeldus;
- täiendav selgitus jätkusuutlikkuse ja uute tegevuste jaoks eraldatud eelarve kohta;
- üldeesmärkide ja erieesmärkide parem eristamine.

Õiguskontrollikomitee esitas mõjuhinnangu projekti kohta positiivse arvamuse 3. mail 2018.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Nagu eespool on selgitatud, on välja pakutud määruse eesmärk lihtsustada märkimisväärselt kehtivaid õigusakte ja koondada liidu kosmoseprogrammi põhikomponendid ühte teksti ning asendada kolm Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust ning ühe Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse, mis neid komponente praegu reguleerivad.

- **Põhiõigused**

Välja pakutud määrus sisaldab tavapäraseid sätteid isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse kohta. Eelkõige on selles sätestatud, et isikuandmete töötlemine käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmisel või tegevuste raames, sealhulgas Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti poolt, toimub vastavalt isikuandmete kaitse suhtes kohaldatavale õigusele.

4. MÕJU EELARVELE

Liit panustab programmi alates 2021. aastast 16 miljardit eurot praegustes hindades.

Enamik eelarve täitmisest toimub eelarve kaudse täitmisena usaldatud üksustega sõlmitud rahalist toetust käsitlevate lepingute teel.

Programmi hinnangulised kulud on saadud ulatuslike analüüside tulemusena, mis põhinevad kogemustel, mille komisjon on saanud olemasolevate meetmete (Galileo ja Copernicuse programm, EGNOS ning SST) haldamisel, ning riikliku satelliitside valdkonnas tehtud ettevalmistavatel uuringutel ja korraldatud sidusrühmadega konsulteerimistel. Komisjoni omandatud eksperditeadmised on üliolulised, et tagada meetmete järjepidevus. Käesolevale määruse lisatud finantsselgituses märgitud hinnanguline personalivajadus kajastab nende eksperditeadmiste säilitamise vajadust.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Välja pakutud määruses sätestatakse, et komisjon rakendab programmi finantsmääruse [artiklis 108] osutatud tööprogrammide abil, võttes arvesse kasutajate muutuvaid vajadusi ja tehnoloogia arengut.

Välja pakutud määruse rakendamise järelevalvet tehakse mitmel moel.

Esiteks annab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule programmi rakendamisest aru üks kord aastas. Aurandes tuleb esitada teave riskijuhtimise, kogukulude, iga-aastaste tegevuskulude, hangete tulemuste, tulude, ajakava ja tulemuslikkuse kohta.

Teiseks tuleb määrata kindlaks tulemuslikkuse näitajad, mille alusel saab teha programmi rakendamise ja määruse eesmärkide saavutamise järelevalvet, ning liidu fondidest toetusesaajad peavad esitama selle kohta teabe. Tuleb ka koguda andmeid teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste rakendamise ja kasutuselevõtu kohta, sealhulgas tehes

teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste kasutuselevõtu jaoks eelkõige programmist „Euroopa horisont“ eraldatud rahastamise järelevalvet.

Kolmandaks tuleb programmi hinnata vähemalt iga nelja aasta tagant. Need hindamised tuleb teha piisava ajavaruga, et oleks võimalik teha vajalikke otsuseid.

Hindamised korraldatakse kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe[10] punktidega 22 ja 23, milles institutsioonid kinnitasid, et kehtivate õigusaktide ja kehtiva poliitika hindamise põhjal tuleks hinnata edasiste meetmete variantide mõju. Hindamise käigus hinnatakse programmi mõju kohapeal lähtuvalt programmi näitajatest ja eesmärkidest ning analüüsitakse üksikasjalikult programmi asjakohasuse, tulemuslikkuse ja tõhususe määra ning kuivõrd see annab ELi lisaväärtust ja on kooskõlas muude ELi poliitikameetmetega. Hindamised sisaldavad teavet saadud kogemuste kohta, et teha kindlaks kõik vajakajäämised ja probleemid või meetmete või nende tulemuste täiustamise võimalused ning et aidata maksimeerida nende rakendamist ja mõju.

Komisjon edastab hindamise tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Välja pakutud määrus koosneb 12 jaotisest.

I jaotises on esitatud üldsätted, muu hulgas määruse reguleerimisese, programmi komponendid ja eesmärgid ning põhimõte, mille kohaselt on programmi raames loodud või arendatud varad liidu omandis.

II jaotises sätestatakse programmi osalemine rahastamises ja eelarvemehhanismid.

III jaotises on märgitud programmi suhtes kohaldatavad finantssätted. Riigihangete puhul on kosmosesektoris sõlmitavate lepingute keerukust ja eripära arvesse võttes vajalik kehtestada finantsmääruse rakendamise meetmed. Finantssätted peavad ka võimaldama täita programmi eri komponentide eri vajadusi ning mitmesuguseid sidusrühmade koostöö ja partnerluse vorme.

IV jaotis käsitleb programmi juhtimist. Selles on märgitud nelja peamise osaleja (komisjon, Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, Euroopa Kosmoseagentuur ja liikmesriigid) roll ning omavahelised suhted.

V jaotis käsitleb turvalisust, mis on eriti oluline, võttes arvesse mitme programmi komponendi strateegilist olemust ning kosmose ja turvalisuse vahelisi seoseid. Kõrgetasemeline turvalisus tuleb saavutada ja seda tuleb säilitada, kehtestades tulemusliku juhtimiskorra, mis põhineb suurel määral liikmesriikide kogemustel ja kogemustel, mille komisjon on omandanud viimastel aastatel. Lisaks sellele peab programm, nagu kõik strateegilise mõõtmega programmid, läbima sõltumatu turvalisuse akrediteerimise kooskõlas selles valdkonnas kehtivate standarditega.

VI jaotis käsitleb Galileo programmi ja EGNOSt. Need sätted põhinevad suures osas GNSSi määruse (EL) nr 1285/2013 asjakohastel sätetel, aga neid on vajaduse korral ajakohastatud ja kohandatud, võttes muu hulgas arvesse, et need kaks süsteemi on praegu kasutusel ja neist on saanud liidu üldise kosmoseprogrammi komponendid.

VII jaotis käsitleb Copernicuse programmi. See jaotis sisaldab teatavaid sätteid, mis on väga samalaadsed kehtiva Copernicuse määruse (EL) nr 377/2014 sätetega, kuid kajastavad sellest

[10] Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 13. aprilli 2016. aasta paremat õigusloomet käsitlev institutsioonidevaheline kokkulepe. ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

hoolimata teatavaid olulisi muutusi andmete töötlemise ja haldamise süsteemis ning üldise õigusraamistiku loomist.

VIII jaotises on sätestatud muude liidu kosmoseprogrammi komponentide, peamiselt SST ning riikliku satelliitside üksikasjad. SST sätted tuginevad juba SST otsuses nr 541/2014/EL sätestatutele, aga riiklikku satelliitsidet käsitlev osa on täiesti uus.

IX jaotises muudetakse Euroopa GNSSi Agentuuri nimetus Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ametiks ning muudetakse ameti teatavaid tegevuseeskirju, mis on praegu sätestatud määruses (EL) nr 912/2010. Need muudatused kajastavad eelkõige ametile määratud uut rolli, kelle ülesandeid laiendatakse vajaduse korral kaasama kõiki liidu kosmoseprogrammi komponente.

X, XI ja XII jaotises sätestatakse vastavalt mitmesugused sätted, delegeerimist ja rakendusmeetmeid käsitlevad sätted ning lõppsätted.

- **Kliimaeesmärkide kaasamine**

Komisjoni ettepanekus 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kohta seatakse ulatuslik eesmärk kaasata kliimamuutuse küsimus kõikidesse ELi programmidesse ning üldeesmärk, et 25 % ELi kulutustest oleks suunatud kliimaeesmärkide saavutamisele. Käesoleva programmi panust selle üldeesmärgi saavutamisse jälgitakse ELi kliimanäitajate süsteemi abil asjakohase detailsusega, sealhulgas täpsema metoodika kasutamisega, kui see on kättesaadav. Komisjon esitab jätkuvalt igal aastal teavet kulukohustuste assigneeringute kohta iga-aastase eelarveprojekti raames.

Selleks et toetada programmi võimaluste täielikku ärakasutamist, et aidata saavutada kliimaeesmärke, püüab komisjon leida asjakohaseid meetmeid kogu programmi ettevalmistamise, rakendamise, läbivaatamise ja hindamise kestel.

2018/0236 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 189 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Kosmosetehnoloogia, -andmed ja -teenused on saanud eurooplaste igapäevaelu lahutamatuks osaks ning mängivad paljude strateegiliste huvide kaitsmisel ülimalt olulist rolli. Liidu kosmosetööstus on juba maailmamastaabis üks konkurentsivõimelisemaid. Kuid uute jõudude esilekerkimine ja uute tehnoloogiate areng on traditsioonilisi tööstusmudeleid põhjalikult muutmas. Seepärast on äärmiselt oluline, et liit säilitaks kosmosevallas rahvusvahelise juhtpositsiooni ja ulatusliku tegevusvabaduse, soodustaks liidus teaduse ja tehnika arengut ning toetaks kosmosesektori tööstusettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, idufirmade ja innovatiivsete ettevõtjate konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust.

(2) Kosmosesektori arengut on traditsiooniliselt seostatud julgeolekuga. Paljudel juhtudel on kosmosesektoris kasutatavad seadmed, komponendid ja vahendid kahesuguse kasutusega kaubad. Seepärast tuleks ära kasutada võimalusi, mida kosmos pakub liidu ja liikmesriikide julgeoleku aspektist.

(3) Liit on alates 1990ndate aastate lõpust töötanud välja oma kosmosealgatusi ja -programme: kõigepealt Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisasüsteem (EGNOS) ning seejärel Galileo ja Copernicus, mis vastavad liidu kodanike vajadustele ja avaliku poliitika nõuetele. Lisaks nende algatuste jätkumise tagamisele tuleb neid ka täiustada, et need oleksid kooskõlas uue tehnoloogia arenguga ning digi- ja IKT-valdkonna muudatustega, vastaksid kasutajate uutele vajadustele ning võtaksid arvesse poliitilisi prioriteete, nagu kliimamuutused – sealhulgas Arktikas toimuvate muutuste jälgimine – , julgeolek ja kaitse.

(4) Liit peab tagama oma tegutsemisvabaduse ja autonoomia, saama juurdepääsu kosmosele ja võimaluse seda turvalisel viisil kasutada. Seepärast on ülimalt oluline, et ta säilitaks autonoomse, usaldusväärse ja kulutõhusa juurdepääsu kosmosele, eelkõige elutähtsa infrastruktuuri ja tehnoloogia, avaliku julgeoleku ning liidu ja liikmesriikide julgeoleku seisukohast. Seepärast peaks komisjonil olema võimalik koondada lennutusteenused Euroopa tasandile nii oma vajaduste täitmiseks kui ka teiste üksuste, sealhulgas liikmesriikide taotlusel nende vajaduste täitmiseks, kooskõlas aluslepingu artikli 189 lõikega 2. Samuti on äärmiselt

tähtis, et liidul oleksid ka tulevikus tänapäevased, tõhusad ja paindlikkust võimaldavad stardikompleksid. Komisjon peaks kaaluma, mil viisil selliseid komplekse toetada lisaks liikmesriikide ja Euroopa Kosmoseagentuuri võetavatele meetmetele. Eriti juhul, kui on vaja hooldada või uuendada programmi vajadustele vastavateks lennutusteks vajalikku kosmose maapealset infrastruktuuri, peaks olema võimalik rahastada selliseid kohandusi osaliselt programmist kooskõlas finantsmäärusega ja kui on tagatud selge ELi lisaväärtus, et saavutada programmi parem kulutõhusus.

(5) Liidu kosmosetööstuse konkurentsivõime tugevdamiseks ja oma süsteemide kavandamise, ehitamise ja käitamise suutlikkuse suurendamiseks peaks liit toetama kogu kosmosetööstuse loomist, kasvu ja arendamist. Euroopa, piirkondlikul ja riiklikul tasandil tuleks toetada äri- ja innovatsioonisõbraliku mudeli sündi, luues kosmosetööstuse keskused, mis toovad kokku kosmose-, digitaal- ja kasutajasektori. Liit peaks edendama liidus asuvate kosmoseettevõtjate laienemist, et aidata neil saavutada edu, sealhulgas toetades neid riskikapitali hankimisel, arvestades, et kosmosevaldkonna idufirmadel puudub liidus asjakohane juurdepääs börsivälisele kapitalile, ja luues innovatsioonipartnerlusi.

(6) Võttes arvesse liidu kosmoseprogrammi (edaspidi „programm“) ulatust ja potentsiaali aidata lahendada üleilmseid probleeme, on sellel tugev rahvusvaheline mõõde. Seepärast peaks komisjonil olema õigus hallata ja koordineerida liidu nimel rahvusvahelisel areenil meetmete võtmist, eelkõige selleks, et kaitsta liidu ja liikmesriikide huve rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas seoses sagedusalaga, et edendada liidu tehnoloogiat ja tööstust ning õhutada koostööd väljaõppe alal, pidades silmas vajadust tagada osaliste õiguste ja kohustuste vastastikkus. Eriti oluline on, et komisjon esindaks liitu rahvusvahelise programmi Cospas-Sarsat organites ja asjaomastes valdkondlikes ÜRO organites, sealhulgas Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioonis, ja Maailma Meteoroloogiaorganisatsioonis.

(7) Komisjon peaks koos liikmesriikide ja kõrge esindajaga edendama vastutustundlikku käitumist kosmoses ja avakosmoses ning uurima võimalusi ühineda asjaomaste ÜRO konventsioonidega.

(8) Programm jagab samalaadseid eesmärke muude liidu programmidega, eelkõige programm „Euroopa Horisont“, InvestEU fond, Euroopa Kaitsefond ning määruse (EL) [ühissätete määrus] kohaldamisalasse kuuluvad fondid. Seetõttu tuleks ette näha kumulatiivne rahastamine nendest programmidest, tingimusel et rahalised vahendid katavad samu kuluühikuid, eelkõige liidu programmidest saadavaid täiendavaid rahalisi vahendeid käsitlevate kokkulepete kaudu, kui haldussätted seda võimaldavad; rahastamine võib olla järjestikune, vahelduv või kombineeritud, sealhulgas meetmete ühisrahastus, et rakendada võimaluse korral innovatsioonipartnerlusi ja segarahastamistoiminguid. Seepärast peaks komisjon programmi rakendamise ajal edendama koostoimet muude seonduvate liidu programmidega, mis võimaldaksid võimaluse korral kasutada riskikapitali, innovatsioonipartnerlusi ning kumulatiivset või segarahastamist.

(9) Käesoleva programmi poliitikaeesmärke käsitatakse ka kui valdkondi, mis võivad saada rahalisi vahendeid ja investeerimistoetust InvestEU fondi rahastamisvahendite ja eelarvetagatise kaudu, eelkõige selle jätkusuutliku infrastruktuuri ning teadusuuringute, innovatsiooni ja digiteerimise poliitikaharu raames. Rahalist toetust tuleks kasutada proportsionaalselt selleks, et käsitleda turutõrkeid või ebaoptimaalseid investeerimisolukordi, ning meetmed ei tohiks kattuda erasektorist tulevate vahenditega või neid välja tõrjuda ega siseturul konkurentsi moonutada. Meetmetel peaks olema selge Euroopa lisaväärtus.

(10) Kosmoseprogrammi ja programmi „Euroopa Horisont“ omavaheline sidusus ja koostoime edendab konkurentsivõimelist ja innovatiivset Euroopa kosmosesektorit, tugevdab Euroopa autonoomsust kosmosele juurdepääsul ja selle kasutamisel turvalises ja ohutus keskkonnas ning tugevdab Euroopa rolli maailmaareenil. Programmi „Euroopa Horisont“ läbimurdvaid

lahendusi toetatakse andmete ja teenustega, mis tehakse programmi poolt teadus- ja innovatsiooniringkondadele kättesaadavaks.

(11) On oluline, et kogu avalike hangete kaudu loodud või arendatud materiaalne ja immateriaalne vara, mida liit kosmoseprogrammi raames rahastab, kuuluks liidule. Selleks et tagada täielik kinnipidamine kõikidest omandiga seotud põhiõigustest, tuleks saavutada vajalikud kokkulepped praeguste omanikega. Selline liidu omandiõigus ei tohiks mõjutada liidu võimalust teha need varad kättesaadavaks kolmandatele isikutele või need võõrandada kooskõlas käesoleva määrusega, juhul kui seda peetakse iga üksikjuhtumi kohta koostatava hinnangu põhjal asjakohaseks.

(12) Käesoleva määrusega kehtestatakse liidu programmi rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013 eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe punkti 17 tähenduses.

(13) Arvestades, kui oluline on tegeleda kliimamuutusega kooskõlas liidu kohustustega rakendada Pariisi kokkulepet ja ÜRO säästva arengu eesmärke, aitab programm tegeleda kliimaeesmärkide kaasamisega ja saavutada üldist eesmärki eraldada 25 % liidu eelarvekulutustest kliimaeesmärkide täitmiseks. Asjaomased meetmed määratakse kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ja neid hinnatakse uuesti asjaomase hindamise ja ülevaatamise käigus.

(14) Liit peaks olema igasuguse liidu programmi loodud tulu saaja, et tema eelnevalt tehtud investeeringud saaksid osaliselt hüvitatud, ning kõnealust tulu tuleks kasutada programmi eesmärkide toetamiseks. Samal põhjusel peaks olema võimalik näha erasektori üksustega sõlmitud lepingutes ette tulude jagamise mehhanism.

(15) Et programmi rahastab liit, peaksid programmi raames sõlmitavad hankelepingud vastama liidu normidele. Sellega seoses peaks liit vastutama ka avalike hangetega seoses taotletavate eesmärkide kindlaksmääramise eest.

(16) Programm tugineb keerukale ja pidevalt muutuvale tehnoloogiale. Sellisest tehnoloogiast sõltumine toob programmi raames tehtavate avalike hangetega seoses kaasa ebakindlust ja riske, eriti kuna hangete objektiks on seadmed või pikaajaliste teenuste osutamine. Seepärast on lisaks finantsmäärusega ette nähtud normidele vajalikud konkreetsed avalikke hankeid käsitlevad meetmed. Peaks olema võimalik sõlmida tingimuslike osadega lepinguid, teha lepingu täitmise käigus sellesse teatavatel tingimustel muudatusi või piirata allhangete määra. Kuna programmi komponentide tehnoloogiline külg ei ole selgelt määratletud, ei ole hangete hinda alati võimalik täpselt hinnata ning seepärast peaks olema võimalik sõlmida lepinguid, milles ei kehtestata kindlat ja lõplikku hinda, kuid mis samas sisaldavad liidu rahalisi huve kaitsvaid klausleid.

(17) Selleks et täita programmi eesmärke, on oluline, et oleks võimalik kasutada vajaduse korral kõikide liidu kosmosevaldkonnas tegutsevate avaliku ja erasektori üksuste pakutavat suutlikkust ning teha rahvusvahelisel tasandil koostööd kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega. Seepärast tuleb ette näha võimalus kasutada kõiki finantsmäärusega ette nähtud asjakohaseid vahendeid (eelkõige toetused, auhinnad ja rahastamisvahendid), mitmesuguseid haldusmeetodeid (nagu otsene ja kaudne haldamine, avaliku ja erasektori partnerlused ja ühisettevõtted) ja ühiseid hankemenetlusi.

(18) Toetustega seoses on kogemused näidanud, on kasutajatepoolne kasutuselevõtt ja turuleviimine ning üldine teavitustegevus toimib tulemuslikumalt, kui see on detsentraliseeritud ega toimu komisjoni juhtimisel ülalt alla. Vautšerid, mis on üks toetusesaaja poolt kolmandatele isikutele

antava rahalise toetuse vorme, on osutunud uute turuletulijate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osas üheks edukaimaks meetmeks. Siiski on nende kasutamist piiranud finantsmäärusega kindlaks määratud rahalise toetuse ülemmäär. Seda ülemmäära tuleks seepärast ELi programmi puhul suurendada, et pidada sammu kosmosesektori tururakenduste kasvava potentsiaaliga.

(19) Käesoleva määruse kohased rahastamisvormid ja rakendusmeetodid valitakse selle alusel, kas nende abil on võimalik saavutada meetmete konkreetseid eesmärke ja tulemusi, võttes arvesse eelkõige kontrollimisega seotud kulusid, halduskoormust ja prognoositud mittevastavuste riski. Sellega seoses tuleks muu hulgas kaaluda ühekordsete maksete, kindlasummaliste maksete ja ühikukulude kasutamist ning kuludega sidumata rahalisi vahendeid, millele on osutatud finantsmääruse [artikli 125 lõikes 1].

(20) Programmi suhtes kohaldatakse määrust (EL, Euratom) nr [uus finantsmäärus] (edaspidi „finantsmäärus“). Selles sätestatakse liidu eelarve täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta.

(21) Vastavalt nõukogu otsuse .../.../EL artiklile 88 [reference to be updated as appropriate according to a new decision on OCTs: Article 88 of Council Decision …/…/EU] on ülemeremaadel ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused rahastamiskõlblikud, kui programmi eeskirjadest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.

(22) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse horisontaalseid finantseeskirju, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ja nendega määratakse kindlaks eelkõige kord, mille kohaselt eelarvet koostatakse ja täidetakse toetuste, hangete, auhindade ja kaudse eelarve täitmise kaudu, ning nähakse ette finantshalduses osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 põhjal vastu võetud eeskirjad käsitlevad ka liidu eelarve kaitset juhul, kui liikmesriikides esineb üldistunud puudusi õigusriigi toimimises, kuna õigusriigi põhimõtte järgimine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise vajalik eeltingimus.

(23) Vastavalt finantsmäärusele, nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95,[11] nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96[12] ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1939[13] tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid õiguserikkumisi, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja

[11] Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

[12] Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2–5).

[13] Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1–71).

nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371[14]. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

(24) Kolmandad riigid, kes kuuluvad Euroopa Majanduspiirkonda, võivad osaleda liidu programmides EMP lepingu alusel kehtestatud koostööraamistikus, milles nähakse ette programmide rakendamine kõnealuse lepingu alusel tehtava otsusega. Ka kolmandad riigid võivad osaleda muude õigusaktide alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada eraldi säte, et anda vajalikud õigused ja juurdepääs vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile ja Euroopa Kontrollikojale, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi.

(25) Programmi nõuetekohane avalik haldamine eeldab vastutuse ja ülesannete ranget jaotust osalevate üksuste vahel, et hoida ära kattumist ning vähendada viivitusi ja ülekulusid.

(26) Liikmesriigid on kosmosevaldkonnas juba kaua aega aktiivselt tegutsenud. Neil on olemas kosmosega seotud süsteemid, infrastruktuur, riiklikud ametid ja asutused. Seepärast saavad nad programmi, eriti selle rakendamisse, märkimisväärselt panustada ning nad peaksid tegema liiduga programmi teenuste ja rakenduste edendamisel täiel määral koostööd. Komisjonil peaks olema võimalik kasutada liikmesriikide käsutuses olevaid vahendeid, ta võiks anda neile programmi elluviimisega seotud mitteregulatiivseid ülesandeid ja saada neilt abi. Samuti peaksid asjaomased liikmesriigid võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada oma territooriumile rajatud maapealsete jaamade kaitse. Lisaks peaksid liikmesriigid ja komisjon tegema koostööd omavahel ja asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ning reguleerivate asutustega, et tagada programmi jaoks vajalike sageduste kättesaadavus ja kaitse, et võimaldada pakutavatel teenustel põhinevate rakenduste täielikku väljaarendamist ja rakendamist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsusele nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm[15].

(27) Komisjoni kui liidu üldiste huvide edendaja ülesanne on programmi rakendada, kanda selle eest üldist vastutust ning edendada programmi teenuste kasutamist. Et kasutada optimaalselt eri sidusrühmade vahendeid ja oskusteavet, peaks komisjonil olema õigus teatavaid ülesandeid delegeerida. Lisaks peaks just komisjon kindlaks määrama süsteemide ja teenuste arendamiseks vajalikud peamised tehnilised ja tegevusspetsifikatsioonid.

(28) Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet asendab määrusega (EL) nr 912/2010 loodud Euroopa GNSSi agentuuri ja on selle õigusjärglane ning ameti eesmärk on programmi edendada, eriti julgeoleku aspektist. Seepärast tuleks ametile määrata teatavad programmi turvalisuse ja edendamisega seotud ülesanded. Võttes arvesse ameti kogemusi turvalisuse valdkonnas, peaks ta vastutama kõigi kosmosesektoris võetavate liidu meetmetega seotud turvalisuse akrediteerimise ülesannete eest. Lisaks peaks amet täitma ülesandeid, mis komisjon määrab talle ühe või mitme rahalist toetust käsitleva lepingu alusel, mis hõlmab mitmesuguseid muid programmiga seotud konkreetseid ülesandeid.

(29) Euroopa Kosmoseagentuur on rahvusvaheline organisatsioon, kellel on kosmosevaldkonnas laialdane oskusteave ja kes sõlmis Euroopa Ühendusega aastal 2004 raamkokkuleppe. Seetõttu on ta programmi rakendamisel tähtis partner, kellega tuleks luua asjakohased kontaktid. Sellega

[14] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

[15] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7).

seoses ja kooskõlas finantsmäärusega on oluline sõlmida Euroopa Kosmoseagentuuriga finantsraampartnerluse leping, mis reguleerib kõiki komisjoni, ameti ja Euroopa Kosmoseagentuuri finantssuhteid ning tagab nende järjepidevuse ja kooskõla Euroopa Kosmoseagentuuriga sõlmitud raamlepinguga, eriti selle artikliga 5. Kuna aga Euroopa Kosmoseagentuur ei ole liidu organ ja tema suhtes ei kohaldata liidu õigust, on liidu ja liikmesriikide huvide kaitsmiseks tähtis, et sellise lepingu tingimuseks seataks asjakohaste tööeeskirjade vastuvõtmine Euroopa Kosmoseagentuuris. Leping peaks sisaldama ka kõiki liidu finantshuvide kaitsmiseks vajalikke klausleid.

(30) Euroopa Liidu Satelliidikeskus (SATCEN) on Euroopa autonoomne suutlikkus, mis asjakohaste kosmosevarade ja nendega seotud andmete, sealhulgas satelliit- ja aerokujutiste kasutamise tulemusel pakub tooteid ja osutab teenuseid ning on Euroopa ühise välis- ja julgeolekupoliitika tugevdamiseks üliloluline. Satelliidikeskus suurendab maksimaalselt täiendavust ja koostoimet muude liidu meetmetega, eelkõige programmi ja selle komponentidega.

(31) Et tagada kasutajate esindatus riikliku satelliitside juhtimises ja koondada kasutajate vajadused ja nõuded üle riigi-, tsiviil- ja sõjaliste piiride, peaks asjaomastel liidu üksustel, kellel on kasutajatega tihedad sidemed, nagu Euroopa Kaitseagentuur, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet, Euroopa Meresõiduohutuse Amet, Euroopa Kalanduskontrolli Amet, Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet, sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistus / tsiviilmissioonide plaanimise ja juhtimise teenistus ning hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus, olema konkreetsete kasutajarühmade üle koordineeriv roll. Koondtasandil peaks amet esindama tsiviilkasutajaskonda ja Euroopa Kaitseagentuur sõjalisi kasutajad ning nad võivad jälgida operatiivkasutust, nõudlust, nõuetest kinnipidamist ning vajaduste ja nõuete muutumist.

(32) Arvestades kosmosealase tegevuse tähtsust liidu majanduse ja liidu kodanike elu seisukohast ning süsteemide ja neil põhinevate rakenduste kahetist olemust, peaks programmi üks peamine prioriteet olema julgeoleku kõrge taseme tagamine, eriti selleks, et kaitsta liidu ja liikmesriikide huve, sealhulgas seoses salastatud ja muu tundliku teabega.

(33) Komisjon ja kõrge esindaja peaksid kumbki oma pädevusvaldkonna piires tagama programmi turvalisuse kooskõlas käesoleva määrusega, ja kui see on asjakohane, nõukogu otsusega 2014/496/ÜVJP.

(34) Programmi turvalisuse juhtimine peaks põhinema kolmel aluspõhimõttel. Esiteks on väga oluline võtta võimalikult suures ulatuses arvesse liikmesriikide laiaulatuslikku ja ainulaadset kogemust julgeolekuküsimustes. Teiseks tuleks operatiivfunktsioonid ja turvalisuse akrediteerimise funktsioonid selgelt lahus hoida, et vältida huvide konflikte ja julgeolekueeskirjade kohaldamisel esinevaid puudujääke. Kolmandaks on programmi kõikide või osa komponentide haldamise eest vastutaval üksusel parimad eeldused, et hallata talle delegeeritud ülesannete turvalisust. Usaldusväärne turvalisuse juhtimine eeldab ka rollide asjakohast jaotust eri osalejate vahel. Komisjon kui programmi eest vastutaja peaks kindlaks määrama üldised julgeolekunõuded, mida kohaldatakse kõikide programmi komponentide suhtes.

(35) Pidades silmas programmi ainulaadsust ja keerukust ning selle seost julgeoleku valdkonnaga, tuleks turvalisuse akrediteerimisel järgida tunnustatud ja väljakujunenud põhimõtteid. Seepärast on vältimatu, et turvalisuse akrediteerimine toimuks liidu ja liikmesriikide poolt julgeoleku eest võetud ühise vastutuse alusel, millega seoses püütakse saavutada konsensus ja kaasatakse kõik isikud, keda turvalisuse küsimus puudutab, ning et kehtestatud oleks pideva riskijärelevalve menetlused. Samuti on väga oluline usaldada turvalisuse tehniline

akrediteerimine asjatundjatele, kellel on keerukate süsteemide akrediteerimise alal nõuetekohane kvalifikatsioon ja kes on läbinud nõutaval tasemel julgeolekukontrolli.

(36) Et tagada teabe turvaline ringlus, tuleks ette näha asjakohased normid, tagamaks, et kõigi programmi rakendamises osalevate avaliku ja erasektori üksuste ning füüsiliste isikute suhtes kohaldatakse samaväärseid julgeolekunorme.

(37) Üks programmi põhieesmärke on tagada liidu julgeolek ja strateegiline autonoomsus, tugevdada liidu suutlikkust toimida mitmesugustes valdkondades, eriti julgeoleku valdkonnas, ning kasutada ära võimalusi, mida kosmos liidu ja liikmesriikide julgeoleku aspektist pakub. Selle eesmärgi täitmiseks on vaja ette näha ranged rahastamiskõlblikkuse normid, mida kohaldatakse nende üksuste suhtes, kes võivad osaleda programmi alusel rahastatavas tegevuses, mis eeldab juurdepääsu ELi salastatud teabele või salastamata tundlikule teabele.

(38) Satelliitnavigatsioonisüsteeme kasutatakse üha rohkemates olulistes majandussektorites, eriti transpordi-, telekommunikatsiooni-, põllumajandus- ja energiasektoris, millele lisandub koostoime liidu ja liikmesriikide julgeoleku ja kaitsega seotud tegevusega. Täielik kontroll satelliitnavigatsiooni üle peaks seepärast tagama liidu tehnoloogilise sõltumatuse, sealhulgas pikas perspektiivis infrastruktuurirajatiste komponentide puhul, ja strateegilise autonoomsuse.

(39) Galileo programmi eesmärk on rajada maailma esimene spetsiaalselt tsiviilotstarbeks ette nähtud satelliitnavigatsiooni ja -positsioneerimise infrastruktuur, mida saaksid kasutada erinevad avaliku ja erasektori esindajad nii Euroopas kui ka mujal maailmas. Galileo toimib sõltumatult teistest olemasolevatest või potentsiaalselt loodavatest süsteemidest, aidates seeläbi muu hulgas kaasa liidu strateegilisele autonoomsusele. Süsteemi teine põlvkond tuleks järk-järgult kasutusele võtta enne aastat 2030, algselt vähendatud toimivussuutlikkusega.

(40) EGNOSe eesmärk on parandada olemasolevate ülemaailmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide, eelkõige Galileo süsteemi edastatavate vaba juurdepääsuga signaalide kvaliteeti. EGNOSe pakutavad teenused peaksid esmajärjekorras hõlmama liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuvat territooriumi, mille hulka loetakse käesoleva määruse kohaldamisel Assoore, Kanaari saari ja Madeirat, eesmärgiga hõlmata need territooriumid 2025. aasta lõpuks. EGNOSe süsteemi teenuste geograafilist ulatust võidakse juhul, kui see on tehniliselt teostatav, ja ohutusteenuste puhul rahvusvaheliste lepingute alusel laiendada muudesse maailma piirkondadesse. Ilma et see piiraks määruse [2018/XXXX] [EASA määrus] kohaldamist ja aeronavigatsiooniks vajalikku Galileo teenuste kvaliteedi seiret, tuleks silmas pidada, et kuigi Galileo edastatavaid signaale on võimalik tulemuslikult kasutada õhusõidukite asukoha määramiseks, võivad üksnes kohalikud või piirkondlikud tugisüsteemid, nagu EGNOS Euroopas, toimida lennuliikluse korraldaja ja aeronavigatsiooniteenuste osutajana.

(41) On ülimalt oluline tagada Galileo ja EGNOSe süsteemide pakutavate teenuste järjepidevus, jätkusuutlikkus ja kättesaadavus tulevikus. Muutuvas keskkonnas ja kiiresti areneva turu tingimustes tuleks jätkata nende arendamist ja valmistada ette uue põlvkonna süsteemid.

(42) Galileo avatud teenuse ja täppisteenuse ning EGNOSe avatud teenuse ja ohutusteenuse võimalikult ulatuslikuks kasutuselevõtuks tuleks neid pakkuda kasutajatele tasuta.

(43) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määruses (EL) nr 1285/2013 (Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide rajamise ja kasutamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 876/2002 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 683/2008)[16] kasutatud mõiste „äriteenus“ ei ole enam sobilik, pidades silmas kõnealuse

[16] ELT L 347, 20.12.2013, lk 1–24.

teenuse arengut. Selle asemel tuleks eristada kaht eraldi teenust, nimelt täppisteenus ja autentimisteenus.

(44) Et optimeerida osutatavate teenuste kasutamist, peaksid Galileo ja EGNOSe pakutavad teenused olema ühilduvad ja koostalitlusvõimelised nii omavahel kui võimaluse korral ka teiste satelliitnavigatsioonisüsteemide ja tavapäraste satelliitnavigatsioonivahenditega, kui ühilduvus ja koostalitlusvõime on ette nähtud rahvusvahelise lepinguga, ilma et see piiraks liidu strateegilise autonoomsuse eesmärgi järgimist.

(45) Arvestades Galileo ja EGNOSe maapealse infrastruktuuri tähtsust ja mõju nende turvalisusele, peaks maapealse infrastruktuuri asukoha kindlaks määrama komisjon. Süsteemide maapealse infrastruktuuri kasutuselevõtt peaks toimuma avatud ja läbipaistva protsessi alusel.

(46) Selleks et Galileost ja EGNOSest saadavat sotsiaal-majanduslikku kasu täielikult ära kasutada, eriti julgeoleku valdkonnas, tuleks edendada EGNOSe ja Galileo pakutavate teenuste kasutamist liidu muudes poliitikavaldkondades, kui see on põhjendatud ja kasulik.

(47) Copernicus peaks tagama sõltumatu juurdepääsu keskkonnaalastele teadmistele ning Maa seire ja geoteabeteenuste seisukohast määrava tähtsusega tehnoloogiale, võimaldades seega liidul teha sõltumatult otsuseid ja võtta meetmeid muu hulgas sellistes valdkondades nagu keskkond, kliimamuutused, kodanikukaitse, julgeolek ja digitaalmajandus.

(48) Copernicus peaks tagama järjepidevuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 377/2014 (millega luuakse Copernicuse programm)[17] ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 911/2010 (Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta)[18] osutatud tegevuse ja saavutustega, võttes arvesse viimaseid teadusuuringute suundumusi, tehnoloogilisi edusamme ja uuendusi, mis mõjutavad Maa seire valdkonda, samuti suurandmete analüüsi ja tehisintellekti tehnoloogia arengut ning nendega seotud liidu tasandi strateegiaid ja algatusi[19]. Copernicus peaks võimalikult suures ulatuses kasutama liikmesriikide, Euroopa Kosmoseagentuuri, EUMETSATi[20] ja teiste üksuste, sealhulgas Euroopa ärialgatuste kosmosepõhise seire suutlikkust, aidates seeläbi kaasa elujõulise Euroopa ärilise kosmosesektori arengule. Kui see on võimalik ja asjakohane, peaks ta samuti kasutama kättesaadavaid *in situ* andmeid ja lisaandmeid, mida esitavad põhiliselt liikmesriigid kooskõlas direktiiviga 2007/2/EÜ[21]. Komisjon peaks tegema koostööd liikmesriikide ja Euroopa Keskkonnaametiga, et tagada Copernicusele *in situ* andmetele tegelik juurdepääs ja võimalus neid kasutada.

(49) Copernicust tuleks rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/98/EÜ (avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta, mida on muudetud 26. juuni 2013. aasta direktiiviga 2013/37/EL)[22] eesmärkidega, eelkõige läbipaistvuse, teenuste arengut soodustavate tingimuste loomise ning liidus majanduskasvu ja töökohtade loomise toetamisega. Copernicuse andmed ja Copernicuse teave peaks olema vabalt ja avatult kättesaadav.

---

17 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 377/2014, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010 (ELT L 122, 24.4.2014, lk 44).

18 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 911/2010 Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta (2011–2013) (ELT L 276, 20.10.2010, lk 1).

19 Teatis „Tehisintellekt Euroopa huvides“ (COM(2018) 237 final), teatis „Ühtse Euroopa andmeruumi loomine“ (COM(2018) 232 final), ettepanek: nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõte (COM(2018) 8 final).

20 Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsioon.

21 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE).

22 ELT L 175, 27.6.2013, lk 1–8.

(50) Copernicus on kasutajakeskne programm. Seepärast peaks selle areng põhinema põhikasutajate muutuvatel nõuetel, võttes arvesse ka uute avaliku ja erasektori kasutajaskondade teket. Copernicus peaks tuginema nende valikuvõimaluste analüüsile, mille eesmärk on kasutajate muutuvate vajaduste, sealhulgas liidu poliitika rakendamise ja järelevalvega seotud vajaduste rahuldamine, mis eeldab kasutajate pidevat ja tõhusat kaasamist, eelkõige nõuete kindlaksmääramisel ja kinnitamisel.

(51) Copernicus juba toimib. Seepärast tuleb tagada olemasolevate teenuste ja infrastruktuuri järjepidevus ning kohaneda samas muutuva turukeskkonnaga, eelkõige erasektori esilekerkimisega kosmosevaldkonnas (nn uus kosmos) ning sotsiaal-poliitiliste suundumustega, millele on vaja kiiresti reageerida. See eeldab Copernicuse funktsionaalse struktuuri uuesti määratlemist, et võtta paremini arvesse üleminekut operatiivteenuste esimeselt etapilt uutele kasutajakogukondadele kõrgetasemeliste ja sihtotstarbelisemate teenuste osutamisele ja järelturu lisandväärtuse suurendamisele. Selleks tuleks edaspidisel rakendamisel kohaldada lähenemisviisi, mis järgib andmete väärtusahelat, s.t alates andmete kogumisest, andmete ja teabe töötlemisest, levitamisest ja kasutamisest kuni kasutajatepoolse kasutuselevõtu ja turuleviimisega seotud tegevuseni, samal ajal kui programmi „Euroopa Horisont“ alusel toimuva strateegilise kavandamise käigus määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevus, mille puhul tuleks Copernicust kasutada.

(52) Andmete kogumisega seoses peaks Copernicuse kohase tegevuse eesmärk olema täiustada ja käitada olemasolevat kosmoseinfrastruktuuri, valmistuda pikemas perspektiivis ette satelliitide asendamiseks nende eluea lõpus ja algatada uusi missioone, mis on seotud uute seiresüsteemidega, et toetada üleilmse kliimamuutuse probleemiga tegelemist (nt inimtekkelise CO_2-heite ja muu kasvuhoonegaaside heite seire). Copernicuse raames toimuv üleilmne seiretegevus tuleks laiendada polaarpiirkondadesse ning toetada tuleks keskkonnanõuete täitmise tagamist, kohustuslikku keskkonnaseiret ja asjaomast aruandlust ning innovatiivseid keskkonnarakendusi (nt põllumajanduskultuuride seireks, vee majandamiseks ja tulekahjuseire tõhustamiseks). Seda tehes peaks Copernicus võimendama ja kasutama võimalikult palju ära eelmise rahastamisperioodi (2014–2020) raames tehtud investeeringuid ning uurima uusi tegevus- ja ärimudeleid, et veelgi täiendada Copernicuse suutlikkust. Copernicus peaks toetuma liikmesriikidega loodud edukatele partnerlussuhetele, et arendada asjakohaste juhtimismehhanismide raames edasi oma julgeolekumõõdet, et reageerida julgeoleku valdkonna kasutajate muutuvatele vajadustele.

(53) Andmete ja teabe töötlemise funktsiooni raames peaks Copernicus tagama Copernicuse põhiteenuste pikaajalise jätkusuutlikkuse ja edasiarendamise, andma teavet, et reageerida avaliku sektori ja liidu rahvusvahelistest kohustustest tulenevatele vajadustele, ning maksimeerima äriotstarbelise kasutamise võimalusi. Eelkõige peaks Copernicus edastama kohalikul, liikmesriigi, Euroopa ja maailma tasandil teavet atmosfääri seisundi kohta, teavet ookeanide seisundi kohta, teavet maismaamaaseire toetamiseks, millega toetatakse kohalike, riiklike ja liidu tegevuspõhimõtete rakendamist, teavet kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise toetamiseks ning georuumilist teavet hädaolukordade ohjamise toetamiseks, sealhulgas ennetusmeetmete kaudu, keskkonnanõuete täitmise tagamiseks ja tsiviiljulgeoleku, sealhulgas liidu välistegevuse toetamiseks. Komisjon peaks kindlaks määrama asjakohased lepingutingimused, mis toetaksid teenuste osutamise jätkusuutlikkust.

(54) Komisjon võib Copernicuse teenuste rakendamisel tugineda pädevatele üksustele, asjaomastele liidu ametitele, riiklike asutuste rühmitustele või konsortsiumidele või mis tahes asjakohasele üksusele, kes täidab rahalist toetust käsitleva lepingu sõlmimise tingimusi. Nende üksuste valimisel peaks komisjon tagama, et toimingutes ja teenuste osutamises ei esineks häireid ja et julgeoleku seisukohast tundlike andmete puhul on asjaomastel üksustel ühise välis- ja

julgeolekupoliitika ning eelkõige ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kontekstis varajase hoiatamise ja kriisiohje suutlikkus.

(55) Copernicuse teenuste rakendamine peaks hõlbustama ka teenuste kasutamist üldsuse poolt, sest kasutajatel oleks võimalik prognoosida teenuste kättesaadavust ja arengut, samuti koostööd liikmesriikide ja teiste osalejatega. Selleks peaksid komisjon ja tema teenuseid osutama volitatud üksused tegema eri kasutajaskondadega kogu Euroopas Copernicuse teenuste ja teabeportfelli edasiarendamisel tihedat koostööd, tagamaks, et avaliku sektori ja poliitika muutuvad vajadused oleksid täidetud ja seeläbi Maa seireandmete kasutuselevõtt maksimeeritud. Komisjon ja liikmesriigid peaksid tegema koostööd, et arendada välja Copernicuse *in situ* komponent ja hõlbustada *in situ* andmete integreerimist uuendatud Copernicuse teenuste jaoks mõeldud kosmoseandmetesse.

(56) Copernicuse raames loodud andmed ja teave tuleks teha asjakohaseid tingimusi ja piiranguid rakendades täielikult, avalikult ja tasuta kättesaadavaks, et edendada nende kasutamist ja jagamist ning tugevdada Euroopas Maa seire turgusid, eriti järgmise etapi teenuste sektoris, võimaldades seeläbi liidus majanduskasvu ja töökohtade loomist. Tuleks jätkata kõrgel sidususe, järjepidevuse, usaldusväärsuse ja kvaliteedi tasemel andmete ja teabe edastamist. Seetõttu on vaja ulatuslikku ja kasutajasõbralikku juurdepääsu Copernicuse rohkem või vähem päevakajalistele andmetele ja teabele, nende töötlemisele ja kasutamisele; selleks peaks komisjon järgima nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil integreeritud lähenemisviisi, et võimaldada nende ühendamist muude andme- ja teabeallikatega. Copernicus peaks jätkuvalt edendama andmetele ja teabele juurdepääsu teenuste kasutamist liikmesriikides ja looma koostoime nende varadega, et maksimeerida ja suurendada Copernicuse andmete ja teabe turuleviimist.

(57) Komisjon peaks tegema koostööd andmete esitajatega, et leppida kokku kolmandatelt isikutelt saadavate andmete litsentseerimistingimused nende Copernicuse raames kasutamise hõlbustamiseks kooskõlas käesoleva määruse ja kohaldatavate kolmandate isikute õigustega. Kuna teatavad Copernicuse andmed ja teatav Copernicuse teave, sealhulgas kõrglahutusega kujutised, võivad mõjutada liidu või liikmesriikide julgeolekut, võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võtta vastu meetmeid, et tegeleda liidu või liikmesriikide julgeolekuga seonduvate riskide ja ohtudega.

(58) Varasemate määruste alusel vastu võetud ilma lõppkuupäevata õigusaktide sätted peaksid jääma kehtima, kui need ei ole uue määrusega vastuolus. See puudutab eelkõige komisjoni delegeeritud määrust (EL) nr 1159/2013,[23] milles on kehtestatud GMESi kasutajate registreerimise ja litsentseerimise tingimused ning määratletud GMESi eriotstarbelistele andmetele ja GMES-teenuste kaudu saadud teabele juurdepääsu piiramise kriteeriumid.

(59) Et edendada ja hõlbustada Maa seireandmete kasutamist nii kohalike omavalitsuste kui ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) poolt, tuleks kasutajatepoolse kasutuselevõtuga seotud tegevuse kaudu edendada riiklikke ja piirkondlikke asutusi hõlmavaid eriotstarbelisi Copernicuse andmelevivõrke. Selleks peaksid komisjon ja liikmesriigid looma tihedamad sidemed Copernicuse ning liidu ja liikmesriikide tegevuspõhimõtete vahel, et suurendada nõudlust kaubanduslike rakenduste ja teenuste järele ning võimaldada ettevõtjatel, eelkõige väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel ja idufirmadel, töötada välja Copernicuse andmetel ja teabel põhinevaid rakendusi, mille eesmärk on arendada Euroopas konkurentsivõimelist Maa seireandmete ökosüsteemi.

[23] ELT L 309, 19.11.2013, lk 1–6.

(60) Rahvusvahelisel tasandil peaks Copernicus andma täpset ja usaldusväärset teavet koostöö tegemiseks kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et toetada liidu välis- ja arengukoostöö poliitikat. Copernicust tuleks käsitada Euroopa panusena Maa jälgimise süsteemide süsteemi (GEOSS), Maa seire satelliitide komisjoni (CEOS), ÜRO kliimamuutuste 1992. aasta raamkonventsiooni osaliste konverentsi ning Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku. Ta peaks tegema koostööd asjaomaste valdkondlike ÜRO organite ja Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooniga.

(61) Copernicuse rakendamisel peaks komisjon vajaduse korral tuginema Euroopa rahvusvahelistele organisatsioonidele, kellega ta on juba loonud partnerlussuhted, eelkõige Euroopa Kosmoseagentuur seoses kosmosevarade arendamise ja hankimise, andmetele juurdepääsu ning sihtotstarbeliste missioonidega. Lisaks peaks komisjon seoses sihtotstarbeliste missioonidega tuginema Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsioonile (EUMETSAT) kooskõlas selle oskusteabe ja volitustega. Teenuste valdkonnas peaks komisjon kasutama spetsiifilist suutlikkust, mida pakuvad liidu ametid, nagu Euroopa Keskkonnaamet, Euroopa Meresõiduohutuse Amet ja Euroopa Piiri- ja Rannikuvalveamet, ning Euroopa Keskpika Ilmaennustuse Keskus, samuti Euroopa investeeringud, mida on juba merekeskkonna seire teenustesse Mercator Oceani kaudu tehtud. Julgeolekuaspektis töötatakse koos kõrge esindajaga liidu tasandil välja terviklik lähenemisviis. Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus on algusest peale GMESi algatuses aktiivselt osalenud ning toetanud Galileo ja kosmoseilmastikuga seotud arendustegevust. Määruse (EL) nr 377/2014 kohaselt haldab Teadusuuringute Ühiskeskus Copernicuse hädaolukordade ohjamise teenust ja Copernicuse maismaaseire teenuse üleilmset komponenti, osaleb toodete ja teabe kvaliteedi ja eesmärgipärasuse analüüsimisel ning toetab edasist arendamist. Komisjon peaks programmi rakendamisel jätkuvalt tuginema Teadusuuringute Ühiskeskuse teadusalastele ja tehnilistele nõuannetele.

(62) Euroopa Parlamendi ja nõukogu taotlusel lõi liit Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta otsusega nr 541/2014/EL (millega luuakse kosmose jälgimise ja seire toetusraamistik)[24] kosmose jälgimise ja seire (edaspidi „SST“) toetusraamistiku. Kosmosejäätmed on muutunud tõsiseks ohuks kosmosealase tegevuse turvalisusele, ohutusele ja jätkusuutlikkusele. Seepärast on SST ülimalt tähtis, et säilitada programmi komponentide järjepidevust ja nende panust liidu poliitikasse. Püüdes vältida kosmosejäätmete levikut, aitab SST tagada jätkusuutliku ja garanteeritud juurdepääsu kosmosele ja selle kasutamise, arvestades, et kosmos on üleilmne ühine hüve.

(63) SST peaks SST suutlikkuse tulemuslikkust ja autonoomsust edasi arendama. Sel eesmärgil tuleks luua kosmose-tehisobjektide autonoomne Euroopa kataloog, mis põhineb SST sensorite võrgustikult saadud andmetel. SST peaks jätkama SST teenuste haldamise ja osutamise toetamist. SST on kasutajakeskne süsteem, mistõttu tuleks paika panna asjakohased mehhanismid, mille kaudu koguda kasutajate nõudeid, sealhulgas julgeolekuaspektiga seotud nõudeid.

(64) SST teenuste osutamine peaks põhinema liidu ja liikmesriikide koostööl ning nii olemasolevate kui ka tulevaste riiklike eksperditeadmiste ja vara, sealhulgas Euroopa Kosmoseagentuuri kaudu ja liidu poolt välja töötatud eksperditeadmiste ja vara kasutamisel. Peaks olema võimalik anda rahalist toetust uute SST sensorite väljaarendamiseks. Võttes arvesse SST tundlikku iseloomu, peaksid riikide sensorid ja nende käitamine, hooldus ja uuendamine ning SST teenuste osutamiseks vajalike andmete töötlemine jääma osalevate liikmesriikide kontrolli alla.

[24] ELT L 158, 27.5.2014, lk 227.

(65) Liikmesriigid, kellel on SST suutlikkusega seoses piisav omandiõigus või juurdepääs, peaksid saama osaleda SST teenuste osutamises. Otsuse nr 541/2014/EL alusel loodud SST konsortsiumis osalevaid liikmesriike tuleks käsitada neid kriteeriume täitvatena. Need liikmesriigid peaksid esitama osalemisettepaneku ja tõendama kooskõla muude töökorraldusega seotud elementidega. Kui ettepanekut ei esitata, peaks nendel liikmesriikidel olema võimalik esitada pakkumine, mis hõlmab konkreetset orbiiti, näiteks kas maalähedast orbiiti, keskmise kõrgusega orbiiti või geostatsionaarset orbiiti. Liikmesriikide osalejate väljavalimiseks ja asjaomaseks korraldustegevuseks tuleks ette näha asjakohased eeskirjad.

(66) Kui SST hakkab toimima, peaks see järgima tegevuse täiendavuse ja kvaliteetsete kasutajakesksete SST teenuste järjepidevuse põhimõtet ning põhinema parimal oskusteabel. Seepärast tuleks SST puhul vältida tarbetut dubleerimist. Üleliigset suutlikkust tuleks rangelt piirata, et tagada SST teenuste järjepidevus ja kvaliteet. Eksperdirühmade tegevus peaks aitama tarbetut dubleerimist ära hoida.

(67) Lisaks peaks SST täiendama olemasolevaid leevendusmeetmeid, nagu avakosmose rahumeelse kasutamise komitee suunised kosmosejäätmete vähendamise kohta ja suunised avakosmosetegevuse pikaajalise jätkusuutlikkuse kohta või muud algatused, millega tagada avakosmosetegevuse ohutus, julgeolek ja jätkusuutlikkus. Kokkupõrkeohu vähendamiseks püüab SST saavutada koostoimet ka algatustega, mis käsitlevad kosmosejäätmete aktiivse kõrvaldamise ja passiveerimise meetmeid. SST peaks aitama tagada avakosmose rahumeelse uurimise ja kasutamise. Kosmosetegevuse suurendamine võib mõjutada kosmoseliikluse korraldamise valdkonna rahvusvahelisi algatusi. Liit peaks sellist arengut jälgima ja võib seda praeguse mitmeaastase finantsraamistiku vahekokkuvõttega seoses arvesse võtta.

(68) SST, kosmoseilmastiku ja Maa-lähedaste objektide puhul tuleks arvesse võtta koostööd rahvusvaheliste partneritega, eelkõige Ameerika Ühendriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja muude kolmandate isikutega, eelkõige selleks, et vältida kokkupõrkeid kosmoses ja kosmosejäätmete levikut ning suurendada valmisolekut seoses äärmuslike kosmoseilmastiku nähtuste ja Maa-lähedaste objektide mõjuga.

(69) Nõukogu Julgeolekukomitee soovitas luua riskijuhtimisstruktuuri eesmärgiga tagada, et otsuse nr 541/2014/EL rakendamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse andmete turvalisuse küsimusi. Sel eesmärgil ja võttes arvesse juba tehtud tööd, peaksid osalevad liikmesriigid ette nägema asjakohased riskijuhtimisstruktuurid ja -menetlused.

(70) Äärmuslikud ja mastaapsed kosmoseilmastiku nähtused võivad ohustada kodanikke ja häirida kosmosepõhise ja maapealse infrastruktuuriga seotud toiminguid. Seepärast tuleks programmi raames luua kosmoseilmastikuga seotud funktsioon, mille eesmärk on hinnata kosmoseilmastiku riske ja nendest tulenevaid kasutajate vajadusi, suurendada teadlikkust kosmoseilmastiku riskidest, tagada kasutajakesksete kosmoseilmastiku teenuste osutamine ning täiustada liikmesriikide suutlikkust kosmoseilmastiku teenuseid pakkuda. Komisjon peaks esmatähtsaks pidama sektoreid, millega seoses osutatakse kosmoseilmastiku teenuseid, võttes arvesse kasutajate vajadusi, riske ja tehnoloogilist valmidust. Pikemas perspektiivis võib käsitleda ka muude sektorite vajadusi. Teenuste osutamine liidu tasandil vastavalt kasutajate vajadustele eeldab sihipärast, koordineeritud ja pidevat teadus- ja arendustegevust, et toetada kosmoseilmastiku teenuste arendamist. Kosmoseilmastiku teenuste osutamine peaks põhinema olemasoleval riiklikul ja liidu suutlikkusel ning võimaldama liikmesriikide laiaulatuslikku osalemist ja erasektori kaasamist.

(71) Komisjoni valges raamatus Euroopa tuleviku kohta,[25] ELi 27 liikmesriigi riigipeade ja valitsusjuhtide esitatud Rooma deklaratsioonis[26] ja mitmes Euroopa Parlamendi resolutsioonis on meenutatud, et EL peab võtma juhtpositsiooni, et tagada ohutu, turvaline ja vastupidav Euroopa, kes suudab toime tulla selliste probleemidega nagu piirkondlikud konfliktid, terrorism, küberohud ja kasvav rändesurve. Turvaline ja tagatud juurdepääs satelliitsidele on julgeoleku valdkonnas tegutsejate jaoks vältimatu töövahend ning tähtsaimate julgeolekuressursside koondamine ja jagamine liidu tasandil tugevdab liitu, kes kaitseb oma kodanikke.

(72) Euroopa Liidu nõukogu avaldas 19.–20. detsembri 2013. aasta järeldustes[27] heameelt selle üle, et satelliitside valdkonnas valmistatakse ette järgmise põlvkonna riiklikku satelliitsidet (GOVSATCOM) ja seda liikmesriikide, komisjoni ja Euroopa Kosmoseagentuuri tihedas koostöös. GOVSATCOM on ka 2016. aasta juunis avaldatud Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia üks element. GOVSATCOM peaks osalema ELi-poolses hübriidohtudele reageerimises ning toetama ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja Arktika-poliitikat.

(73) GOVSATCOM on kasutajakeskne programm, millel on tugev julgeolekumõõde. Kasutusjuhtumeid võib analüüsida kolme peamise juhtumirühma puhul: kriisiohje, mis võib hõlmata ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika tsiviil- ja sõjalisi missioone ja -operatsioone, loodus- ja inimtekkelisi õnnetusi, humanitaarkriise ja merel ette tulevaid hädaolukordi; seire, mis võib hõlmata piiride, piiriala ja merepiiri valvamist, mereseiret ja ebaseadusliku kauplemisega seotud jälitustegevust; keskne infrastruktuur, mis võib hõlmata diplomaatilist võrgustikku, politsei sidevõrku, elutähtsat infrastruktuuri (nt energia, transport, veetakistused) ja kosmoseinfrastruktuuri.

(74) Satelliitside on piiratud ressurss, mida piirab satelliitide suutlikkus, sagedus ja geograafiline ulatus. Kulutõhususe parandamiseks ja mastaabisäästust kasusaamiseks peab GOVSATCOM seetõttu optimeerima satelliitide ja teenuste osas volitatud kasutajate GOVSATCOMi nõudluse ja GOVSATCOMi lepingute alusel toimuva pakkumise vastavust. Et nii nõudlus kui ka potentsiaalne pakkumine aja jooksul muutuvad, eeldab see pidevat seiret ja paindlikkust, et GOVSATCOMi teenuseid kohandada. Mastaabisäästu on võimalik saavutada üksnes suutlikkuse ja teenuste ning kasutajabaasi piisavalt suure mahu puhul.

(75) Operatiivnõuded määratakse kindlaks kasutusjuhtumite analüüsi alusel. Nende operatiivnõuete ja julgeolekunõuete põhjal koostatakse teenuste portfell. Teenuste portfellis tuleks kindlaks määrata GOVSATCOMi kaudu osutatavate teenuste kohaldatav lähtetase. Selleks et säilitada nõudluse ja pakutavate teenuste parim võimalik vastavus, võib olla vaja GOVSATCOMi teenuste portfelli korrapäraselt ajakohastada.

(76) GOVSATCOMi esimeses etapis (umbes aastani 2025) kasutatakse erasektori ja liikmesriikide olemasolevat suutlikkust. Selles esimeses etapis hakatakse teenuseid pakkuma järk-järgult ning kõigepealt liidu tasandi kasutajatele. Kui esimese etapi käigus tulevase nõudluse ja pakkumise kohta tehtud üksikasjalikust analüüsist selgub, et järkjärguline lähenemisviis ei ole muutuvale nõudlusele vastamiseks piisav, võidakse teha otsus siirduda teise etappi ja arendada avaliku ja erasektori partnerluste kaudu, näiteks koos liidu satelliidioperaatoritega, välja täiendav oludele vastav kosmoseinfrastruktuur või kosmosealane suutlikkus.

(77) Selleks et optimeerida kättesaadavaid satelliitsideressursse, tagada neile juurdepääs prognoosimatutes olukordades, nagu loodusõnnetuste korral, ning kindlustada tõhus toimimine

[25] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/valge_raamat_euroopa_tuleviku_kohta_et.pdf

[26] http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/146072.pdf

[27] EUCO 217/13.

ja lühike teenindusaeg, on vaja üht või kaht GOVSATCOMi keskust. Maapealne segment tuleks kavandada operatiiv- ja julgeolekunõuete alusel. Riskide leevendamiseks võib sellel olla mitu füüsilist tegevuskohta. Vaja võib minna ka täiendavaid maapealse segmendi elemente, nagu ankurjaam.

(78) Satelliitside kasutajate jaoks on kõige olulisem rakendusliides kasutajaseadmed. ELi GOVSATCOMi suhtes kohaldatav lähenemisviis võimaldab enamikul kasutajatest jätkata GOVSATCOMi teenuste puhul olemasolevate kasutajaseadmete kasutamist, tingimusel et nendes kasutatakse liidu tehnoloogiat.

(79) Toimimise tõhusust silmas pidades on kasutajad tõdenud, et oluline on püüelda kasutajaseadmete koostalitlusvõime ja selliste kasutajaseadmete poole, mille puhul on võimalik kasutada erinevaid satelliidisüsteeme. Selles valdkonnas võidakse nõuda uurimis- ja arendustegevust.

(80) Rakendamise tasandil tuleks ülesanded ja vastutus jagada spetsialiseerunud üksuste vahel, kelleks on näiteks Euroopa Kaitseagentuur, Euroopa välisteenistus, Euroopa Kosmoseagentuur, amet ja muud liidu ametid, tagamaks, et nende tegevus oleks kooskõlas nende põhiülesannetega, eelkõige kasutajatega seotud aspektides.

(81) GOVSATCOMi pädeval asutusel on tähtis roll jälgida, et kasutajad ja teised GOVSATCOMi seisukohast olulised liikmesriikide üksused järgiksid jagamist ja prioriseerimist käsitlevaid norme ja julgeolekunõuetega ette nähtud julgeolekumenetlusi. Liikmesriik, kes ei ole GOVSATCOMi pädevat asutust määranud, peaks igal juhul nimetama kontaktpunkti, kes haldaks mis tahes tuvastatud häireid, mis võivad GOVSATCOMi mõjutada.

(82) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste operatiivnõuetega. See võimaldab komisjonil määrata kindlaks kriisiohje, seire ja olulise infrastruktuuri haldamise, sealhulgas diplomaatiliste sidevõrkudega seotud kasutusjuhtumite tehnilised kirjeldused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011.

(83) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste portfelliga. See võimaldab komisjonil määrata kindlaks teatavad tunnused, sealhulgas geograafiline ulatus, sagedus, ribalaius, kasutajaseadmed ja turvaelemendid. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.

(84) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi ühendatud satelliitside suutlikkuse kasutamiseks ette nähtud jagamise ja prioriseerimise eeskirjadega. See võimaldab komisjonil võtta arvesse operatiiv- ja julgeolekunõudeid ning riskianalüüsi ja GOVSATCOMi osaliste eeldatava nõudluse analüüsi. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.

(85) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses GOVSATCOMi maapealse segmendi infrastruktuuri asukohaga. See võimaldab komisjonil võtta arvesse asukoha valikuga seotud operatiiv- ja julgeolekunõudeid. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011.

(86) Programmi jaoks ette nähtud infrastruktuur võib vajada täiendavaid teadus- ja innovatsioonimeetmeid, mida võidakse toetada programmi „Euroopa Horisont“ alusel, et saavutada sidusus Euroopa Kosmoseagentuuri selles valdkonnas tehtavaga. Koostoime programmiga „Euroopa Horisont“ peaks tagama, et kosmosesektori teadus- ja

innovatsioonivajadused määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevuse strateegilise kavandamise raames. Programmi poolt vabalt kättesaadavaks tehtavaid kosmoseandmeid ja -teenuseid kasutatakse selleks, et töötada teadus- ja innovatsioonimeetmete, sealhulgas programmi „Euroopa Horisont“ kaudu välja läbimurdvaid lahendusi, eelkõige sellistes valdkondades nagu säästev toidu ja maavarade majandamine, kliimamuutuste seire, arukad linnad, automatiseeritud sõidukid ning turvalisuse haldamine ja katastroofide ohjamine. Programmi „Euroopa Horisont“ alusel toimuva strateegilise kavandamise käigus määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevus, mille puhul tuleks kasutada liidule kuuluvat infrastruktuuri, nagu Galileo, EGNOS ja Copernicus. Teadusuuringute infrastruktuur, eelkõige *in situ* seirevõrgustik, moodustab olulise osa *in situ* seireinfrastruktuurist, võimaldades Copernicuse teenustel

(87) Määrusega (EL) No 912/2010 loodi liidu amet, mida nimetatakse Euroopa GNSSi Agentuur, kes haldab Galileo ja EGNOSe satelliitnavigatsiooni programmi teatavaid aspekte. Käesoleva määrusega nähakse eelkõige ette, et Euroopa GNSSi Agentuurile antakse uued ülesanded, mis ei ole seotud ainult Galileo ja EGNOSega, vaid ka programmi muude komponentidega, eelkõige turvalisuse akrediteerimisega. Seepärast tuleks Euroopa GNSSi Agentuuri nime, ülesandeid ja korralduslikke aspekte vastavalt kohandada.

(88) Pidades silmas, et kohaldamisala laiendatakse ja see ei piirdu enam Galileo ja EGNOSega, tuleks Euroopa GNSSi Agentuuri nime muuta. Samas tuleks ameti raames tagada Euroopa GNSSi Agentuuri tegevuse järjepidevus, sealhulgas seoses õiguste ja kohustustega, personaliga ning tehtud otsuste kehtivusega.

(89) Võttes arvesse ameti volitusi ja komisjoni rolli programmi rakendamisel, on asjakohane näha ette, et teatavaid haldusnõukogu otsuseid ei tohiks vastu võtta komisjoni esindajate poolthääleta.

(90) Ilma et see piiraks komisjoni volitusi, on haldusnõukogu, turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja tegevdirektor oma ülesannete täitmisel sõltumatud ja tegutsevad avalikes huvides.

(91) On võimalik ja isegi tõenäoline, et mõned programmi komponendid põhinevad liikmesriikide tundliku ja julgeolekuga seotud infrastruktuuri kasutamisel. Sellisel juhul tuleb liikmesriikide julgeoleku tagamiseks ette näha, et haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutel osalevad ainult nende liikmesriikide esindajad, kellel on selline infrastruktuur.

(92) Programmi teenuste võimalikult laialdase kasutamise soodustamiseks oleks kasulik rõhutada, et andmeid, teavet ja teenuseid pakutakse ilma tagatiseta.

(93) Tuleks kinnitada, et teatavate mitteregulatiivsete ülesannete täitmiseks võib komisjon küsida vajaduse korral ja vajalikus ulatuses tehnilist abi teatavatelt välispartneritelt. Muud programmi avaliku haldamisega tegelevad üksused võivad neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmisel samuti sellist tehnilist abi kasutada.

(94) Tulenevalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktidest 22 ja 23 on vaja programmi konkreetsete seirenõuete alusel kogutud teabe põhjal hinnata, vältides samas ülereguleerimist ja liigset halduskoormust, eriti liikmesriikide seisukohast. Kui see on asjakohane, võivad need nõuded hõlmata mõõdetavaid näitajaid, mida kasutatakse programmi mõju hindamise alusena.

(95) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.

(96) Hästi toimiv avalik haldus eeldab programmi ühetaolist juhtimist, kiiremat otsustusprotsessi ja võrdset juurdepääsu teabele, mistõttu peaks programmiga seotud ülesandeid täitvate üksuste

esindajatel olema õigus osaleda vaatlejatena määruse (EL) nr 182/2011 kohaldamiseks loodud komitee töös. Samadel põhjustel peaks liiduga rahvusvahelise kokkuleppe sõlminud kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel olema õigus osaleda komitee tegevuses julgeolekupiirangute raames ja sellise kokkuleppe tingimuste kohaselt. Programmiga seotud ülesandeid täitvate üksuste, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel ei ole õigust komitees hääletada.

(97) Selleks et tõhusalt hinnata programmi edu seatud eesmärkide saavutamisel, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses X lisa muutmisega, et näitajaid vajaduse korral üle vaadata või täiendada ja täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega. On eriti oluline, et komisjon korraldaks ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(98) Et liikmesriigid üksi ei suuda käesoleva määruse eesmärki piisaval määral saavutada, sest see ületab ühe liikmesriigi rahalisi ja tehnilisi võimalusi, küll aga saab seda eesmärgi ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega luuakse liidu kosmoseprogramm (edaspidi „programm“). Määrusega nähakse ette programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad, samuti programmi rakendamise eeskirjad.

2. Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, mis asendab määrusega (EL) nr 912/2010 loodud Euroopa GNSSi Agentuuri ja on selle õigusjärglane, ning nähakse ette ameti toimimise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „kosmoseaparaat“ – konkreetse otstarbega kosmose-tehisobjekt, sealhulgas aktiivsed tehissatelliidid ja kanderaketi ülemised astmed;

(2) „kosmoseilmastiku nähtused“ – Päikese ja Maa vahel kosmosekeskkonnas esinevad looduslikud muutused, sealhulgas Päikese loited, päikeseosakesed, päikesetuul ja päikesepurse, mis võivad kaasa tuua Maad mõjutavaid päikesetorme (magnettormid, kiirgustormid ja ionosfääri häired);

(3) „Maa-lähedased objektid“ – päikesesüsteemi looduslikud objektid, mis võivad Maad mõjutada;

(4) „kosmose-tehisobjekt“ – avakosmoses asuv tehislik objekt;

(5) „kosmose olukorrast ülevaate saamine (SSA)“ – terviklik lähenemisviis, mida kohaldatakse peamiste kosmosest tulenevate ohtude suhtes, mis hõlmavad satelliitide ja kosmosejäätmete kokkupõrkamist, kosmoseilmastiku nähtusi ja Maa-lähedasi objekte;

(6) „segarahastamistoiming“ – meetmed, mida toetatakse ELi eelarvest, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 6 määratletud segarahastamisvahendi raames, ja milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus ja/või ELi eelarvest toetatavad rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagastatavas vormis toetus;

(7) „õigussubjekt“ – füüsiline või juriidiline isik, kes on asutatud ja sellisena tunnustatud siseriikliku õiguse, liidu õiguse või rahvusvahelise õiguse alusel, kellel on iseseisev õigusvõime ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi, või üksus, mis ei ole juriidiline isik vastavalt finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktile c;

(8) „kolmas riik“ – riik, mis ei ole liidu liikmesriik;

(9) „SST teave“ – töödeldud SST andmed, mis on teabesaajale esitatud koheselt mõistetaval kujul;

(10) „SST andmed“ – kosmose-tehisobjektide füüsikalised parameetrid, mis on saadud SST sensorite abil, või kosmose-tehisobjektide orbitaalparameetrid, mis on saadud SST sensorite jälgimise tulemusel kosmose jälgimise ja seire komponendi (SST komponent) raames;

(11) „pöördlink“ – teenus, mis on osa üleilmsest õhusõidukite seire teenusest vastavalt Rahvusvahelisele Tsiviillennunduse Organisatsioonile;

(12) „Copernicuse sentinel-satelliidid“ – spetsiaalselt Copernicuse jaoks ette nähtud satelliidid, kosmoseaparaadid või kosmosepõhiseks Maa seireks mõeldud kosmoseaparaatide last;

(13) „Copernicuse andmed“ – sentinel-satelliitidelt saadud andmed, sealhulgas metaandmed;

(14) „Copernicuse kolmandate osapoolte andmed“ – andmed, mille kasutamiseks Copernicuse raames on luba ja mis pärinevad muudest allikatest kui sentinel-satelliitidelt;

(15) „Copernicuse *in situ* andmed“ – maapinnal, merel ja õhus paiknevate sensorite kaudu saadud seireandmed, samuti võrdlus- ja lisaandmed, mille kasutamiseks on luba või mis on edastatud Copernicuse raames kasutamiseks;

(16) „Copernicuse teave“ – teave, mille Copernicuse teenused loovad andmete, sealhulgas metaandmete töötlemise või modelleerimise tulemusena;

(17) „usaldusüksus“ – juriidiline isik, kes on komisjonist või kolmandast isikust sõltumatu ja kes saab komisjonilt või sellelt kolmandat isikult andmeid, et neid turvaliselt säilitada ja töödelda;

(18) „kosmosejäätmed“ – kõik Maa orbiidil asuvad või Maa atmosfääri taassisenevad kosmose-tehisobjektid, sealhulgas kosmoseaparaadid või nende fragmendid ja elemendid, mis ei toimi või mis ei täida enam ühtegi konkreetset eesmärki, sealhulgas rakettide või tehissatelliitide osad, või mitteaktiivsed tehissatelliidid;

(19) „SST sensor“ – seade või seadmete kombinatsioon, näiteks maapealsed või kosmosepõhised radarid ja teleskoobid, millega on võimalik mõõta kosmose-tehisobjektide füüsikalisi parameetreid, näiteks suurust, asukohta ja kiirust;

(20) „GOVSATCOMi kasutaja“ – liidu või liikmesriigi avaliku sektori asutus või sellist funktsiooni täitev asutus või füüsiline või juriidiline isik, kellel on nõuetekohased volitused, et täita julgeoleku seisukohast oluliste missioonide, operatsioonide ja infrastruktuuri järelevalve ja juhtimisega seotud ülesandeid;

(21) „GOVSATCOMi kasutusjuhtum“ – tegevusstsenaarium konkreetse keskkonna tarbeks, milles GOVSATCOMi kasutajatel on vaja kasutada GOVSATCOMi teenuseid;

(22) „salastamata tundlik teave“ – salastamata teave, mida komisjon peab kaitsma tulenevalt juriidilistest kohustustest, mis on ette nähtud aluslepingutega või nende rakendamiseks vastu võetud õigusaktidega, ja selle tundliku iseloomu tõttu;

(23) „Copernicuse kasutajad“:

„Copernicuse põhikasutajad“ – kasutajad, kes kasutavad Copernicuse andmeid ja Copernicuse teavet ning kelle täiendav roll on kannustada Copernicuse arengut; nende hulka kuuluvad liidu institutsioonid ja asutused ning Euroopa riiklikud või piirkondlikud avaliku sektori asutused, kellele on tehtud ülesandeks keskkonna-, kodanikukaitse-, ohutus- või julgeolekupoliitika kujundamine, rakendamine, täitmise tagamine või järelevalve;

„teised Copernicuse kasutajad“ – kasutajad, kes kasutavad Copernicuse andmeid ja Copernicuse teavet ning kelle hulka kuuluvad eelkõige teadus- ja haridusorganisatsioonid, ettevõtlus- ja erasektori asutused ning heategevuslikud, valitsusvälised ja rahvusvahelised organisatsioonid.

Artikkel 3

Programmi komponendid

Programm koosneb järgmistest komponentidest:

(a) tsiviilkontrolli all olev autonoomne tsiviilotstarbeline satelliitnavigatsioonisüsteem (edaspidi „GNSS“), mis koosneb satelliitide konstellatsioonist, keskustest ja maapealsete jaamade üleilmsest võrgust ning osutab positsioneerimis-, navigeerimis- ja ajamääramisteenust, võttes täiel määral arvesse julgeolekuvajadusi ja -nõudeid („Galileo“);

(b) piirkondlik satelliitnavigatsioonisüsteem, mis koosneb keskustest, maapealsetest jaamadest ning mitmest geostatsionaarsetel satelliitidel paiknevast transponderist ning mis tugevdab ja korrigeerib Galileo ja muude GNSSide edastatavaid vaba juurdepääsuga signaale, muu hulgas lennuliikluse korraldamise ja aeronavigatsiooniteenuste osutamise eesmärgil („Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisasüsteem – EGNOS“);

(c) tsiviilkontrolli all olev autonoomne kasutajakeskne Maa jälgimise süsteem, mis pakub geoinfoga seotud andmeid ja teenuseid ning koosneb satelliitidest, maapealsest infrastruktuurist, andmete ja teabe töötlemise seadmetest ning jaotusinfrastruktuurist, võttes täiel määral arvesse julgeolekuvajadusi ja -nõudeid („Copernicus“);

(d) kosmose jälgimise ja seire süsteem, mille eesmärk on täiustada, hallata ja pakkuda andmeid, teavet ja teenuseid, mis on seotud aktiivsete ja mitteaktiivsete kosmoseaparaatide, kasutuselt kõrvaldatud kanderakettide astmete ning Maa ümber tiirlevate kosmosejäätmete ja nende osakeste jälgimise ja seirega, mida täiendavad kosmoseilmastiku nähtustega ja Maa-lähedaste objektide Maale lähenemise riski seirega seotud vaatlusparameetrid („SST“);

(e) riikliku satelliitside teenus, mis võimaldab osutada satelliitside teenuseid julgeoleku seisukohalt kriitilisi missioone ja infrastruktuuri juhtivatele liidu ja liikmesriikide asutustele („GOVSATCOM“).

Lisaks hõlmab programm meetmeid, mille eesmärk on tagada programmi rakendamiseks tõhus juurdepääs kosmosele ja edendada innovatiivset kosmosesektorit.

Artikkel 4

Eesmärgid

1. Programmi üldeesmärgid on järgmised:

   (a) pakkuda või aidata pakkuda katkematult kvaliteetseid ja ajakohaseid, ning kui see on asjakohane, turvalisi kosmosealaseid andmeid, teavet ja teenuseid, võimaluse korral üleilmsel tasandil, täites olemasolevaid ja tulevasi vajadusi ja järgides liidu poliitilisi prioriteete, sealhulgas seoses kliimamuutuste ning julgeoleku ja kaitse valdkonnaga;

   (b) kasutada täielikult ära sotsiaal-majanduslikku kasu, sealhulgas edendades programmi komponentide pakutavate andmete, teabe ja teenuste võimalikult laialdast kasutust;

   (c) suurendada liidu ja liikmesriikide julgeolekut, tegutsemisvabadust ja strateegilist autonoomsust, eelkõige tehnoloogia ja tõenditel põhinevate otsuste tegemise seisukohast;

   (d) edendada rahvusvahelisel tasandil liidu juhtpositsiooni kosmosesektoris ning tugevdada tema rolli üleilmsete probleemide lahendamisel ja üleilmsete algatuste toetamisel, sealhulgas seoses kliimamuutuste ja säästva arenguga.

2. Programmi üldeesmärgid on järgmised:

   (a) Galileo ja EGNOS: pakkuda tipptasemel, ja kui see on asjakohane, turvalisi positsioneerimis-, navigeerimis- ja ajamääramisteenuseid;

   (b) Copernicus: pakkuda pikas perspektiivis edastatavaid täpseid ja usaldusväärseid andmeid ja teavet Maa jälgimise kohta ning toetada liidu ja liikmesriikide poliitika rakendamist ja jälgimist sellistes valdkondades nagu keskkond, kliimamuutused, põllumajandus ja maaelu areng, kodanikukaitse, ohutus ja julgeolek ning digitaalmajandus;

   (c) kosmose olukorrast ülevaate saamine (SSA): suurendada SST suutlikkust jälgida, seirata ja tuvastada kosmose-tehisobjekte, vaadelda kosmoseilmastikku ning anda ülevaade liidu Maa-lähedaste objektidega seotud suutlikkusest ja luua asjaomaseid võrgustikke;

   (d) GOVSATCOM: tagada satelliitside teenuste usaldusväärne, turvaline ja kulutõhus pikaajaline kättesaadavus;

   (e) aidata saavutada autonoomset, turvalist ja kulutõhusat kosmosele juurdepääsu suutlikkust, kui see on vajalik programmi vajaduste täitmiseks;

   (f) toetada ja tugevdada asjaomases sektoris tegutsevate või tegutseda soovivate liidu füüsiliste ja juriidiliste isikute konkurentsivõimet, ettevõtlusvaimu, oskusi ja innovatsioonisuutlikkust, pöörates erilist tähelepanu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ja idufirmade olukorrale ja vajadustele.

Artikkel 5

Juurdepääs kosmosele

Programmiga toetatakse:

(a) programmi jaoks vajalike lennutusteenuste osutamist;

(b) kosmosele autonoomse, turvalise ja kulutõhusa juurdepääsuga seotud teenuste arendamist;

(c) kosmosele juurdepääsuga seotud maapealse infrastruktuuri toetamist, kui see on vajalik programmi vajaduste täitmiseks.

Artikkel 6

Innovatiivse liidu kosmosesektori toetamiseks võetavad meetmed

Programmiga toetatakse:

(a) kosmosetehnoloogiate, -infrastruktuuri või -teenuste parimaks kasutamiseks mõeldud innovatsioonitegevust;

(b) kosmosega seotud innovatsioonipartnerluste loomist, et arendada innovatiivseid tooteid või teenuseid ning osta hiljem nende tulemusena saadavaid asju või teenuseid;

(c) ettevõtlust alates varaseimast etapist kuni kasvuetapini vastavalt artiklile 21 ning rahastamisvõimalusi vastavalt III jaotise I peatüki artiklile 18;

(d) ettevõtjate koostööd kosmosetööstuse keskuste vormis, tuues piirkondlikul ja liikmesriikide tasandil kokku kosmose- ja digitaalsektori osalejaid ja kasutajaid ning toetades kodanikke ja ettevõtjaid ettevõtlusvaimu ja oskuste arendamisel;

(e) haridus- ja koolitustegevust;

(f) juurdepääsu töötlemisseadmetele ja katserajatistele;

(g) sertifitseerimis- ja standardimistegevust.

Artikkel 7

Programmiga ühinenud kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid

1. Programmi komponentides, välja arvatud SST ja GOVSATCOM, võivad osaleda järgmised kolmandad riigid:

   (a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, vastavalt EMP lepingus sätestatud tingimustele;

   (b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes;

   (c) Euroopa naabruspoliitika alla kuuluvad riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes.

2. Programmi komponentides, välja arvatud SST, võivad osaleda ka kolmandad riigid või rahvusvahelised organisatsioonid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga:

   (a) on tagatud õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni osamaksete ja saadava kasu vahel;

(b) on nähtud ette programmides osalemise tingimused, sealhulgas üksikute programmide rahaliste osamaksete arvutamine ja nende halduskulud. Need osamaksed loetakse vastavalt [uue finantsmääruse] artikli [21 lõikele 5] sihtotstarbeliseks tuluks;

(c) ei ole kolmandale riigile ega rahvusvahelisele organisatsioonile antud otsustusõigust programmi üle;

(d) on kindlustatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud kolmandad riigid või rahvusvahelised organisatsioonid võivad programmi komponentides osaleda üksnes juhul, kui on tagatud liidu ja liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitse.

Artikkel 8

Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääs SST-le, GOVSATCOMile ja avalikule reguleeritud teenusele

1. Kolmandad riigid või rahvusvahelised organisatsiooni võivad olla artiklis 67 osutatud GOVSATCOMi osalised või kasutada SST pakutavaid teenuseid ainult juhul, kui nad sõlmivad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 218 ette nähtud korras lepingu, milles nähakse ette sellistele andmetele, teabele, suutlikkusele ja teenustele juurdepääsu reguleerivate üksikasjalike eeskirjade tingimused ja salastatud teabe vahetamise ja kaitse raamistik.

2. Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääsu Galileo pakutavale avalikule reguleeritud teenusele reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1104/2011/EL[28] artikli 3 lõikega 5.

Artikkel 9

Omandiõigus ja varade kasutamine

1. Liit on kogu programmi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara omanik. Sel eesmärgil võtab komisjon vajalikke meetmeid tagamaks, et asjaomased lepingud ja muud kokkulepped, mis on seotud tegevusega, mille tulemuseks võib olla sellise vara loomine või arendamine, sisaldavad sätteid, millega tagatakse asjaomase vara puhul selline omandivorm.

2. Lõiget 1 ei kohaldata programmi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara suhtes, kui tegevus, mille tulemusel võidakse sellist vara luua või arendada:

(a) toimub täielikult liidu poolt rahastatavate toetuste või auhindade alusel;

(b) ei ole täielikult rahastatud liidu poolt või

(c) on seotud ELi salastatud teavet hõlmavate avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjate või nende komponentide arendamise, tootmise või kasutamisega.

3. Komisjon võtab vajalikke meetmeid, tagamaks, et lõikes 1 osutatud tegevusega seotud lepingud või muud kokkulepped sisaldavad sätteid, millega nähakse ette asjaomase vara suhtes kohaldatav omandivorm, ja punkti c puhul sätet, mille kohaselt liit saab avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjaid vabalt kasutada kooskõlas otsusega nr 1104/2011/EL.

[28] ELT L 287, 4.11.2011, lk 1–8.

4. Komisjon püüab sõlmida kolmandate riikidega lepinguid või muid kokkuleppeid seoses järgmisega:

   (a) olemasolevad omandiõigused seoses programmi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse varaga;

   (b) omandiõiguse või kasutusõiguse omandamine seoses programmi rakendamiseks vajaliku materiaalse või immateriaalse varaga.

5. Komisjon tagab asjakohase raamistiku alusel lõigetes 1 ja 2 osutatud ja liidu omandisse kuuluva materiaalse ja immateriaalse vara optimaalse kasutamise.

6. Eelkõige juhul, kui selline vara koosneb intellektuaalomandi õigustest, teostab komisjon neid õigusi võimalikult tõhusalt, võttes arvesse vajadust neid kaitsta ja väärtustada, kõikide asjaomaste sidusrühmade õigustatud huve ning vajadust turgude ja uute tehnoloogiate harmoonilise arengu ja programmi komponentide pakutavate teenuste järjepidevuse järele. Selleks tagab ta eelkõige, et asjakohased lepingud ja muud kokkulepped sisaldavad võimalust anda need õigused üle kolmandatele isikutele või anda nende õiguste kasutamise õigus kolmandatele isikutele ning et amet võib neid õigusi vabalt kasutada, kui see on vajalik käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 10

Tagatise puudumine

Programmi komponentide pakutavaid teenuseid, andmeid ja teavet pakutakse ilma sõnaselgete või kaudsete tagatisteta seoses nende kvaliteedi, täpsuse, kättesaadavuse, usaldusväärsuse, kiiruse või mis tahes otstarbeks sobilikkusega. Sel eesmärgil võtab komisjon vajalikke meetmeid, tagamaks, et nende teenuste, andmete ja teabe kasutajaid teavitatakse asjakohasel viisil selliste tagatiste puudumisest.

II JAOTIS

OSALEMINE RAHASTAMISES JA EELARVEMEHHANISMID

Artikkel 11

Eelarve

1. Programmi rakendamise rahastamispakett aastatel 2021–2027 on jooksevhindades [16] miljardit eurot.

   Esimeses lõigus esitatud summa orienteeriv jaotus on järgmine:

   (a) Galileo ja EGNOS: [9,7] miljardit eurot;

   (b) Copernicus: [5,8] miljardit eurot;

   (c) kosmose olukorrast ülevaate saamine / GOVSATCOM: [0,5] miljardit eurot.

2. Artiklis 3 ette nähtud valdkondadevahelist tegevust rahastatakse programmi komponentidest.

3. Programmile eraldatavatest liidu eelarveassigneeringutest rahastatakse kogu artiklis 4 osutatud eesmärkide täitmiseks vajalikku tegevust. Nendest kuludest võidakse katta järgmiste meetmete kulud:

   (a) uuringud ja ekspertide kohtumised, eelkõige seoses ajalistest ja kulupiirangutest kinnipidamise hindamisega;

(b) teavitamine ja teabevahetus, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamine, kui need on otseselt seotud käesoleva määruse eesmärkidega, eelkõige selleks, et luua koostoimet muu liidu poliitikaga;

(c) infotehnoloogiavõrgud, mille funktsioon on teabe töötlemine või vahetamine, ja komisjoni rakendatavad halduskorraldusmeetmed, sealhulgas julgeoleku valdkonnas rakendatavad meetmed;

(d) muu programmi rakendamiseks antav tehniline ja haldusabi, nagu ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks antav abi.

4. Meetmete suhtes, mida rahastatakse kumulatiivselt liidu eri programmidest, korraldatakse ainult üks audit, mis hõlmab kõiki programme ja nende suhtes kohaldatavaid norme.

5. Programmiga seotud ja pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.

6. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise raames, võib liikmesriikide palvel kanda üle programmile. Komisjon haldab neid vahendeid otseselt finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti a alusel või kaudselt kõnealuse artikli punkti c alusel. Võimaluse korral peetakse vahendite kasutamisel silmas asjaomase liikmesriigi huve.

Artikkel 12

Sihtotstarbeline tulu

1. Programmi komponentide loodud tulu makstakse liidu eelarvesse ja seda kasutatakse tulu loonud komponendi rahastamiseks.

2. Liikmesriigid võivad anda programmi komponendile täiendavat rahalist toetust, tingimusel et sellised lisaelemendid ei põhjusta asjaomase komponendi jaoks rahalist ega tehnilist koormust või viivitusi.

3. Käesolevas artiklis osutatud täiendavat rahalist toetust käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna kooskõlas finantsmääruse [artikli 21 lõikega 2].

Artikkel 13

ELi-poolse rahastamise rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustega.

2. Programmist võib anda rahalisi toetusi ükskõik millises finantsmäärusekohases vormis, eelkõige toetuste, auhindade ja hangetena. Rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.

III JAOTIS

FINANTSSÄTTED

I PEATÜKK

Hanked

Artikkel 14

Hangete suhtes kohaldatavad põhimõtted

Hankijad lähtuvad programmiga seotud hankemenetlustes järgmistest põhimõtetest:

(a) soodustada kõikides liikmesriikides kogu tarneahela lõikes idufirmade, uute turuletulijate, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning muude ettevõtjate võimalikult laia ja avatud osalust, sealhulgas nõudes, et pakkuja sõlmiks allhankelepingu;

(b) vältida võimaluse korral liigset tuginemist ühele teenuseosutajale, eriti elutähtsate seadmete ja teenuste puhul, võttes arvesse tehnoloogilise sõltumatuse ja teenuste järjepidevuse eesmärki;

(c) erandina finantsmääruse artiklist 167, kasutada vajaduse korral mitut tarneallikat, et tagada programmi kõikide komponentide, nende kulude ja ajakava üle parem üldine kontroll;

(d) edendada liidu autonoomsust, eriti tehnoloogilisest aspektist;

(e) tagada programmi komponentide turvalisus ning aidata kaitsta liidu ja liikmeriikide olulisi julgeolekuhuvisid;

(f) täita asjakohaseid sotsiaalseid ja keskkonnakriteeriume.

Artikkel 15

Tingimuslike osadega lepingud

1. Hankija võib lepingu sõlmida tingimuslike osadega lepingu vormis.

2. Tingimuslike osadega leping hõlmab fikseeritud osa, mille tulemuseks on kindel kohustus tagada lepinguliste tööde tegemine, kauba tarnimine või teenuste osutamine vastavas etapis, ja üht või mitut osa, mis on tingimuslikud nii eelarve kui ka lepingu täitmise seisukohast. Hankedokumentides nimetatakse tingimuslike osadega lepingu eritingimused. Neis peab eelkõige olema kindlaks määratud lepingu ese, hind või hinna määramise kord ja töö tegemise, tarnete ja teenuse osutamise tingimused igas etapis.

3. Fikseeritud osa kohustused peavad moodustama ühtse terviku; sama kehtib iga tingimusliku osa teenuste kohta, võttes arvesse kõikide teiste osade teenuseid.

4. Iga tingimusliku osa täitmine sõltub hankija otsusest, millest töövõtjat on lepingu kohaselt teavitatud.

Artikkel 16

Tekkinud kulude hüvitamisel põhinevad lepingud

1. Hankija võib lõikes 3 ette nähtud tingimustel otsustada sõlmida lepingu, mille alusel hüvitatakse tekkinud kulud kas täies ulatuses või osaliselt.

   Makstav hind hõlmab kõigi selliste otseste kulude hüvitamist, mis töövõtjal lepingu täitmisel tegelikult tekkisid, nagu kulud lepingu täitmiseks vajalikule tööjõule, materjalile, kulumaterjalile, seadmete ja infrastruktuuri kasutusele, samuti kaudsete kulude ja kas kasumi või asjade tarne või teenuse osutamise tähtaegadega seotud eesmärkide täitmisel põhineva tulemustasu katmist.

2. Tekkinud kulude hüvitamisel põhinevates lepingutes nähakse ette maksimumhind.

3. Hankija võib otsustada sõlmida lepingu, mille alusel hüvitatakse tekkinud kulud kas täies ulatuses või osaliselt, kui lepingu täitmisega kaasneva ebakindluse tõttu on raske või ebakohane täpselt kindlaks määrata fikseeritud hinda, sest:

(a) leping sisaldab väga keerulisi tingimusi või tingimusi, mis nõuavad uue tehnoloogia kasutamist, ja seega kaasneb märkimisväärne hulk tehnilisi riske, või

(b) lepingus käsitletava tegevusega tuleb operatiivpõhjustel alustada viivitamatult, kuigi fikseeritud ja lõplikku hinda ei ole veel võimalik täies ulatuses kindlaks määrata kas oluliste riskide tõttu või sel põhjusel, et lepingu täitmine sõltub osaliselt muude lepingute täitmisest.

4. Tekkinud kulude täielikku või osalist hüvitamist käsitleva lepingu maksimumhind on maksimaalne makstav hind. Lepingujärgset hinda võib muuta kooskõlas finantsmääruse [artikliga 172].

Artikkel 17

Allhanked

1. Selleks et ergutada uusi turuletulijaid, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid ja idufirmasid ning tagada võimalikult lai geograafiline ulatus, kaitstes samas liidu strateegilist autonoomsust, võib hankija nõuda igalt pakkujalt, et lepingu mis tahes osa suhtes sõlmitaks sobival tasandil läbiviidava konkurentsipõhise hanke alusel allhankeleping ettevõtjaga, kes ei kuulu kontserni.

2. Hankija esitab lepingu selle osa suuruse, mis tuleb täita allhanke kaudu, minimaalse ja maksimaalse määrana.

3. Mis tahes erandeid lõikes 1 nimetatud nõudest tuleb hankijal põhjendada.

II PEATÜKK

Toetused, auhinnad ja segarahastamistoimingud

Artikkel 18

Toetused ja auhinnad

1. Liit võib rahastada kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamispõhimõtte kohaldamist.

2. Erandina finantsmääruse [artikli 181 lõikest 6] kohaldatakse kaudsete rahastamiskõlblike kulude kindlaksmääramisel kindlat määra, milleks on 25 % otseste rahastamiskõlblike kulude kogusummast, välja arvatud alltöövõtuga seotud otsesed rahastamiskõlblikud kulud ja kolmandatele isikutele kasutada antud selliste vahenditega seotud kulud, mida ei kasutata toetusesaaja territooriumil, ning rahaline toetus kolmandatele isikutele.

3. Erandina lõikest 2 võib kaudsed kulud deklareerida kindlasummaliste maksete vormis või ühikuhindade alusel, kui see on ette nähtud artiklis 100 osutatud tööprogrammiga.

4. Erandina finantsmääruse [artiklist 204] ei ületa kolmandatele isikutele maksta võidava rahalise toetuse maksimumsumma 200 000 eurot.

Artikkel 19

Ühised projektikonkursid

Komisjon või rahastamisasutus võib algatada ühiseid projektikonkursse:

(a) kolmandate riikidega, sealhulgas nende teadus- ja tehnoloogiaorganisatsioonide või -asutustega,

(b) rahvusvaheliste organisatsioonidega;

(c) mittetulunduslike õigussubjektidega.

Ühise konkursi korral nähakse ette projektide valiku ja hindamise ühised menetlused. Nendes menetlustes peavad osalema iga poole nimetatud tasakaalustatud eksperdirühmad.

Artikkel 20

Toetused kommertskasutusele eelnevatele hangetele ja innovaatiliste lahenduste hangetele

1. Meetmete hulka võivad kuuluda või nende esmane eesmärk võib olla kommertskasutusele eelnev hange või innovaatiliste lahenduste hange, mida teostavad toetusesaajad, kes on avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/24/EL, 2014/25/EL ja 2009/81/EÜ tähenduses.

2. Hankemenetluste puhul:

   (a) tagatakse kooskõla läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise, usaldusväärse finantsjuhtimise ja proportsionaalsuse põhimõttega ning konkurentsinormidega;

   (b) võidakse kommertskasutusele eelnevate hangete korral ette näha konkreetsed tingimused, näiteks piirata hankemenetluse alla kuuluva tegevuse teostamise koht liikmesriikide ja assotsieerunud riikide territooriumiga;

   (c) võidakse lubada sõlmida ühe menetluse käigus mitu lepingut (nn hulgihange) ning

   (d) nähakse ette, et leping sõlmitakse majanduslikult soodsaima pakkumuse esitaja(te)ga, kes tagab ühtlasi huvide konflikti puudumise.

3. Kommertskasutusele eelneva hanke raames tulemused saanud töövõtjal on vähemalt kaasnevad intellektuaalomandi õigused. Hankijatel on tasuta kasutusõigused vähemalt tulemuste enda tarbeks kasutamiseks ja õigus anda või osalevatelt töövõtjatelt nõuda, et need annaksid kolmandatele isikutele lihtlitsentse tulemuste hankija tarbeks kasutamiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, kuid ilma õiguseta anda all-litsentse. Kui töövõtja ei suuda kasutada tulemusi kaubanduslikel eesmärkidel teatava aja jooksul pärast kommertskasutusele eelneva hanke toimumist, nagu on kindlaks määratud toetuslepingus, võib hankija nõuda, et ta annaks tulemuste omandilise kuuluvuse üle hankijale.

Artikkel 21

Segarahastamistoimingud

Käesoleva programmi kohased segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas [InvestEU määruse] ja finantsmääruse X jaotisega.

IV PEATÜKK

Muud finantssätted

Artikkel 22

Kumulatiivne, täiendav ja ühine rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust mõne muu liidu programmi alusel, võib saada toetust ka kosmoseprogrammi alusel, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Iga toetust andva liidu programmi eeskirju kohaldatakse toetuse suhtes, mida meetmele programmist antakse. Kumulatiivne rahastamine ei ületa meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid ja

erinevatest liidu programmidest saadavat toetust võib arvutada proportsionaalselt vastavalt dokumentidele, millega toetuse andmise tingimused on ette nähtud.

2. Meetmed, millele on antud kvaliteedimärgis või mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele tingimustele:

   (a) neid on programmiga seotud projektikonkursi raames hinnatud;

   (b) need vastavad kõnealuse projektikonkursi kvaliteedi miinimumnõuetele;

   (c) neid ei või eelarvepiirangute tõttu rahastada selle projektikonkursi raames,

   võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengufondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-st või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist kooskõlas määruse (EL) XX [ühissätete määrus] artikli [67] lõikega 5 ja määruse (EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta] artikliga [8], tingimusel et need meetmed on kooskõlas asjaomase programmi eesmärkidega. Kohaldatakse toetust andva fondi eeskirju.

Artikkel 23

Partnerlused

1. Programme võidakse rakendada partnerluste kaudu.

2. Partnerlused, milles liit osaleb:

   (a) luuakse juhtudel, kui nendega saab liidu kosmoseprogrammi eesmärke tõhusamalt saavutada, kui liit seda üksi teha saaks;

   (b) tuginevad sellistele põhimõtetele nagu liidu lisaväärtus, läbipaistvus, avatus, mõju, võimendus, kõigi osalejate pikaajalised rahalised kohustused, paindlikkus, sidusus ja täiendavus ELi, riiklike ja piirkondlike algatustega ning võtavad arvesse riskide jagamist, vastutuse tingimusi ning materiaalse ja immateriaalse vara omandiõigust.

Artikkel 24

Ühishanked

1. Lisaks finantsmääruse [artikli 165] sätetele võivad komisjon ja amet korraldada ühiseid hankemenetlusi Euroopa Kosmoseagentuuri või muude programmi komponentide rakendamises osalevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

2. Finantsmääruse [artikliga 165] ette nähtud hankelepingute sõlmimise korda kohaldatakse analoogia põhjal, tingimusel et igal juhul kohaldatakse institutsioonide suhtes kohaldatavaid menetlusnorme.

Artikkel 25

Oluliste julgeolekuhuvide kaitse

Kui see on vajalik liidu ja liikmesriikide oluliste julgeolekuhuvide kaitseks, eriti seoses vajadusega tagada liidu süsteemide terviklikkus ja vastupidavus ning nende aluseks oleva tööstusbaasi autonoomsus, kehtestab komisjon nõutavad rahastamiskõlblikkuse tingimused, mida kohaldatakse käesolevas jaotises käsitletud hangete, toetuste või auhindade suhtes. Sel eesmärgil tuleb eritähelepanu pöörata selle tagamisele, et rahastamiskõlblikud ettevõtjad asuvad mõnes liikmesriigis, kohustuvad tegelema asjaomase tegevusega liidu piires ning on liikmesriikide või liikmesriikide kodanike tõhusa

kontrolli all. Need tingimused lisatakse vastavalt vajadusele hankeid, toetusi või auhindu käsitlevatesse dokumentidesse. Hangete puhul kohaldatakse neid tingimusi sõlmitava lepingu kogu elutsükli jooksul.

Artikkel 26

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohase otsuse alusel või muu õigusliku vahendi alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi.

IV JAOTIS

PROGRAMMI JUHTIMINE

Artikkel 27

Programmi juhtimise põhimõtted

Programmi juhtimise aluseks on järgmised põhimõtted:

(a) ülesannete ja vastutuse range jaotus programmi rakendamises osalevate üksuste, eelkõige liikmesriikide, komisjoni, ameti ja Euroopa Kosmoseagentuuri vahel;

(b) tugev kontroll programmi üle, sealhulgas range kulude ja ajakava järgimine kõigi üksuste poolt oma pädevusvaldkonna piires, kooskõlas käesoleva määrusega;

(c) struktuuride optimeerimine ja ratsionaliseerimine;

(d) programmi komponentide pakutavate teenuste kasutajate vajaduste ja nende teenustega seotud teaduse ja tehnoloogia arengu süsteemne arvessevõtmine;

(e) pidev püüe riske ohjata ja vähendada.

Artikkel 28

Liikmesriikide roll

1. Liikmesriigid võivad programmis osaleda, jagades oma tehnilist pädevust ja oskusteavet ja andes abi, eriti ohutuse ja julgeoleku valdkonnas, ning vajaduse korral andes liidu käsutusse oma valduses või territooriumil asuva teabe ja infrastruktuuri, sealhulgas tagades tõhusa ja takistusteta vaba juurdepääsu *in situ* andmetele ja võimaluse neid kasutada ning tehes komisjoniga koostööd, et parandada programmi jaoks vajalike *in situ* andmete kättesaadavust.

2. Komisjon, või artiklis 30 nimetatud ülesannete puhul amet, võib delegeerida konkreetsed ülesanded liikmesriikidele või liikmesriikide ametitele või nende liikmesriikide või ametite rühmadele. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada programmi tõrgeteta toimimine ja selle kasutamise edendamine, sealhulgas aidates kaitsta programmi jaoks vajalikke sagedusi.

3. Liikmesriigid ja komisjon teevad koostööd, et arendada välja kosmosesüsteemide kasutuselevõtuks vajalik *in situ* komponent ning hõlbustada *in situ* andmete täiel määral kasutamist.

4. Julgeoleku valdkonnas täidavad liikmesriigid artikli 34 lõikes 4 osutatud ülesandeid.

Artikkel 29

Komisjoni roll

1. Komisjon kannab programmi rakendamise eest üldist vastutust, sealhulgas julgeoleku valdkonnas. Ta määrab kooskõlas käesoleva määrusega kindlaks programmi prioriteedid ja pika perspektiivi arengusuunad ning jälgib selle rakendamist, võttes arvesse selle mõju muule liidu poliitikale.

2. Komisjon haldab programmi komponenti, kui see ei ole delegeeritud mõnele muule üksusele.

3. Komisjon tagab ülesannete selge jaotuse programmis osalevate üksuste vahel ja koordineerib nende üksuste tegevust.

4. Kui see on vajalik programmi tõrgeteta toimimiseks ja programmi komponentide pakutavate teenuste sujuvaks osutamiseks, määrab komisjon rakendusaktidega kindlaks programmi komponentide ja nende pakutavate teenuste rakendamiseks ja arendamiseks vajalikud tehnilised ja tegevusspetsifikatsioonid, olles kõigepealt konsulteerinud kasutajate ja kõikide muude asjaomaste sidusrühmadega. Tehniliste ja tegevusspetsifikatsioonide kindlaksmääramisel väldib komisjon üldise turbeastme alandamist ja täitab tagasiühilduvuse nõuet.

   Asjaomased rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Komisjon tagab programmi komponentide pakutavate andmete ja teenuste kasutuselevõtu ja kasutamise avalikus ja erasektoris, sealhulgas toetades nende teenuste asjakohast arendamist ja soodustades pikas perspektiivis stabiilset keskkonda. Ta arendab koostoimet programmi eri komponentide rakenduste vahel. Ta tagab programmi ja muude liidu meetmete ja programmide vastastikuse täiendavuse, järjepidevuse, koostoime ja seosed.

6. Kui see on asjakohane, tagab ta koordineerimise kosmosesektoris liidu, liikmeriikide ja rahvusvahelisel tasandil võetavate meetmetega. Ta ergutab liikmesriikidevahelist koostööd ja edendab nende kosmosealase tehnoloogilise suutlikkuse ja arengu omavahel vastavusseviimist.

Artikkel 30

Ameti roll

1. Ametil on järgmised ülesanded:

   (a) tagada turvalisuse akrediteerimise nõukogu kaudu programmi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimine kooskõlas V jaotise II peatükiga;

   (b) täita artikli 34 lõigetes 2 ja 3 osutatud ülesandeid;

   (c) tegeleda teabevahetuse ja teavitustegevusega ning Galileo ja EGNOSe pakutavate teenuste turuleviimisega seonduva tegevusega;

   (d) pakkuda komisjonile tehnilisi eksperditeadmisi.

2. Komisjon delegeerib ametile järgmised ülesanded:

   (a) hallata EGNOSe ja Galileo kasutamist vastavalt artiklile 43;

   (b) koordineerida üldiselt GOVSATCOMi kasutajatega seotud aspekte tihedas koostöös asjaomaste liidu ametite ja Euroopa välisteenistusega kriisiohjemissioonide ja -operatsioonide korral;

(c) rakendada programmi komponentidel põhinevate järgmise etapi rakenduste ja teenuste arendamisega seotud meetmeid.

3. Komisjon võib delegeerida ametile muid ülesandeid, sealhulgas teabevahetuse, teavitamise ning andmete ja teabe turundamisega seotud tegevus ja mis tahes muu tegevus, mis on seotud programmi muude komponentide peale Galileo ja EGNOSe kasutajatepoolse kasutuselevõtuga.

4. Komisjon delegeerib lõigetes 2 ja 3 nimetatud ülesanded rahalist toetust käsitleva lepingu alusel kooskõlas finantsmääruse [artikli 2 punktiga 18] ja [VI jaotisega].

Artikkel 31

Euroopa Kosmoseagentuuri roll

1. Euroopa Kosmoseagentuurile võib delegeerida järgmised ülesanded:

(a) Copernicus: arendada, projekteerida ja ehitada Copernicuse kosmoseinfrastruktuuri, sealhulgas selle käitamisega seotud toimingud;

(b) Galileo ja EGNOS: arendada süsteeme ja maapealset segmenti ning projekteerida ja arendada satelliite;

(c) kõik programmi komponendid: tegeleda oma pädevusvaldkondades teadus- ja arendustegevusega.

2. Komisjon sõlmib ameti ja Euroopa Kosmoseagentuuriga finantsmääruse [artikliga 130] ette nähtud finantsraampartnerluse lepingu. Finantsraampartnerluse lepingus:

– määratakse selgelt kindlaks Euroopa Kosmoseagentuuri vastutus ja kohustused seoses programmiga;

– nõutakse, et Euroopa Kosmoseagentuur täidaks liidu programmi julgeolekunorme, eelkõige seoses salastatud teabe töötlemisega;

– nähakse ette Euroopa Kosmoseagentuurile eraldatavate rahaliste vahendite haldamise tingimused, eelkõige seoses avalike hangete, haldusmenetluste, oodatavate tulemustega, mida mõõdetakse tulemusnäitajate alusel, meetmetega, mida kohaldatakse lepingute kulude, ajakava või tulemuste seisukohast puuduliku või petturliku täitmise korral, kommunikatsioonistrateegia ning materiaalse ja immateriaalse vara omandiõigust reguleerivate normidega; need tingimused peavad olema kooskõlas käesoleva määruse III ja V jaotisega ja finantsmäärusega;

– nõutakse komisjoni, ja kui see on asjakohane, ameti osalemist Euroopa Kosmoseagentuuri pakkumuste hindamise komisjoni koosolekutel, kus käsitletakse programmi;

– nähakse ette järelevalve- ja kontrollimeetmed, mis hõlmavad eelkõige kulude eelhindamise korda, komisjoni, või kui see on asjakohane, ameti süstemaatilist teavitamist kuludest ja ajakavast, kavandatud eelarve, tulemuslikkuse ja ajakava puhul esineva kõrvalekalde korral rakendatavaid parandusmeetmeid, millega tagatakse määratud ülesannete täitmine eraldatud eelarve piires, ning Euroopa Kosmoseagentuurile määratavaid karistusi, kui selline kõrvalekalle on otseselt talle omistatav;

– määratakse kindlaks põhimõtted, mis reguleerivad Euroopa Kosmoseagentuurile makstavat hüvitist, mis peab olema proportsionaalne täidetavate ülesannete raskusastmega, kooskõlas turuhindadega ja muude osalevate üksuste, sealhulgas liidu

tasudega, ja kui see on asjakohane, põhinema tulemusnäitajatel; tasud ei kata üldkulusid, mis ei ole seotud Euroopa Kosmoseagentuurile liidu poolt delegeeritud tegevusega.

3. Lõikes 2 osutatud finantsraampartnerluse lepingu sõlmimise eeltingimusena tuleb Euroopa Kosmoseagentuuris kehtestada eelkõige otsuste tegemise, haldusmeetodite ja vastutusega seoses sisestruktuurid ja toimimismeetodid, mis võimaldavad tagada liidu huvide maksimaalse kaitse ja järgida tema otsuseid, sealhulgas Euroopa Kosmoseagentuuri rahastatava tegevuse puhul, mis programmi mõjutab.

4. Ilma et see piiraks lõikes 4 osutatud finantsraampartnerluse lepingu kohaldamist, võib komisjon või amet paluda Euroopa Kosmoseagentuurilt talle käesoleva määrusega antud ülesannete täitmiseks vajalikke tehnilisi eksperditeadmisi ja teavet.

Artikkel 32

Muude üksuste roll

1. Komisjon või delegeerida programmi komponentide rakendamise rahalist toetust käsitleva lepingu alusel täielikult või osaliselt muudele kui artiklites 30 ja 31 nimetatud üksustele, sealhulgas järgmised ülesanded:

   (a) Copernicuse kosmoseinfrastruktuuri või selle osade haldamine, mille võib delegeerida EUMETSATile;

   (b) Copernicuse teenuste või nende osade rakendamine, mille võib delegeerida asjaomastele ametitele, organitele või organisatsioonidele.

2. Selliste volitatud üksuste valiku kriteeriumide puhul võetakse eelkõige arvesse üksuste suutlikkust tagada toimingute järjepidevus, ja kui see on asjakohane, turvalisus, nii et Copernicuse tegevust ei häiritaks või häiritakse minimaalselt.

V JAOTIS

PROGRAMMI TURVALISUS

I PEATÜKK

Programmi turvalisus

Artikkel 33

Turvalisuse põhimõtted

Programmi turvalisuse aluseks peaksid olema järgmised põhimõtted:

(a) tuleb võtta arvesse liikmesriikide kogemusi julgeoleku valdkonnas ja juhinduda nende parimatest tavadest;

(b) tuleb kohaldada rahvusvaheliselt tunnustatud nõudeid ja liidu julgeolekunorme, millega nähakse ette operatiivfunktsioonide ja akrediteerimisega seotud funktsioonide eraldamine.

Artikkel 34

Turvalisuse juhtimine

1. Komisjon tagab oma pädevuse piires turvalisuse kõrge taseme, eelkõige seoses järgmisega:

   (a) nii maapealse kui ka kosmoseinfrastruktuuri kaitse ja teenuste osutamine, eelkõige füüsiliste ja küberrünnete vastu;

(b) tehnosiirde kontroll ja haldamine;

(c) vajalike oskuste ja vajaliku oskusteabe väljatöötamine ja säilitamine liidus;

(d) tundliku salastamata teabe ja salastatud teabe kaitse.

Komisjon tagab, et sel eesmärgil tehakse iga programmi komponendi riski- ja ohuanalüüs. Kõnealuse riski- ja ohuanalüüsi põhjal määrab ta rakendusaktidega kindlaks programmi iga komponendi üldised turvanõuded. Seejuures võtab komisjon arvesse kõnealuste nõuete mõju asjaomase komponendi sujuvale toimimisele, eelkõige kuludele, riskijuhtimisele ja ajakavale, ning tagab, et ei vähendata turvalisuse üldist taset ega kahjustata kõnealusel komponendil põhinevate olemasolevate seadmete toimimist. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Programmi komponendi haldamise eest vastutav üksus vastutab asjaomase komponendi turvalisuse haldamise eest ning teeb sel eesmärgil riski- ja ohuanalüüsi ja kõik vajalikud toimingud, et tagada kõnealuse komponendi turvalisus ja seda jälgida, eelkõige määrab kindlaks tehnilised kirjeldused ja operatiivmeetmed ning jälgib nende kooskõla lõikes 1 osutatud üldiste turvanõuetega.

3. Amet:

(a) tagab programmi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimise vastavalt käesoleva jaotise II peatükile ning ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust;

(b) tagab Galileo turvaseirekeskuse toimimise lõikes 2 osutatud nõuete ja otsuse 2014/496/ÜVJP kohaldamisalas välja töötatud juhiste kohaselt;

(c) täidab talle otsuse nr 1104/2011/EL kohaselt määratud ülesandeid;

(d) jagab komisjoniga oma tehnilist oskusteavet ja annab talle teavet, mida ta vajab tema ülesannete täitmiseks käesoleva määruse kohaselt.

4. Liikmesriigid:

(a) võtavad meetmed, mis on vähemalt samaväärsed nendega, mis on vajalikud Euroopa elutähtsa infrastruktuuri kaitsmiseks nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/114/EÜ (Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta)[29] tähenduses, ja nendega, mis on vajalikud nende oma riikliku elutähtsa infrastruktuuri kaitsmiseks, et tagada sellise maapealse infrastruktuuri kaitse, mis moodustab programmi lahtutamatu osa ja mis asub nende territooriumil;

(b) täidavad artiklis 41 osutatud turvalisuse akrediteerimise ülesandeid.

6. Programmis osalevad üksused võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada programmi turvalisus.

II PEATÜKK

Turvalisuse akrediteerimine

Artikkel 35

Turvalisuse akrediteerimise asutus

[29] ELT L 345, 23.12.2008, lk 75–82.

Ameti sees loodud turvalisuse akrediteerimise nõukogu on programmi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimise asutus.

Artikkel 36

Turvalisuse akrediteerimise üldpõhimõtted

Programmi iga komponendi turvalisuse akrediteerimise toimingud viiakse läbi kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

(a) turvalisuse akrediteerimise toimingud ja otsused tehakse liidu ja liikmesriikide julgeoleku eest ühiselt vastutades;

(b) tehakse jõupingutusi selleks, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused võetaks vastu konsensuse alusel;

(c) turvalisuse akrediteerimise toiminguid teostatakse riskihindamise ja -juhtimise lähenemisviisi kasutades, analüüsides komponentide turvalisust ohustavaid riske ning mõju riskide leevendamiseks võetavate meetmete kuludele ja ajakavale, võttes arvesse eesmärki mitte vähendada kõnealuse komponendi turvalisuse üldist taset;

(d) turvalisuse akrediteerimise nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsused töötavad välja ja teevad asjatundjad, kellel on keerukate süsteemide akrediteerimise valdkonnas nõuetekohane kvalifikatsioon, kes on läbinud nõutaval tasemel julgeolekukontrolli ning kes tegutsevad erapooletult;

(e) tehakse jõupingutusi, et konsulteerida kõigi osalistega, kes on seotud kõnealuse komponendi julgeolekuküsimustega;

(f) turvalisuse akrediteerimise toiminguid teevad kõik komponendi asjakohased sidusrühmad vastavalt turvalisuse akrediteerimise strateegiale, piiramata sellega komisjoni rolli;

(g) turvalisuse akrediteerimise nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsused, mis on tehtud kõnealuse nõukogu turvalisuse akrediteerimise strateegias kehtestatud protsessi kohaselt, peavad põhinema kohalikel turvalisuse akrediteerimise otsustel, mille on vastu võtnud liikmesriikide vastavad turvalisuse akrediteerimise asutused;

(h) pidev, läbipaistev ja täiesti arusaadav järelevalveprotsess tagab, et komponendi turvariskid on teada, et määratakse kindlaks turvameetmed vähendamaks selliseid riske liidu ja liikmesriikide julgeolekuvajadusi ja komponendi tõrgeteta toimimist silmas pidades vastuvõetava tasemeni, ning et kõnealuseid meetmeid kohaldatakse kooskõlas süvakaitse põhimõttega. Selliste meetmete tõhusust hinnatakse pidevalt. Julgeolekuriskide hindamise ja juhtimisega seotud protsessi viivad läbi komponendi sidusrühmad ühiselt järkjärgulise protsessina;

(i) turvalisuse akrediteerimise nõukogu teeb turvalisuse akrediteerimise otsused täiesti sõltumatult, sealhulgas sõltumatult komisjonist ning muudest komponendi rakendamise ja sellega seotud teenuste osutamise eest vastutavatest asutustest ning ameti tegevdirektorist ja haldusnõukogust;

(j) turvalisuse akrediteerimise toimingute tegemisel võetakse arvesse piisava koordineerimise vajadust komisjoni ja julgeolekunõuete rakendamise eest vastutavate asutuste vahel;

(k) EGNOSe turvalisuse akrediteerimine, mida teostab turvalisuse akrediteerimise nõukogu, ei piira Euroopa Lennundusohutusameti teostatavaid akrediteerimistoiminguid lennundusvaldkonnas.

Artikkel 37

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ülesanded

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu täidab oma ülesandeid, ilma et see piiraks komisjonile või ameti muudele organitele usaldatud kohustuste täitmist, eelkõige turvalisusega seotud küsimustes, ning ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust seoses turvalisuse akrediteerimisega.

2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu täidab järgmiseid ülesandeid:

   (a) töötab välja ja kiidab heaks turvalisuse akrediteerimise strateegia, millega nähakse ette:

      i) selliste toimingute ulatus, mis on vajalikud programmi komponentide või kõnealuste komponentide osade ning nende ja muude süsteemide või komponentide ühenduste akrediteerimiseks ja akrediteeringu säilitamiseks;

      ii) programmi komponentide või kõnealuste komponentide osade turvalisuse akrediteerimise protsess, mille põhjalikkuse aste vastab nõutavale kindluse tasemele ja kus on selgelt märgitud akrediteerimise tingimused;

      iii) akrediteerimise protsessis osalevate asjakohaste sidusrühmade roll;

      iv) akrediteerimise ajakava, mis on kooskõlas programmi komponentide etappidega, eelkõige seoses infrastruktuuri kasutuselevõtu, teenuste osutamise ja arendamisega;

      v) põhimõtted, mida liikmesriigis julgeolekuküsimustes pädevad riiklikud üksused kohaldavad programmi komponentide või kõnealuste komponentide osade kohaselt loodud süsteemidega ühendatud võrkude ja kõnealuste komponentidega loodud süsteemidega ühendatud seadmete turvalisuse akrediteerimise suhtes;

   (b) võtab vastu turvalisuse akrediteerimise otsuseid, eelkõige kiidab heaks satelliitide lähetamise, annab loa programmi komponentide või kõnealuste komponentide elementide kohaselt loodud süsteemide kasutamiseks nende erinevates konfiguratsioonides ja nende osutatavate erinevate teenuste jaoks kuni signaalini kosmoses (kaasa arvatud) ning annab loa maapealsete jaamade käitamiseks. Seoses võrkude ja seadmetega, mis on ühendatud artiklis 44 osutatud avaliku reguleeritud teenusega või mõne muu turvalise teenusega, mida osutavad liidu programmi komponendid, teeb turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsuseid ainult selle kohta, et anda asutustele õigus töötada välja või toota tundlikku avaliku reguleeritud teenuse tehnoloogiaid, avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjaid või avaliku reguleeritud teenuse turvamooduleid või muid tehnoloogiaid või seadmeid, mida tuleb kontrollida artikli 34 lõikes 1 osutatud üldiste turvanõuete kohaselt, võttes arvesse julgeolekuküsimustes pädevate riiklike üksuste nõuandeid ja üldist turvariski;

   (c) vaatab läbi ja kinnitab kõik turvalisuse akrediteerimisega seotud dokumendid, välja arvatud dokumendid, mille komisjon võtab vastu käesoleva määruse artikli 34 lõike 1 ja otsuse nr 1104/2011/EL artikli 8 kohaselt;

   (d) nõustab oma pädevuse piires komisjoni käesoleva määruse artikli 34 lõikes 1 ja otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 8 osutatud õigusaktide eelnõude koostamisel, sealhulgas turvanõuete rakendamise korra (SecOps) kehtestamisel, ja esitab oma lõppseisukohta sisaldava avalduse;

   (e) vaatab läbi ja kinnitab turvariskihinnangu, mis on koostatud artikli 36 punktis h osutatud järelevalveprotsessi kohaselt, võttes arvesse kooskõla käesoleva lõike punktis c osutatud dokumentide ning käesoleva määruse artikli 34 lõike 1 ja otsuse

nr 1104/2011/EL artikli 8 kohaselt koostatud dokumentidega, ning teeb koostööd komisjoniga, et määrata kindlaks riskileevendusmeetmed;

(f) kontrollib turvameetmete rakendamist seoses programmi komponentide turvalisuse akrediteerimisega, teostades või rahastades turvalisuse hindamist, kontrolle, auditeid või ülevaateid käesoleva määruse artikli 41 punkti b kohaselt;

(g) kinnitab heakskiidetud toodete ja meetmete valiku, mis kaitsevad elektroonilise pealtkuulamise vastu (TEMPEST), ning heakskiidetud krüptovahendite valiku, mida kasutatakse programmi komponentide turvalisuse tagamiseks;

(h) kiidab heaks programmi komponentide kohaselt loodud süsteemide või kõnealuste komponentide osade ja muude süsteemide vahelised ühendused või osaleb vajaduse korral sellise ühenduse ühisel heakskiitmisel koos julgeolekuküsimustes pädevate asjaomaste üksustega;

(i) lepib asjaomase liikmesriigiga kokku artikli 41 punktis c osutatud juurdepääsu kontrolliks vajaliku mudeli;

(j) koostab riskiaruandeid ja teavitab komisjoni, haldusnõukogu ja tegevdirektorit oma riskihinnangust ning annab neile nõu konkreetse turvalisuse akrediteerimise otsuse jääkriski käsitlemise võimaluste kohta;

(k) aitab nõukogul ja kõrgel esindajal pärast nõukogult ja/või kõrgelt esindajalt konkreetse taotluse saamist tihedas koostöös komisjoniga rakendada otsust 2014/496/ÜVJP;

(l) korraldab oma ülesannete täitmiseks vajalikke konsultatsioone;

(m) võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle.

3. Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust, luuakse turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all tegutsev liikmesriike esindav spetsiaalne allorgan, kes täidab krüptitud materjali levitamise asutuse ülesandeid, mis on seotud programmiga seotud ELi krüptitud materjali haldamisega, eelkõige seoses järgmisega:

(a) Galileo toimimiseks vajalike lendude koodivõtmete ja teiste koodivõtmete haldamine;

(b) Galileo avaliku reguleeritud teenuse võtmete üle arvepidamise, turvalise käitlemise, säilitamise ja jaotamise menetluste kehtestamise ja järgimise kontrollimine.

Artikkel 38

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosseis

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukokku kuulub üks esindaja igast liikmesriigist, üks komisjonist ning üks liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) juurest. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmete ametiaeg on neli aastat ja seda saab pikendada.

2. Euroopa Kosmoseagentuuri esindaja kutsutakse turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutele osalema vaatlejana. Erandkorras võib kutsuda koosolekutele vaatlejatena osalema ka liidu ametite, kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid, kui arutatakse kõnealuste kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega otseselt seotud küsimusi, eelkõige küsimusi, mis on seotud neile kuuluva või nende territooriumile rajatud infrastruktuuriga. Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemise kord ja osalemise tingimused nähakse ette asjaomastes lepingutes ja need on kooskõlas turvalisuse akrediteerimise nõukogu töökorraga.

Artikkel 39

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu hääletuskord

Kui artiklis 36 osutatud üldpõhimõtete alusel konsensust ei saavutata, võtab turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused vastu kvalifitseeritud häälteenamusega vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 16. Komisjoni esindaja ja kõrge esindaja esindaja hääletamisest osa ei võta. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees allkirjastab turvalisuse akrediteerimise nõukogu nimel turvalisuse akrediteerimise nõukogu vastuvõetud otsused.

Artikkel 40

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsuste teatavakstegemine ja nende mõju

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused adresseeritakse komisjonile.

2. Komisjon hoiab turvalisuse akrediteerimise nõukogu pidevalt kursis turvalisuse akrediteerimise nõukogu kavandatavate otsuste mõjuga programmi komponentide nõuetekohasele rakendamisele ning jääkriski käsitlemise kavade rakendamisega. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu arvestab komisjonilt saadud teabega.

3. Komisjon teavitab viivitamata Euroopa Parlamenti ja nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsuste vastuvõtmise mõjust programmi komponentide nõuetekohasele rakendamisele. Kui komisjon leiab, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu vastu võetud otsus võib märkimisväärselt mõjutada kõnealuste komponentide nõuetekohast rakendamist, näiteks kulude, ajakava või toimimise osas, teatab ta sellest viivitamata Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

4. Haldusnõukogu hoitakse turvalisuse akrediteerimise nõukogu tööga pidevalt kursis.

5. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu töö ajakava ei tohi takistada artiklis 100 osutatud iga-aastases tööprogrammis ette nähtud tegevuste ajakavakohast rakendamist.

Artikkel 41

Liikmesriikide roll turvalisuse akrediteerimisel

Liikmesriik:

(a) edastab turvalisuse akrediteerimise nõukogule kogu teabe, mida ta peab vajalikuks turvalisuse akrediteerimise läbiviimiseks;

(b) võimaldab turvalisuse akrediteerimise nõukogu määratud nõuetekohaselt volitatud isikutele kokkuleppel kõnealuses liikmesriigis julgeolekuküsimustes pädevate riigisiseste üksustega ja nende järelevalve all juurdepääsu kogu teabele ja kõigile aladele ja/või tegevuskohtadele, mis on seotud nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate süsteemide turvalisusega, kooskõlas oma riigisiseste õigus- ja haldusnormidega ning hoidudes liikmesriikide kodanike diskrimineerimisest kodakondsuse alusel, sealhulgas turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt kavandatud turbeauditite ja testide läbiviimise eesmärgil ning artikli 36 punktis h osutatud julgeolekuriskide järelevalveprotsessi eesmärgil. Need auditid ja testid tehakse järgmisi põhimõtteid järgides:

   i) rõhutatakse julgeoleku ja tõhusa riskijuhtimise olulisust kontrollitavates üksustes;

   ii) soovitatakse vastumeetmeid salastatud teabe salajasuse, tervikluse või käideldavuse kadumisest tuleneva konkreetse mõju leevendamiseks;

(c) vastutab juurdepääsu kontrolliks vajaliku mudeli väljatöötamise eest, koostades akrediteerimisele kuuluvate alade ja/või tegevuskohtade kirjelduse või loetelu, mille suhtes

peavad liikmesriigid ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu eelnevalt kokku leppima, kindlustades seega, et kõik liikmesriigid tagavad ühesuguse juurdepääsukontrolli taseme;

(d) vastutab kohalikul tasandil oma territooriumil asuvate selliste tegevuskohtade turvalisuse akrediteerimise eest, mis on osa programmi komponendi turvalisuse akrediteerimise alast, ning esitavad sel eesmärgil turvalisuse akrediteerimise nõukogule aruande.

III PEATÜKK

Salastatud teabe kaitse

Artikkel 42

Salastatud teavet käsitlevate normide kohaldamine

Käesoleva määruse kohaldamisel:

(a) tagab iga liikmesriik, et tema siseriiklike julgeolekunormidega tagatakse ELi salastatud teabe selline kaitsetase, mis on komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsuses (EU, Euratom) 2015/444 (ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta)[30] kehtestatud julgeolekunormides ning nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsuse (ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta)[31] lisades kehtestatud nõukogu julgeolekueeskirjades sätestatud kaitsetasemega samaväärne;

(b) liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata punktis a osutatud siseriiklike julgeolekunormide vastuvõtmisest;

(c) kolmandate riikide territooriumil elavad füüsilised isikud või seal asutatud juriidilised isikud võivad töödelda programmiga seotud ELi salastatud teavet ainult siis, kui nende suhtes kohaldatakse asjaomastes riikides julgeolekunorme, millega tagatakse kaitsetase, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni julgeolekunormidega, mis on esitatud komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444, ja nõukogu julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud otsuse 2013/488/EL lisades. Kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis kohaldatavate julgeolekunormide samaväärsus määratakse kindlaks liidu ja asjaomase kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel vastavalt ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusele sõlmitud infoturbe lepingus, mis sisaldab vajaduse korral tööstusjulgeoleku küsimusi käsitlevaid sätteid, ning otsuse 2013/488/EL artiklit 13 arvesse võttes;

(d) ilma et see piiraks otsuse 2013/488/EL artikli 13 ning komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444 sätestatud tööstusjulgeolekut reguleerivate normide kohaldamist, võib anda füüsilisele isikule või juriidilisele isikule või kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile juurdepääsu ELi salastatud teabele, kui seda peetakse konkreetsel juhul vajalikuks teabe olemuse ja sisu, teabe saaja teadmisvajaduse ning liidule tuleneva kasu ulatuse tõttu.

VI JAOTIS

Galileo ja EGNOS

Artikkel 43

Rahastamiskõlblikud meetmed

[30] ELT L 72, 17.3.2015, lk 53–88.
[31] ELT L 274, 15.10.2013, lk 1–50.

Galileo ja EGNOSe rahastamiskõlblikud meetmed on järgmised:

(a) kosmoseinfrastruktuuri haldamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;

(b) maapealse infrastruktuuri, eelkõige võrkude, tegevuskohtade ja toetusrajatiste haldamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;

(c) järgmise põlvkonna süsteemide väljatöötamine ning Galileo ja EGNOSe osutatavate teenuste täiustamine, ilma et see piiraks tulevikus liidu finantsperspektiivi kohta tehtavaid otsuseid;

(d) sertifitseerimis- ja standardimistoimingud;

(e) Galileo ja EGNOSe osutatavate teenuste osutamine ja turuarendus;

(f) koostöö muude piirkondlike või üleilmsete satelliitnavigatsioonisüsteemidega;

(g) kõik süsteemi usaldusväärsust ja kasutatavust tõendavad elemendid;

(h) teenuste osutamise ja nende ulatuse laiendamisega seonduv koordineerimistegevus.

Artikkel 44

Galileo osutatavad teenused

1. Galileo osutatavate teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:

   (a) Galileo avatud teenus (*Galileo open service*, GOS), mis on kasutajale tasuta ning annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt satelliitnavigatsioonirakenduste tarbijaile kasutamiseks;

   (b) täppisteenus (*high-accuracy service*, HAS), mis on kasutajale tasuta ning annab lisaandmete kaudu, mida levitatakse täiendavas sagedusalas, ülitäpset positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt kutse- või majandustegevuses kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks;

   (c) signaali autentimise teenus (*signal authentication service*, SAS), mis põhineb signaalides sisalduvatel krüpteeritud koodidel ja on mõeldud peamiselt kutse- või majandustegevuses kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks;

   (d) avalik reguleeritud teenus (*public regulated service*, PRS), mis on ette nähtud üksnes valitsuselt loa saanud kasutajatele vastavalt otsusele nr 1104/2011/EL ning kasutamiseks tundlikes rakendustes, kus on oluline tagada katkematu teenus, sealhulgas julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas, ning mille puhul kasutatakse tugevaid ja krüpteeritud signaale;

   (e) hädaabiteenus (*emergency service*, ES), et saata signaalide edastamise kaudu hoiatusi looduskatastroofide või muude hädaolukordade korral teatavates piirkondades;

   (f) ajamääramisteenus (*timing service*, TS), mis on kasutajale tasuta ning annab nii täpse ja usaldusväärse võrdlusaja kui ka määrab koordineeritud maailmaaja, hõlbustades Galileol põhinevate ajamääramisrakenduste väljatöötamist ja kasutamist elutähtsates rakendustes.

2. Galileo toetab:

   (a) süsteemi COSPAS-SARSAT otsingu- ja päästeteenistuse tegevust (*Search and Rescue Support Service*, SAR), võttes vastu radarimajakate edastatavaid hädasignaale ja edastades neile pöördlingi kaudu sõnumeid;

(b) liidu või rahvusvahelisel tasandil ohutusteenuse kasutamiseks standarditud töökindluse järelevalve teenuseid Galileo avatud teenuse signaalide põhjal ja kombineerituna EGNOSe ja muude satelliitnavigatsioonisüsteemidega;

(c) kosmoseilmastiku teabe ja varajase hoiatamise teenuseid, mida edastatakse Galileo maapealse infrastruktuuri kaudu ning mis peaksid eelkõige vähendama võimalikke kosmoseilmastiku nähtustega seotud riske Galileo ja muude ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteemide osutatavate teenuste kasutajate jaoks.

Artikkel 45

EGNOSe osutatavad teenused

1. EGNOSe osutatavate teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:

(a) EGNOSe avatud teenus (*EGNOS open service*, EOS), mis on kasutajale tasuta ning annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud kasutamiseks peamiselt satelliitnavigatsioonirakenduste tarbijaile;

(b) EGNOSe andmetele juurdepääsu teenus (*EGNOS data access service*, EDAS), mis annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt kutse- või majandustegevuses kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks ning mis pakub paremaid tulemusi ja EOSi kaudu saadud andmetest suurema lisaväärtusega andmeid;

(c) ohutusteenus (*safety-of-life (SoL) service*), mida osutatakse otsese kasutustasuta ning mis annab katkematut, hea kättesaadavuse ja suure täpsusega positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, sealhulgas sisaldab funktsiooni, mis võimaldab teavitada kasutajat Galileos või muus ülemaailmses satelliitnavigatsioonisüsteemis esinevast häirest levialal või lubatud hälbe piire ületavast signaalist süsteemides, mida EGNOS täiendab, ning mis on suunatud kasutajatele, kelle jaoks ohutus on elulise tähtsusega, eelkõige tsiviillennundussektoris aeronavigatsiooniteenuste osutamiseks.

2. Lõikes 1 osutatud teenuseid osutatakse eelkõige liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumil.

EGNOSe teenuste geograafilist ulatust võidakse laiendada tehnilise teostatavuse piires ning ohutusteenuse korral rahvusvaheliste lepingute alusel muudele piirkondadele maailmas, eelkõige kandidaatriikide territooriumitele või ühtse Euroopa taevaga hõlmatud kolmandatele riikidele ja Euroopa naabruspoliitika riikidele.

3. Teenuse ulatuse laiendamisega seotud kulusid, sealhulgas kõnealustele piirkondadele spetsiifilisi tegevuskulusid, ei kaeta artiklis 11 osutatud vahenditest. Kõnealune ulatuse laiendamine ei tohi põhjustada viivitusi lõikes 1 osutatud teenuste osutamisel liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumil.

Artikkel 46

Galileo ja EGNOSe rakendusmeetmed

Kui see on Galileo ja EGNOSe tõrgeteta toimimiseks ning nende ülevõtmiseks turu poolt vajalik, kehtestab komisjon meetmed, mida on vaja selleks, et:

(a) hallata ja vähendada Galileo ja EGNOS toimimisega kaasnevaid riske;

(b) määrata kindlaks Galileo ja EGNOSe rakendamise järelevalve ja hindamise jaoks oluliste otsuste tegemise etapid;

(c) määrata avatud ja läbipaistva protsessi alusel ning kooskõlas turvanõuetega kindlaks Galileo ja EGNOSe maapealse infrastruktuuri keskuste paiknemine ja tagada nende toimimine.

Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 47

Ühilduvus ja koostalitlusvõime

1. EGNOS ja Galileo ning nende osutatavad teenused peavad olema tehniliselt täiesti ühilduvad ja koostalitlusvõimelised.

2. Galileo ja EGNOS ning nende osutatavad teenused peavad olema ühilduvad ja koostalitlusvõimelised teiste satelliitnavigatsioonisüsteemidega ja tavapäraste raadionavigatsioonivahenditega, kui ühilduvuse ja koostalitlusvõime nõuded on sätestatud rahvusvahelises lepingus.

VII JAOTIS

Copernicus

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 48

Copernicuse kohaldamisala

1. Copernicust rakendatakse varasemate liidu investeeringute alusel ja vajaduse korral liikmesriikide riiklikule või piirkondlikule suutlikkusele tuginedes ning võttes arvesse võrreldavate andmete ja võrreldava teabe kaubanduslike tarnijate suutlikkust ning vajadust edendada konkurentsi ja turu arengut.

2. Copernicus edastab andmeid ja teavet, järgides täielike, tasuta ja avatud andmete poliitikat.

3. Copernicus koosneb järgmisest neljast komponendist:

   (a) andmete kogumise komponent, mille hulka kuuluvad:

   – Copernicuse Sentinel-satelliitide arendamine ja käitamine;

   – juurdepääs kolmandate osapoolte andmetele;

   – juurdepääs *in situ* andmetele ja muudele lisaandmetele;

   (b) andmete ja teabe töötlemise komponent, mis hõlmab meetmeid lisaväärtusega teabe loomiseks, et toetada keskkonnaseiret, aruandlust ja nõuete täitmise tagamist, kodanikukaitset ning julgeolekuteenuseid (Copernicuse teenused);

   (c) andmetele juurdepääsu ja nende levitamise komponent, mis sisaldab infrastruktuuri ja teenuseid, et tagada Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe otsing ja vaatamine, neile juurdepääs, nende levitamine ning kasutamine;

   (d) kasutuselevõtu ja turuarenduse komponent vastavalt artikli 29 lõikele 5, mis sisaldab asjakohaseid meetmeid, vahendeid ja teenuseid, et edendada Copernicust, selle andmeid ja teenuseid kõikidel tasanditel eesmärgiga saada võimalikult suurt sotsiaal-majanduslikku kasu, millele osutatakse artikli 4 lõikes 1.

4. Copernicus edendab seiresüsteemide rahvusvahelist koordineerimist ja sellega seotud andmevahetust, et tugevdada oma üleilmset mõõdet ja täiendavust, võttes arvesse kehtivaid rahvusvahelisi kokkuleppeid ja koordineerimisprotsesse.

II PEATÜKK

Rahastamiskõlblikud meetmed

Artikkel 49

Andmete kogumine

Copernicuse rahastamiskõlblikud meetmed on järgmised:

(a) praeguste Sentinel-satelliitide missioonide järjepidevuse tagamise ning uute Sentinel-satelliitide arendamise, väljasaatmise, hooldamise ja käitamise meetmed, millega suurendatakse vaatluste ulatust, pidades esmatähtsaks järgmisi meetmeid: vaatlussuutlikkus inimtekkelise CO_2-heite ja muu kasvuhoonegaaside heite seireks, võimaldades hõlmata polaarpiirkonnad ja toetada innovatiivseid keskkonnarakendusi põllumajanduses, metsanduses ja veemajanduses;

(b) meetmed, millega antakse juurdepääs kolmandate osapoolte andmetele, mida on vaja Copernicuse teenuste loomiseks või kasutamiseks liidu institutsioonides, ametites ja detsentraliseeritud talitustes;

(c) meetmed, millega antakse juurdepääs *in situ* andmetele ja muudele lisaandmetele, mida on vaja Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe loomiseks, kalibreerimiseks ja valideerimiseks, ning koordineeritakse seda juurdepääsu.

Artikkel 50

Copernicuse teenused

Copernicus sisaldab meetmeid, millega toetatakse järgmisi teenuseid:

(a) keskkonnaseire, aruandlus ja nõuete täitmise tagamise teenused, mille hulka kuuluvad:

– atmosfääri seire, et anda teavet õhu kvaliteedi ja atmosfääri keemilise koostise kohta;

– merekeskkonna seire, et anda teavet mere- ja rannikuökosüsteemide seisundi ja dünaamika ning nende ressursside kohta;

– maismaaseire, et anda teavet maakatte, -kasutuse ja maakasutuse muutuste, linnapiirkondade, maismaavee koguse ja kvaliteedi, metsade, põllumajandusressursside ja muude loodusvarade, bioloogilise mitmekesisuse ja krüosfääri kohta;

– kliimamuutuste seire, et anda teavet inimtekkelise CO_2-heite ja muu kasvuhoonegaaside heite, oluliste kliimamõjurite, kliima järelanalüüside, sesoonsete prognooside, kliimaprognooside ning põhjuse ja tagajärje seoste kohta ning näitajad kohta asjakohaste aja- ja ruumiskaalade alusel;

(b) hädaolukordade ohjamise teenus, et anda teavet liidus asutatud ametiasutustele, kes tegelevad kodanikukaitsega ning toetavad kodanikukaitse ja hädaolukordadele reageerimise operatsioone (parandades varajase hoiatamise meetmeid ja kriisile reageerimise suutlikkust), ning ennetus- ja valmisolekumeetmed (riski- ja taastamisanalüüsid) eri liiki katastroofide korral;

(c) julgeolekuteenus, et toetada liidu välispiiri seiret, mereseiret ja liidu välistegevust vastusena liidu ees seisvatele julgeolekuprobleemidele ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärke ja meetmeid.

Artikkel 51

Juurdepääs Copernicuse andmetele ja teabele ning nende levitamine

1. Copernicus sisaldab meetmeid, mille eesmärk on anda juurdepääs kõikidele Copernicuse andmetele ja kogu Copernicuse teabele ning vajaduse korral tagada täiendav infrastruktuur ja teenused, et toetada kõnealuste andmete ja kõnealuse teabe levikut, neile juurdepääsu ja nende kasutamist.

2. Kui Copernicuse andmed või Copernicuse teave on turvalisuse seisukohast tundlikud, võib komisjon anda nende hanke, järelevalve omandamise üle ning neile juurdepääsu ja nende levitamise ühele või mitmele usaldusüksusele. Kõnealused üksused koostavad akrediteeritud kasutajate registri ja haldavad seda ning annavad juurdepääsu piiratud avaldamiseks mõeldud teabele eraldi tööprotsessi kaudu.

III PEATÜKK

Copernicuse andmepoliitika

Artikkel 52

Copernicuse andme- ja Copernicuse teabepoliitika

1. Copernicuse andmed ja Copernicuse teave tehakse kasutajatele kättesaadavaks järgmise tasuta, täielike ja avatud andmete poliitika kohaselt:

   (a) Copernicuse kasutajad võivad kõiki Copernicuse andmeid ja kogu Copernicuse teavet tasuta ja kõikjal maailmas esitada, levitada, üldsusele edastada, kohandada, muuta ning kombineerida neid muude andmete ja muu teabega;

   (b) tasuta, täielike ja avatud andmete poliitika sisaldab järgmisi piiranguid:

   – Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe vormingud, ajakohasus ja levitamistunnused tuleb varem kindalaks määrata;

   – vajaduse korral tuleb järgida Copernicuse teenuseid käsitleva teabe koostamiseks kasutatavate kolmandate osapoolte andmete ja kasutava kolmandate osapoolte teabe litsentseerimistingimusi;

   – julgeolekupiirangud, mis tulenevad artikli 34 lõikes 1 osutatud üldistest julgeolekunõuetest

   – tuleb tagada kaitse Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe loomise või kättesaadavaks tegemise süsteemi häirete riski eest;

   – Euroopa kasutajatele tuleb tagada usaldusväärne juurdepääs Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele.

2. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 105 vastu delegeeritud õigusaktid konkreetsete sätete kohta, et täiendada lõiget 1 seoses Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele juurdepääsu ja nende kasutamise tehnilisi kirjelduste, tingimuste ja korraga.

3. Komisjon väljastab Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele juurdepääsu ja nende kasutamise load ja teated, sealhulgas autorsuse klauslid, kooskõlas Copernicuse

andmepoliitikaga, mis on sätestatud käesolevas määruses, ja lõike 2 kohaselt kohaldatavate delegeeritud õigusaktidega.

VIII JAOTIS

PROGRAMMI MUUD KOMPONENDID

I PEATÜKK

Kosmose olukorrast ülevaate saamine (SSA)

I JAGU

Kosmose jälgimine ja seire (SST)

Artikkel 53

SST kohaldamisala

SST komponent toetab järgmisi meetmeid:

(a) liikmesriikide maapealsete ja/või kosmosepõhiste sensorite, sealhulgas Euroopa Kosmoseagentuuri kaudu välja töötatud sensorite ja liikmesriikide käitatavate liidu sensorite võrgustiku loomine, arendamine ja käitamine, et uurida ja seirata objekte ning koostada artiklis 55 osutatud kasutajate vajadustele kohandatud kosmose-tehisobjektide Euroopa kataloog;

(b) SST andmete töötlemine ja analüüs siseriiklikul tasandil, et esitada SST teavet ja osutada artiklis 54 osutatud teenuseid;

(c) artiklis 54 osutatud SST teenuste osutamine artiklis 55 nimetatud üksustele;

(d) tehniline ja haldustoetus, et tagada üleminek ELi kosmoseprogrammi ja otsusega nr 541/2014/EL loodud SST toetusraamistiku vahel.

Artikkel 54

SST teenused

1. SST teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:

   (a) kosmoseaparaatide või kosmoseaparaadi ja kosmosejäätmete vahelise kokkupõrke ohu hindamine ning kokkupõrke vältimiseks hoiatuste koostamine kosmoseaparaadi missiooni stardi, orbiidile siirdumise, orbiidile tõusmise, orbiidil tegutsemise ja kasutusest kõrvaldamise etapi ajal;

   (b) orbiidil toimuvate osadeks purunemiste, rikete või kokkupõrgete avastamine ja kirjeldamine;

   (c) kosmoseobjektide ja kosmosejäätmete kontrollimatu Maa atmosfääri taassisenemisega seotud ohu hindamine ning asjaomase teabe koostamine, sealhulgas võimaliku kokkupõrke aja ja tõenäolise koha prognoosimine;

   (d) kosmosejäätmete leviku tõkestamine.

2. SST teenused on tasuta ja need on igal ajal katkestusteta kättesaadavad.

Artikkel 55

SST kasutajad

1. SST põhikasutajad on kõik liikmesriigid, Euroopa välisteenistus, komisjon, nõukogu, avalikus ja erasektoris tegutsevad kosmoseaparaatide omanikud ja operaatorid ning liidus asutatud ametiasutused, kes tegelevad kodanikukaitsega.

2. Muudel liidus asutatud avaliku ja erasektori üksustel (muud kui põhikasutajad) võib olla juurdepääs ühele artikli 54 lõike 1 punktis b–d nimetatud teenusele, eeldusel et nad vastavad järgmistele nõuetele:

   (a) andmeid kasutatakse mitteärilistel eesmärkidel;

   (b) tagatakse saadud andmete nõuetekohane turbeaste.

   Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta üksikasjalikud sätted, mis käsitlevad kõnealuseid nõudeid ja asjakohaseid menetlusi. Kõnealused sätted võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 56

Liikmesriikide osalus

1. Liikmesriigid, kes soovivad osaleda artiklis 54 osutatud SST teenuste osutamises, esitavad komisjonile ühise ettepaneku, milles tõendatakse vastavust järgmistele nõuetele:

   (a) ELi SST jaoks kättesaadavate piisavate SST sensorite ja nende käitamiseks vajalike inimressursside või spetsiaalselt SST jaoks välja töötatud ja ELi SST jaoks kättesaadava piisava operatiivanalüüsi- ja andmetöötlussuutlikkuse omamine või juurdepääs neile;

   (b) asjaomase liikmesriigi tehtud ja valideeritud algne turvariskihinnang iga SST vara kohta;

   (c) käesoleva määruse artiklis 53 sätestatud meetmete rakendamise tegevuskava, milles võetakse arvesse otsuse nr 541/2014/EL artikli 6 kohaselt vastu võetud koordineerimise kava;

   (d) erinevate tegevuste jaotamine artikli 57 kohaselt määratud eksperdirühmade vahel;

   (e) artiklis 4 osutatud eesmärkide saavutamiseks vajalike andmete jagamise eeskirjad.

   Seoses punktides a ja b sätestatud nõuetega peab iga liikmesriik, kes soovib osaleda SST teenuste osutamises, tõendama vastavust kõnealustele nõuetele eraldi.

2. Lõike 1 punktides a ja b sätestatud nõuded loetakse täidetuks osaleva liikmesriigi poolt, kelle määratud riiklikud üksused on käesoleva määruse jõustumise kuupäeval otsuse nr 541/2014/EL artikli 7 kohaselt loodud konsortsiumi liikmed.

3. Kui lõike 1 kohast ühist ettepanekut ei ole esitatud või kui komisjon on seisukohal, et esitatud ühine ettepanek ei vasta lõikes 1 osutatud nõuetele, võivad vähemalt kolm liikmesriiki, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad täidavad lõikes 1 osutatud nõuded, esitada ühiselt komisjonile pakkumisi, mis käsitlevad konkreetset orbiiti.

4. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta üksikasjalikud sätted, mis käsitlevad lõigetes 1–3 osutatud menetlusi ja elemente. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 57

Liikmesriikide osaluse korralduslik raamistik

1. Iga liikmesriik, kes on esitanud ettepaneku, mille komisjon on tunnistanud artikli 56 lõike 1 kohaselt nõuetele vastavaks, või kelle komisjon on valinud artikli 56 lõikes 3 osutatud menetluse kohaselt, määrab enda esindajaks oma territooriumil asutatud riikliku üksuse.

2. Lõike 1 kohaselt määratud riiklikud üksused sõlmivad SST partnerluse loomise lepingu, millega nähakse ette nende koostöö eeskirjad ja kord artiklis 53 osutatud meetmete rakendamiseks. Kõnealune leping sisaldab eelkõige artikli 56 lõike 1 punktides c–e nimetatud elemente ja sellega nähakse ette riskijuhtimisstruktuuri loomine, et tagada SST andmete ja SST teabe kasutamist ja turvalist vahetamist käsitlevate sätete rakendamine.

3. Riiklikud üksused töötavad välja kvaliteetsed liidu SST teenused kooskõlas mitmeaastase kavaga, asjakohaste võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajatega ja kasutajate vajadustega, tuginedes lõikes 6 osutatud eksperdirühmade tegevusele. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta mitmeaastase kava ja võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajad kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Riiklikud üksused loovad olemasolevate ja potentsiaalsete tulevaste sensorite võrgustiku, et käitada neid koordineeritud ja optimaalsel viisil eesmärgiga luua ajakohane ühine Euroopa kataloog ja seda hooldada.

5. Osalevad liikmesriigid korraldavad artikli 34 lõikes 1 osutatud üldiste turvanõuete põhjal turvalisuse akrediteerimise.

6. SSTs osalevad liikmesriigid määravad eksperdirühmad, kes juhivad erinevate SST meetmetega seotud konkreetsete küsimustega tegelemist. Eksperdirühm on alaline ning seda juhib ja selle töötajad värbab selle liikmesriigi riiklik üksus, kes eksperdirühma moodustas, ning rühma võivad kuuluda eksperdid igast riiklikust üksusest.

7. Riiklikud üksused ja eksperdirühmad tagavad SST andmete, SST teabe ja SST teenuste kaitse.

8. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu üksikasjalikud eeskirjad, mis käsitlevad liikmesriikide SSTs osaluse korraldusliku raamistiku toimimist. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 58

SST kontaktpunkt

1. Komisjon valib SST kontaktpunkti julgeolekuküsimustes parima oskusteabe põhjal. Kontaktpunkti ülesanded on järgmised:

   (a) pakkuda vajalik turvaline liides, et koondada ja säilitada SST teavet ning teha see SST kasutajatele kättesaadavaks, tagades kõnealuse teabe nõuetekohase käitlemise ja jälgitavuse;

   (b) tagada otsene aruandlus SST teenuste tulemuslikkuse kohta;

   (c) koguda tagasisidet, et tagada teenuste nõutav vastavusse viimine kasutajate ootustega;

   (d) toetada, edendada ja soosida teenuste kasutamist.

2. Riiklikud üksused sõlmivad SST kontaktpunktiga vajalikud rakenduskokkulepped.

II JAGU

Kosmoseilmastik ja Maa-lähedased objektid

Artikkel 59

Kosmoseilmastikku käsitlevad meetmed

1. Kosmoseilmastikku käsitlev funktsioon võib toetada järgmisi meetmeid:

   (a) kasutajate vajaduste hindamine ja kindlaksmääramine lõike 2 punktis b määratud sektorites eesmärgiga kavandada osutatavaid kosmoseilmastikuteenuseid;

   (b) kosmoseilmastikuteenuste osutamine asjaomastele kasutajatele vastavalt kasutajate kindlaksmääratud vajadustele ja tehnilistele nõuetele.

2. Kosmoseilmastikuteenused on igal ajal katkestusteta kättesaadavad ja neid võib valida järgmiste eeskirjade kohaselt:

   (a) komisjon peab esmatähtsaks kosmoseilmastikuteenuseid, mida osutatakse liidu tasandil vastavalt kasutajate vajadustele, teenuste tehnoloogilisele valmidusele ja riskihindamise tulemustele;

   (b) kosmoseilmastikuteenused võivad toetada järgmiste sektorite kaitset: kosmosesõidukid, lennundus, ülemaailmsed satelliitnavigatsioonisüsteemid, elektrivõrgud ja side.

3. Kosmoseilmastikuteenuseid osutavad üksused valitakse hankemenetluse käigus.

Artikkel 60

Maa-lähedasi objekte käsitlevad meetmed

1. Maa-lähedasi objekte käsitlev funktsioon võib toetada järgmisi meetmeid:

   (a) liikmesriikide suutlikkuse kaardistamine Maa-lähedaste objektide tuvastamise ja seire valdkonnas;

   (b) liikmesriikide rajatiste ja teaduskeskuste võrgustike loomise edendamine;

   (c) lõikes 2 osutatud teenuste arendamine.

2. Komisjon võib koordineerida liidu ja kodanikukaitsega tegelevate riigi ametiasutuste meetmeid juhul, kui tuvastatakse, et Maale läheneb Maa-lähedane objekt.

II PEATÜKK

GOVSATCOM

Artikkel 61

GOVSATCOMi kohaldamisala

GOVSATCOMi komponendi raames koondatakse satelliitside suutlikkus ja teenused ja luuakse liidu ühine satelliitside suutlikkus ja ühised satelliitside teenused. Kõnealune komponent hõlmab:

(a) maapealse infrastruktuuri arendamist, ehitamist ja käitamist;

(b) satelliitside suutlikkuse, teenuste ja GOVSATCOMi teenuste osutamiseks vajalike kasutajaseadmete avalike hangete korraldamist;

(c) meetmeid, mis on vajalikud GOVSATCOMi kasutajaseadmete edasise koostalitlusvõime tagamise ja standardimise jaoks.

Artikkel 62

GOVSATCOMi suutlikkus ja teenused

1. GOVSATCOMi suutlikkus ja teenused, mis on GOVSATCOMi kasutajatele tasuta, tuleb tagada vastavalt lõikes 3 osutatud teenusteportfellis sätestatule, kooskõlas lõikes 2 osutatud

operatiivnõuete ja artikli 34 lõikes 1 osutatud GOVSATCOMi konkreetsete turvanõuetega ning artiklis 65 osutatud jagamise ja prioriseerimise eeskirjade raames.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste operatiivnõuded, koostades tehnilised kirjeldused kasutusjuhtumite jaoks seoses kriisiohjega, seire ja olulise infrastruktuuri haldamisega, sealhulgas diplomaatiliste sidevõrkudega. Kõnealused operatiivnõuded põhinevad kasutajanõuete üksikasjalikul analüüsil ja nende koostamisel võetakse arvesse olemasolevate kasutajaseadmete ja võrgustikega seotud nõudeid. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste teenusteportfelli, koostades loetelu satelliitside suutlikkuse ja teenuste kategooriatest ja nende omadustest, sealhulgas geograafiline ulatus, sagedus, ribalaius, kasutajaseadmed, ning turvaelementidest. Kõnealused meetmed põhinevad lõikes 1 osutatud operatiiv- ja turvanõuetel ning esmatähtsaks tuleb pidada liidu tasandi kasutajatele osutatavaid teenuseid. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

4. GOVSATCOMi kasutajatel peab olema juurdepääs teenusteportfellis nimetatud suutlikkusele ja teenustele artiklis 66 osutatud GOVSATCOMi keskuste kaudu.

Artikkel 63

Satelliitside suutlikkuse ja teenuste pakkujad

Kõnealuse komponendi raames võivad satelliitside suutlikkust ja teenuseid pakkuda järgmised üksused:

(a) GOVSATCOMi osalised ning

(b) juriidilised isikud, kes on nõuetekohaselt volitatud pakkuma satelliitside suutlikkust või teenuseid vastavalt artikliga 36 ette nähtud turvalisuse akrediteerimise korrale, mis põhineb GOVSATCOMi komponendi suhtes kehtestatud konkreetsetel turvanõuetel, mis on sätestatud artikli 34 lõikes 1.

Artikkel 64

GOVSATCOMi kasutamine

1. Järgmised üksused võivad olla GOVSATCOMi kasutajad, eeldusel et nad täidavad julgeoleku seisukohast oluliste missioonide, operatsioonide ja infrastruktuuri järelevalve ja juhtimisega seotud ülesandeid:

   (a) liidu või liikmesriigi avaliku sektori asutus või sellist funktsiooni täitev asutus,

   (b) füüsiline või juriidiline isik.

2. GOVSATCOMi kasutaja peab saama mõnelt artiklis 67 osutatud osalejalt GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste kasutamiseks nõuetekohase loa.

Artikkel 65

Jagamine ja prioriseerimine

1. GOVSATCOMi osalised jagavad omavahel ühist satelliitside suutlikkust, ühiseid teenuseid ja kasutajaseadmeid vastavalt prioriseerimise eeskirjadele, mis on kehtestatud liidu ja

liikmesriikide kasutajate tasandil tehtud turvariski analüüsi põhjal. Jagamise ja prioriseerimisega seoses peetakse esmatähtsaks liidu tasandi kasutajaid.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu suutlikkuse, teenuste ja kasutajaseadmete jagamise ja prioriseerimise üksikasjalikud eeskirjad, võttes arvesse erinevate kasutusjuhtumitega seotud eeldatavat nõudlust ja kõnealuste kasutusjuhtumite turvariskide analüüsi. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Kui GOVSATCOMi kasutajatele on loa andnud sama GOVSATCOMi osaline, siis peab kõnealune osaline määrama kindlaks ja teostama satelliitside suutlikkuse ja teenuste jagamise nende kasutajate vahel ja asjaomase prioriseerimise.

Artikkel 66

Maapealse segmendi infrastruktuur ja toimimine

1. Maapealne segment hõlmab infrastruktuuri, mis on vajalik kasutajatele teenuste osutamiseks vastavalt artiklile 65, eelkõige GOVSATCOMi keskusi, mis tuleb käesoleva komponendi raames omandada, et ühendada GOVSATCOMi kasutajad satelliitsidesuutlikkuse ja teenuste pakkujatega.

2. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks maapealse segmendi infrastruktuuri. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 67

GOVSATCOMi osalised ja pädevad asutused

1. Liikmesriigid, nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus on GOVSATCOMi osalised, kuivõrd nad annavad GOVSATCOMi kasutajatele loa või tagavad satelliitside suutlikkuse või maapealse segmendi tegevuskohad või osa maapealse segmendi rajatistest.

2. Liidu amet võib saada GOVSATCOMi osaliseks siis, kui tema üle järelevalvet teostav liidu institutsioon on andnud asjaomase loa.

3. Iga osaline määrab ühe GOVSATCOMi pädeva asutuse.

4. GOVSATCOMi pädev asutus tagab, et:

   (a) teenuseid kasutatakse vastavalt kohaldatavatele turvanõuetele;

   (b) määratakse kindlaks GOVSATCOMi kasutajate juurdepääsuõigused ja hallatakse neid;

   (c) kasutajaseadmeid ning nendega seotud elektroonilise side ühendusi ja teavet kasutatakse ja hallatakse vastavalt kohaldatavatele turvanõuetele;

   (d) luuakse keskne kontaktpunkt, kes aitab vajaduse korral teavitada turvariskidest ja -ohtudest, eelkõige avastada võimalikke kahjulikke elektromagnetilisi häireid, mis mõjutavad kõnealuse komponendi raames osutatavaid teenuseid.

Artikkel 68

GOVSATCOMi pakkumise ja nõudluse järelevalve

Komisjon teostab GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste pakkumise ja nõudluse muutumise üle pidevat järelevalvet, võttes arvesse uusi riske ja ohte ning uue tehnoloogia arengut, et optimeerida GOVSATCOMi teenuste pakkumise ja nõudluse tasakaal.

Artikkel 69

GOVSATCOMi läbivaatamisklausel

Komisjon hindab enne 2024. aasta lõppu GOVSATCOMi komponendi rakendamist, eelkõige kasutajate vajaduste muutumist seoses satelliitside suutlikkusega. Hindamise käigus uuritakse eelkõige vajadust täiendava kosmoseinfrastruktuuri järele. Hinnangule lisatakse vajaduse korral asjakohane ettepanek täiendava kosmoseinfrastruktuuri arendamiseks GOVSATCOMi komponendi raames.

IX JAOTIS

EUROOPA LIIDU KOSMOSEPROGRAMMI AMET

I PEATÜKK

Ametiga seotud üldsätted

Artikkel 70

Ameti õiguslik seisund

1. Amet on liidu asutus. Amet on juriidiline isik.
2. Ametil on igas liikmesriigis kõige ulatuslikum juriidilisele isikule siseriiklike õigusaktidega antud õigus- ja teovõime. Eelkõige võib amet omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks ja kostjaks.
3. Ametit esindab tegevdirektor.

Artikkel 71

KOSMOSEAMETI ASUKOHT

Ameti asukoht on Prahas (Tšehhi Vabariik).

II PEATÜKK

Ameti töökorraldus

Artikkel 72

Haldus- ja juhtimisstruktuur

1. Ameti haldus- ja juhtimisstruktuuri moodustavad:
   (a) haldusnõukogu;
   (b) tegevdirektor;
   (c) turvalisuse akrediteerimise nõukogu.
2. Haldusnõukogu, tegevdirektor, turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja selle esimees teevad koostööd, et tagada ameti toimimine ja tegevuse koordineerimine vastavalt korrale, mis on kehtestatud ameti sise-eeskirjades, nagu haldusnõukogu kodukord, turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukord, ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad, personalieeskirjade rakenduseeskirjad ja dokumentidele juurdepääsu käsitlevad eeskirjad.

Artikkel 73

Haldusnõukogu

1. Haldusnõukokku kuulub üks hääleõiguslik esindaja igast liikmesriigist ja neli hääleõiguslikku komisjoni esindajat. Haldusnõukogusse kuulub ka üks Euroopa Parlamendi nimetatud liige, kellel ei ole hääleõigust.

2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees või aseesimees, nõukogu esindaja, kõrge esindaja esindaja ja Euroopa Kosmoseagentuuri esindaja kutsutakse haldusnõukogu koosolekutele osalema vaatlejana haldusnõukogu töökorras sätestatud tingimustel.

3. Igal haldusnõukogu liikmel on asendusliige. Asendusliige esindab täisliiget tema puudumise korral.

4. Haldusnõukogu liikmed ja nende asendusliikmed nimetatakse ametisse lähtuvalt nende teadmistest ameti põhiülesannete valdkonnas, võttes arvesse asjakohaseid juhtimis-, haldus- ja eelarvealaseid oskusi. Euroopa Parlament, komisjon ja liikmesriigid püüavad piirata neid haldusnõukogus esindavate isikute vahetumist, et tagada haldusnõukogu tegevuse järjepidevus. Kõikide osaliste eesmärk on saavutada meeste ja naiste võrdne esindatus haldusnõukogus.

5. Haldusnõukogu liikmete ja nende asendusliikmete ametiaeg on neli aastat ja seda saab ühe korra pikendada.

6. Vajaduse korral määratakse artiklis 98 osutatud lepingutes kindlaks kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemine ja selle tingimused, mis peavad olema kooskõlas haldusnõukogu töökorraga.

Artikkel 74

Haldusnõukogu esimees

1. Haldusnõukogu valib oma hääleõiguslike liikmete hulgast esimehe ja aseesimehe. Aseesimees asendab esimeest automaatselt juhul, kui esimehel ei ole võimalik oma kohustusi täita.

2. Esimehe ja aseesimehe ametiaeg on kaks aastat ja seda võib ühe korra pikendada. Ametiaeg lõppeb juhul, kui kõnealune isik ei ole enam haldusnõukogu liige.

3. Haldusnõukogul on õigus esimees, aseesimees või mõlemad ametist vabastada.

Artikkel 75

Haldusnõukogu koosolekud

1. Haldusnõukogu koosoleku kutsub kokku esimees.

2. Tegevdirektor osaleb aruteludes, kui esimees ei otsusta teisiti. Tal ei ole hääleõigust.

3. Haldusnõukogul on kaks korralist koosolekut aastas. Lisaks tuleb haldusnõukogu kokku esimehe kutsel või vähemalt ühe kolmandiku liikmete taotlusel.

4. Haldusnõukogu võib vaatlejana koosolekule kutsuda isikuid, kelle seisukoht võib olla huvipakkuv. Haldusnõukogu liikmed võivad vastavalt oma töökorrale kasutada nõustajate või ekspertide abi.

5. [Kui programmi komponendiga kaasneb tundliku riikliku infrastruktuuri kasutamine, võivad haldusnõukogu koosolekutel ja aruteludel osaleda ning hääletamisest osa võtta ainult sellist infrastruktuuri omavate liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindaja. Kui haldusnõukogu esimees ei esinda liikmesriiki, kes omab sellist infrastruktuuri, asendatakse ta esindajaga, kes esindab liikmesriiki, kes omab sellist infrastruktuuri.]

6. Sekretariaaditeenust osutab haldusnõukogule amet.

Artikkel 76

Haldusnõukogu hääletuskord

1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, teeb haldusnõukogu otsused oma hääleõiguslike liikmete häälteenamusega.

   Haldusnõukogu esimehe ja aseesimehe valimiseks ja ametist vabastamiseks, ning eelarve ja tööprogrammi vastuvõtmiseks on vaja hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulist häälteenamust.

2. Igal liikmesriigi ja komisjoni esindajal on üks hääl. Hääleõigusega liikme puudumise korral võib tema eest hääletada tema asendusliige. Tegevdirektor ei osale hääletamisel. Artikli 77 lõike 2 punktide a, b, f, j ja k või artikli 77 lõike 5 alusel tehtavad otsused, välja arvatud V jaotise II peatükiga hõlmatud küsimustes, võetakse vastu üksnes siis, kui komisjoni esindajad hääletavad poolt.

3. Haldusnõukogu töökorras sätestatakse üksikasjalikum hääletuskord, eelkõige tingimused, mille korral üks liige võib teist liiget esindada.

Artikkel 77

Haldusnõukogu ülesanded

1. Haldusnõukogu tagab, et amet täidab talle usaldatud ülesandeid käesoleva määrusega kehtestatud tingimustel ning võtab vastu kõik selleks vajalikud otsused, ilma et see piiraks turvalisuse akrediteerimise nõukogule V jaotise II peatüki kohastes ülesannetes antud pädevust.

2. Peale selle täidab haldusnõukogu järgmisi ülesandeid:

   (a) võtab iga aasta 15. novembriks vastu ameti järgmise aasta tööprogrammi, olles sellesse muudatusi tegemata lisanud turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt artikli 80 punkti b kohaselt koostatud osa ja saanud komisjoni arvamuse;

   (b) täidab artikli 84 lõigetes 5, 6, 10 ja 11 ette nähtud eelarvefunktsioone;

   (c) teostab järelevalvet Galileo turvaseirekeskuse üle, nagu osutatud artikli 34 lõike 3 punktis b;

   (d) võtab vastavalt artiklile 94 vastu korra Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele)[32] rakendamiseks.

   (e) kiidab heaks artiklis 98 osutatud korra, olles enne konsulteerinud turvalisuse akrediteerimise nõukoguga kõnealuse korra nende sätete üle, mis käsitlevad turvalisuse akrediteerimist;

   (f) kehtestab oma ülesannete täitmiseks vajalikud tehnilised menetlused;

   (g) võtab vastu aastaaruande agentuuri tegevuse ja tulevikuväljavaadete kohta, olles sellesse lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt artikli 80 punkti c kohaselt koostatud osa, ning edastab selle 1. juuliks Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale;

[32] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43).

(h) tagab artiklis 102 osutatud hindamisest ja auditeerimisest tulenevate järelduste ja soovituste, Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste järelduste ja soovituste ning kõigi sise- või välisauditite aruannete asjakohased järelmeetmed ning edastab eelarvepädevatele asutustele kogu hindamismenetluse tulemuse seisukohalt asjakohase teabe;

(i) nõustab tegevdirektorit artikli 31 lõikes 2 osutatud finantsraampartnerluse lepingute küsimuses enne nende allkirjastamist;

(j) võtab vastu ameti julgeolekueeskirjad, nagu on osutatud artiklis 96;

(k) kiidab tegevdirektori ettepanekul heaks pettusevastase tegevuse strateegia;

(l) kiidab vajaduse korral ja tegevdirektori ettepanekul heaks artikli 77 lõike 1 punktis n osutatud organisatsioonilised struktuurid;

(m) moodustab turvalisuse küsimustes nõuandva organi, mis koosneb liikmesriikide esindajatest, kes valitakse komisjoni ja kõrge esindaja asjakohasel osalusel valdkonna tunnustatud ekspertide hulgast, et jagada ametiga tehnilist oskusteavet julgeoleku, eelkõige küberohtude valdkonnas;

(n) nimetab ametisse peaarvepidaja, kes võib olla komisjoni peaarvepidaja, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju ja muude teenistujate teenistustingimusi ning kes on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu;

(o) võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle.

3. Ameti töötajatega seoses on haldusnõukogul ametisse nimetava asutuse volitused (edaspidi „ametisse nimetava asutuse volitused“), mis on sätestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjades (edaspidi „personalieeskirjad“), ja lepinguid sõlmiva asutuse volitused, mis on sätestatud liidu muude teenistujate teenistustingimustes.

Haldusnõukogu võtab kooskõlas ametnike personalieeskirjade artiklis 110 sätestatud menetlusega vastu otsuse, mis põhineb kõnealuste personalieeskirjade artikli 2 lõikel 1 või muude teenistujate teenistustingimuste artiklil 6 ning millega delegeeritakse asjakohased ametisse nimetava asutuse volitused tegevdirektorile ja määratakse kindlaks tingimused, mille alusel volituste delegeerimise võib peatada. Tegevdirektor annab haldusnõukogule aru kõnealuste delegeeritud volituste täitmise kohta. Tegevdirektoril on õigus need volitused edasi delegeerida.

Käesoleva lõike teise lõigu kohaldamisel võib haldusnõukogu erandlike asjaolude korral teha otsuse peatada ajutiselt tegevdirektorile delegeeritud ja tema poolt edasi delegeeritud ametisse nimetava asutuse volitused ning täita kõnealuseid volitusi ise või delegeerida need ühele oma liikmetest või mis tahes töötajale peale tegevdirektori.

Erandina teisest lõigust peab haldusnõukogu delegeerima turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehele esimeses lõigus osutatud volitused, mis hõlmavad V jaotise II peatüki kohase tegevusvaldkonnaga seotud töötajate töölevõtmist, hindamist ja ümberklassifitseerimist ning nimetatud töötajate suhtes võetavaid distsiplinaarmeetmeid.

Haldusnõukogu võtab vastavalt personalieeskirjade artiklis 110 sätestatud menetlusele vastu liidu ametnike ning liidu muude teenistujate teenistustingimuste rakenduseeskirjad. V jaotise II peatüki kohase tegevusvaldkonnaga seotud töötajate töölevõtmisel, hindamisel ja ümberklassifitseerimisel ning nimetatud töötajate suhtes distsiplinaarmeetmete võtmisel konsulteerib haldusnõukogu eelnevalt turvalisuse akrediteerimise nõukoguga ja võtab nõuetekohaselt arvesse tema tähelepanekuid.

Haldusnõukogu võtab samuti vastu otsuse, milles sätestatakse riiklike ekspertide ametisse lähetamise eeskirjad. Enne kõnealuse otsuse tegemist konsulteerib haldusnõukogu V jaotise II peatükis osutatud turvalisuse akrediteerimise toimingutes osalevate riiklike ekspertide lähetamise küsimuses turvalisuse akrediteerimise nõukoguga ja võtab nõuetekohaselt arvesse tema tähelepanekuid.

4. Haldusnõukogu nimetab ametisse tegevdirektori ja võib vastavalt artiklile 89 tema ametiaega pikendada või selle lõpetada.

5. Haldusnõukogu teostab distsiplinaarjärelevalvet tegevdirektori ametiülesannete täitmise üle, eelkõige ameti pädevusse jäävates julgeolekuküsimustes, välja arvatud V jaotise II peatüki kohaste toimingute osas.

Artikkel 78

Tegevdirektor

Ameti tööd juhib tegevdirektor. Tegevdirektor annab aru haldusnõukogule.

Artikkel 79

Tegevdirektori ülesanded

1. Tegevdirektor täidab järgmisi ülesandeid:

(a) esindab ametit ja allkirjastab artikli 31 lõikes 2 osutatud lepingu;

(b) valmistab ette haldusnõukogu töö ja võtab haldusnõukogu tööst osa ilma hääleõiguseta artikli 76 teise lõigu kohaselt;

(c) rakendab haldusnõukogu tehtud otsuseid;

(d) koostab ameti mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammi ning esitab need haldusnõukogule heakskiitmiseks, välja arvatud osad, mille koostab ja võtab vastu turvalisuse akrediteerimise nõukogu kooskõlas artikli 80 punktidega a ja b;

(e) rakendab mitmeaastast ja iga-aastast tööprogrammi, välja arvatud osad, mida rakendab turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees;

(f) valmistab igaks haldusnõukogu koosolekuks ette iga-aastase tööprogrammi (ning kui see on asjakohane, mitmeaastase tööprogrammi) rakendamise eduaruande, millesse on lisatud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe koostatud osa;

(g) koostab ameti tegevuse ja tulevikuväljavaadete kohta aastaaruande, välja arvatud jaotis, mille koostab ja kiidab heaks turvalisuse akrediteerimise nõukogu kooskõlas artikli 80 punktiga c ja mis käsitleb V jaotises käsitletud tegevusi, ning esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks;

(h) tegeleb ameti igapäevase haldamisega ning võtab kõik vajalikud meetmed, sealhulgas võtab vastu sisekorraeeskirjad ja avaldab teateid, et tagada ameti toimimine vastavalt käesolevale määrusele;

(i) koostab artikli 84 kohaselt ameti tulude ja kulude eelarvestuse projekti ning vastutab artikli 85 kohaselt eelarve täitmise eest;

(j) tagab, et amet suudab Galileo turvaseirekeskuse käitajana järgida otsuse 2014/496/ÜVJP alusel antud juhiseid ja täita otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 6 osutatud ülesandeid;

(k) tagab artikli 72 lõikes 1 osutatud ameti organite vahel asjakohase teabe, eelkõige julgeolekut käsitleva teabe vahetamise;

(l) määrab tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehega kindlaks ameti organisatsioonilise struktuuri V jaotise II peatükis käsitletud turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud küsimustes ja esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks. Kõnealune struktuur võtab arvesse programmi eri komponentide konkreetseid omadusi;

(m) teostab ameti töötajate suhtes artikli 37 lõike 3 esimeses lõigus osutatud volitusi, kui need volitused on talle delegeeritud vastavalt nimetatud lõike teisele lõigule;

(n) tagab, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu, artikli 37 lõikes 3 osutatud organite ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe nõuetekohaseks toimimiseks on olemas sekretariaat ja kõik vajalikud vahendid;

(o) koostab tegevuskava, et tagada järelmeetmete võtmine artiklis 102 osutatud hindamiste ja auditite tulemuste ja soovituste, välja arvatud V jaotise II peatüki kohast tegevusvaldkonda käsitleva tegevuskava jaotise suhtes, ning edastab komisjonile poolaasta eduaruande, olles sellesse enne lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu koostatud jaotise; kõnealune aruanne edastatakse teavitamise eesmärgil ka haldusnõukogule;

(p) võtab liidu finantshuvide kaitsmiseks järgmised meetmed:

i) pettust, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust ennetavad meetmed ning tõhusad kontrollimeetmed;

ii) eeskirjade eiramise avastamise korral nõuab sisse alusetult välja makstud summad ning kohaldab vajaduse korral tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldus- ja rahalisi karistusi;

(q) koostab ameti pettusevastase tegevuse strateegia, mis on proportsionaalne pettuseohuga ning milles on võetud arvesse rakendatavate meetmete kulude ja tulude analüüsi ja OLAFi juurdluste järeldusi ja soovitusi, ja esitab selle haldusnõukogule kinnitamiseks;

(r) annab Euroopa Parlamendile selle taotluse korral aru oma ülesannete täitmise kohta. Nõukogu võib kutsuda tegevdirektori oma ülesannete täitmisest aru andma.

2. Tegevdirektor otsustab, kas ameti ülesannete tõhusaks ja tulemuslikuks täitmiseks on vaja paigutada ühte või mitmesse liikmesriiki üks või mitu töötajat. Enne kui tegevdirektor otsustab rajada kohaliku kontori, peab ta saama komisjonilt, haldusnõukogult ja asjaomaselt liikmesriigilt (asjaomastelt liikmesriikidelt) eelneva nõusoleku. Otsuses määratakse täpselt kindlaks kohaliku kontori tegevuse ulatus, et vältida tarbetuid kulusid ja ameti haldusülesannete dubleerimist. Võidakse nõuda peakorterilepingut asjaomase liikmesriigiga (asjaomaste liikmesriikidega).

Artikkel 80

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu juhtimisülesanded

Lisaks artiklis 37 osutatud ülesannetele täidab turvalisuse akrediteerimise nõukogu ameti juhtimise raames järgmisi ülesandeid:

(a) koostab ja kiidab heaks mitmeaastase tööprogrammi osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid ja nende täitmiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle aegsasti haldusnõukogule, et lisada see mitmeaastasesse tööprogrammi;

(b) koostab ja kiidab heaks iga-aastase tööprogrammi osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid ja nende täitmiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle õigeaegselt haldusnõukogule, et lisada see iga-aastasesse tööprogrammi;

(c) koostab ja kiidab heaks aastaaruande osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid ameti tegevusi ja tulevikuväljavaateid ning nende täitmiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle õigeaegselt haldusnõukogule, et lisada see aastaaruandesse.

Artikkel 81

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed valivad enda hulgast esimehe ja aseesimehe kõigi hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega. Kui pärast turvalisuse akrediteerimise nõukogu kahte koosolekut ei ole saavutatud kahekolmandikulist häälteenamust, on vaja lihthäälteenamust.

2. Aseesimees asendab esimeest automaatselt juhul, kui esimehel ei ole võimalik oma kohustusi täita.

3. Turvalisuse akrediteerimise nõukogul on õigus esimees, aseesimees või mõlemad ametist vabastada. Ametist vabastamise otsus tehakse kahekolmandikulise häälteenamusega.

4. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe ja aseesimehe ametiaeg on kaks aastat ja seda võib ühe korra pikendada. Mõlema ametiaeg lõpeb, kui nad ei ole enam turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed.

Artikkel 82

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu organisatsioonilised aspektid

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogul on juurdepääs kogu personalile ja kõikidele materiaalsetele vahenditele, mida nad vajavad selleks, et täita oma ülesandeid sõltumatult. Samuti on tal juurdepääs kogu teabele, mida on tal vaja oma ülesannete täitmiseks ja mis on ameti muude organite käsutuses, ilma et see piiraks artikli 36 punktis i osutatud iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõtete kohaldamist.

2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja tema alluvuses olevad ameti töötajad töötavad viisil, mis tagab iseseisvuse ja sõltumatuse muust ameti tegevusest, eelkõige süsteemide kasutamisega seotud operatiivtoimingutest, kooskõlas programmi eri komponentide eesmärkidega. Mitte ühelegi turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all olevale ameti töötajale ei tohi samal ajal määrata ametis muid ülesandeid.

   Selleks luuakse ametis tegelik organisatsiooniline lahusus V jaotise II peatükis käsitletud toiminguid teostavate töötajate ja muude ameti töötajate vahel. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu teavitab tegevdirektorit, haldusnõukogu ja komisjoni viivitamata kõigist asjaoludest, mis võivad kahjustada tema iseseisvust ja sõltumatust. Juhul kui amet ei suuda olukorda ise parandada, hindab olukorda komisjon, konsulteerides asjakohaste isikutega. Selle hindamise tulemusel võtab komisjon asjakohased leevendusmeetmed, mida rakendab amet, ja teavitab nendest Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

3. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu moodustab oma alluvuses eriorganeid, kes tegutsevad tema juhiste kohaselt. Eelkõige moodustab ta töö vajaliku järjepidevuse tagamise eesmärgil toimkonna, kes tegeleb turvaanalüüside läbivaatamise ja testimisega, et abistada turvalisuse

akrediteerimise nõukogu tema otsuste ettevalmistamisel. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu võib moodustada eksperdirühmi, mis toetavad toimkonna tööd, või nende tegevuse lõpetada.

Artikkel 83

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehe ülesanded

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees tagab, et nõukogu teeb turvalisuse akrediteerimise toiminguid täiesti sõltumatult ja ta täidab järgmisi ülesandeid:

   (a) juhib turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all turvalisuse akrediteerimist;

   (b) viib turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all ellu ameti mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammi V jaotise II peatükiga hõlmatud osa;

   (c) teeb koostööd tegevdirektoriga, et aidata tal koostada artikli 84 lõikes 4 osutatud ametikohtade loetelu kavand ja töötada välja ameti organisatsiooniline struktuur;

   (d) valmistab ette eduaruande osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid, ning edastab selle õigeaegselt turvalisuse akrediteerimise nõukogule ja tegevdirektorile, et selle saaks lisada eduaruandesse;

   (e) valmistab ette iga-aastase aruande ja tegevuskava osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid, ning edastab selle õigeaegselt tegevdirektorile;

   (f) esindab ametit V jaotise II peatükis käsitletud toimingutes ja otsustes;

   (g) kasutab V jaotise II peatükis käsitletud toimingutega seotud ameti töötajate suhtes artikli 77 lõike 3 esimeses lõigus osutatud volitusi, mis on talle delegeeritud vastavalt artikli 77 lõike 3 neljandale lõigule.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad V jaotise II peatükis käsitletud toimingutega seoses paluda turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehel tutvustada Euroopa Parlamendile ja nõukogule seisukohti ameti töö ja tulevikuväljavaadete kohta, sealhulgas mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammiga seoses.

III PEATÜKK

Ametiga seotud finantssätted

Artikkel 84

Ameti eelarve

1. Ameti tulude hulka kuulub tulude ja kulude tasakaalu tagamiseks liidu eelarvesse kantud liidu rahaline toetus, ilma et see mõjutaks muid vahendeid ja tulusid, eelkõige artiklis 36 osutatud vahendeid ja tulusid.

2. Ameti kulud hõlmavad personali-, haldus- ja infrastruktuurikulusid, tegevuskulusid ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu tegevusega seotud kulusid, sealhulgas artikli 37 lõikes 3 osutatud organite kulusid, ning ameti poolt temale usaldatud ülesannete täitmiseks sõlmitud lepingute ja kokkulepetega seotud kulusid.

3. Tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

4. Tegevdirektor koostab tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimehega ameti järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestuse projekti V jaotise II peatükis käsitletud toimingute jaoks ning tagab, et esialgses eelarvestuses on turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud aspektid ja ameti muude tegevustega seotud aspektid selgelt eristatud. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu esimees võib koostada kõnealuse eelarvestuse kohta

aruande ning tegevdirektor edastab nii eelarvestuse kui ka nimetatud aruande koos kavandatud ametikohtade loeteluga haldusnõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogule.

5. Haldusnõukogu koostab igal aastal tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukoguga tulude ja kulude esialgse eelarvestuse põhjal ameti järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestuse aruande V jaotise II peatükis käsitletud toimingute jaoks.

6. Haldusnõukogu edastab ühtse programmidokumendi kavandi, sealhulgas eelarvestuse, ametikohtade loetelu kavandi ja esialgse iga-aastase tööprogrammi 31. jaanuariks komisjonile ja nendele kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, kellega amet on sõlminud lepingud vastavalt artiklile 98.

7. Komisjon edastab tulude ja kulude eelarvestuse Euroopa Parlamendile ja nõukogule (edaspidi „eelarvepädevad institutsioonid“) koos Euroopa Liidu üldeelarve projektiga.

8. Komisjon sisestab kõnealusest eelarvestusest lähtudes Euroopa Liidu üldeelarve projekti eelarvestuse, mida ta peab ametikohtade loetelu ja üldeelarvest eraldatava toetuse suurust silmas pidades vajalikuks, ning esitab selle eelarvepädevatele institutsioonidele Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 314 ette nähtud korras.

9. Eelarvepädevad institutsioonid kinnitavad ameti toetuseks kasutatavad assigneeringud ja võtavad vastu ameti ametikohtade loetelu.

10. Eelarve võtab vastu haldusnõukogu. See on lõplik pärast Euroopa Liidu üldeelarve vastuvõtmist. Vajaduse korral tehakse selles vastavaid kohandusi.

11. Haldusnõukogu teatab võimalikult kiiresti eelarvepädevatele institutsioonidele oma kavatsusest rakendada projekte, millel võib olla oluline finantsmõju tema eelarve rahastamisele, eriti projekte, mis on seotud kinnisvaraga, nagu hoonete rentimine või ostmine. Ta teavitab sellest komisjoni.

12. Kui eelarvepädev institutsioon on teatanud, et kavatseb esitada oma arvamuse, edastab ta arvamuse haldusnõukogule kuue nädala jooksul pärast projektist teavitamise kuupäeva.

Artikkel 85

Ameti eelarve täitmine

1. Ameti eelarve täitmise eest vastutab tegevdirektor.

2. Tegevdirektor esitab igal aastal eelarvepädevatele institutsioonidele kogu teabe, mida nad vajavad oma hindamiskohustuse täitmiseks.

Artikkel 86

Ameti raamatupidamisaruanded ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine

Ameti esialgsed ja lõplikud raamatupidamisaruanded esitatakse ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine toimub finantsmääruses ja finantsmääruse [artiklis 70] osutatud asutuste suhtes kohaldatavas raamfinantsmääruses sätestatud eeskirjade ja ajakava kohaselt.

Artikkel 87

Ametiga seotud finantssätted

Haldusnõukogu võtab pärast komisjoniga konsulteerimist vastu ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad. Kõnealused eeskirjad ei või kalduda kõrvale finantsmääruse [artiklis 70] osutatud

asutuste suhtes kohaldatavast raamfinantsmäärusest, välja arvatud juhul, kui selline kõrvalekaldumine on konkreetselt vajalik ameti toimimiseks ja komisjon on selleks eelneva nõusoleku andnud.

V PEATÜKK

Ameti personal

Artikkel 88

Ameti töötajad

1. Ameti töötajate suhtes kohaldatakse personalieeskirju, liidu muude teenistujate teenistustingimusi ja liidu institutsioonide poolt nende personalieeskirjade ja teenistustingimuste kohaldamise eesmärgil ühiselt vastuvõetud eeskirju.

2. Ameti töötajate hulka kuuluvad kõnealuse ameti poolt oma ülesannete täitmiseks tööle võetud teenistujad. Nad on läbinud julgeolekukontrolli ja neile on antud juurdepääsuluba, mis vastab nende poolt käideldava teabe salastatuse tasemele.

3. Ameti sise-eeskirjad, nagu haldusnõukogu kodukord, turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukord, ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad, personalieeskirjade rakenduseeskirjad ja dokumentidele juurdepääsu käsitlevad tingimused, tagavad turvalisuse akrediteerimise toiminguid tegevate töötajate iseseisvuse ja sõltumatuse ameti muust tegevusest kooskõlas artikli 36 punktiga i.

Artikkel 89

Tegevdirektori ametisse nimetamine ja ametiaeg

1. Tegevdirektor võetakse ametisse tööle ajutise teenistujana kooskõlas muude teenistujate teenistustingimuste artikli 2 punktiga a.

   Haldusnõukogu nimetab tegevdirektori ametisse tema teeneid, dokumenteeritud haldamis- ja juhtimisoskust ning asjaomaseid teadmisi ja kogemusi silmas pidades komisjoni esitatud kandidaatide nimekirjast, mis koostatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja mujal avaldatud osalemiskutsete põhjal korraldatud avaliku konkursi alusel.

   Haldusnõukogu valitud tegevdirektorikandidaat võidakse kutsuda esimesel võimalusel esinema avaldusega Euroopa Parlamendi ees ja vastama parlamendiliikmete küsimustele.

   Tegevdirektoriga lepingu allakirjutamisel esindab ametit haldusnõukogu esimees.

   Haldusnõukogu teeb otsuse tegevdirektori ametisse nimetamise kohta oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

2. Tegevdirektori ametiaeg on viis aastat. Tema ametiaja lõpus koostab komisjon hinnangu, milles käsitletakse tegevdirektori töö tulemuslikkust, võttes arvesse ameti tulevasi ülesandeid ja lahendamist vajavaid küsimusi.

   Võttes arvesse esimeses lõigus osutatud hinnangut võib haldusnõukogu komisjoni ettepanekul pikendada tegevdirektori ametiaega ühe korra kuni neljaks aastaks.

   Tegevdirektori ametiaja pikendamist käsitlev otsus võetakse vastu haldusnõukogu liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

   Tegevdirektor, kelle ametiaega pikendati, ei saa pikendatud ametiaja lõppedes osaleda sama ametikoha täitmise valikumenetluses.

Haldusnõukogu teatab tegevdirektori ametiaja pikendamise kavatsusest Euroopa Parlamendile. Enne ametiaja pikendamist võib tegevdirektori kutsuda esinema avaldusega Euroopa Parlamendi asjaomaste komisjonide ette ja vastama parlamendiliikmete küsimustele.

3. Komisjoni või haldusnõukogu ühe kolmandiku liikmete ettepanekul on haldusnõukogul õigus tegevdirektor ametist vabastada otsusega, mis võetakse vastu tema liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

4. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad paluda tegevdirektoril tutvustada Euroopa Parlamendile ja nõukogule seisukohti ameti töö ja tulevikuväljavaadete kohta, sealhulgas iga-aastase ja mitmeaastase tööprogrammiga seoses. Selline seisukohtade tutvustus ei hõlma V jaotise II peatükis käsitletud turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud küsimusi.

Artikkel 90

Riiklike ekspertide lähetamine ametisse

Amet võib võtta tööle riiklikke eksperte liikmesriikidest, liikmesriikide asutustest või rahvusvahelistest organisatsioonidest. Kõnealused eksperdid peavad olema läbinud julgeolekukontrolli ja neil peab olema juurdepääsuluba, mis vastab nende poolt käideldava teabe salastatuse tasemele. Nimetatud töötajate suhtes ei kohaldata personalieeskirju ega muude teenistujate teenistustingimusi.

VI PEATÜKK

Muud sätted

Artikkel 91

Privileegid ja immuniteedid

Ameti ja selle töötajate suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 7 (Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide kohta).

Artikkel 92

Peakorterileping ja tegutsemistingimused

1. Vajalikud kokkulepped, milles käsitletakse ametile asukohaliikmesriigis antavaid ruume ja selle liikmesriigi pakutavaid vahendeid ning ameti asukohaliikmesriigis tegevdirektori, haldusnõukogu liikmete, ameti töötajate ja nende perekonnaliikmete suhtes kohaldatavaid erieeskirju, sätestatakse ameti ja vastuvõtva liikmesriigi vahelises peakorterilepingus, mis sõlmitakse pärast haldusnõukogu heakskiidu saamist.

2. Ameti asukohaliikmesriik pakub ameti sujuva ja tulemusliku toimimise tagamiseks ametile parimad võimalikud tingimused, sealhulgas Euroopale orienteeritud mitmekeelse koolihariduse ning asjakohase transpordiühenduse.

Artikkel 93

Ameti keeleline korraldus

1. Ameti suhtes kohaldatakse 15. aprilli 1958. aasta määruse nr 1 (milles määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled)[33] sätteid.

[33] EÜT 17, 6.10.1958, lk 385–386.

2. Ameti toimimiseks vajalikke tõlketeenuseid osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus.

Artikkel 94

Ameti valduses olevatele dokumentidele juurdepääsu põhimõtted

1. Ameti valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 1049/2001.

2. Haldusnõukogu võtab vastu määruse (EÜ) nr 1049/2001 rakenduskorra.

3. Ameti otsuste suhtes, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artiklile 8, võib esitada kaebuse ombudsmanile või pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 228 või 263.

Artikkel 95

Pettuse ärahoidmine ameti poolt

1. Selleks et lihtsustada võitlust pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013, ühineb amet kuue kuu jooksul alates oma tegevuse algusest 25. mai 1999. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) sisejuurdluste kohta[34] ja võtab vastu kõikide oma töötajate suhtes kohaldatavad asjakohased sätted, kasutades kõnealuse kokkuleppe lisas esitatud vormi.

2. Euroopa Kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda amet on rahastanud liidu vahenditest.

3. OLAF võib nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja määruses (EL, Euratom) nr 883/2013 sätestatud korra kohaselt korraldada juurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas seoses ameti rahastatud toetuse või lepinguga on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad ameti ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelised koostöölepingud ning ameti lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused sätteid, millega antakse Euroopa Kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õigus selliste auditite ja juurdluste korraldamiseks vastavalt oma pädevusele.

Artikkel 96

Salastatud teabe või salastamata tundliku teabe kaitse ameti poolt

Pärast komisjoniga konsulteerimist võtab amet vastu oma julgeolekunormid, mis on samaväärsed komisjoni julgeolekunormidega, milles käsitletakse ELi salastatud teabe ja salastamata tundliku teabe kaitset, sealhulgas sätted sellise teabe vahetamise, töötlemise ja säilitamise kohta vastavalt komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsusele (EL, Euratom) 2015/443 (komisjoni julgeoleku kohta)[35] ja otsusele 2015/444[36].

[34] EÜT L 136, 31.5.1999, lk 15.

[35] Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/443 komisjoni julgeoleku kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 41).

[36] Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

Artikkel 97

Ameti vastutus

1. Ameti lepingulist vastutust reguleeritakse asjaomase lepingu suhtes kohaldatava õigusega.

2. Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuste tegemine vastavalt ameti sõlmitud lepingus sisalduvale vahekohtuklauslile.

3. Lepinguvälise vastutuse korral heastab amet vastavalt liikmesriikide õiguse ühistele üldpõhimõtetele kõik kahjud, mida ta talitused või teenistujad on ülesannete täitmisel tekitanud.

4. Lõikes 3 osutatud kahju hüvitamisega seotud vaidluste lahendamine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

5. Teenistujate isiklikku vastutust ameti ees reguleerivad nende suhtes kohaldatavad personalieeskirjade või teenistustingimuste sätted.

Artikkel 98

Koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Amet on osalemiseks avatud nendele kolmandatele riikidele, kes on sõlminud liiduga vastavad lepingud.

2. Lõikes 1 osutatud lepingute asjakohaste sätete alusel töötatakse välja kord, milles täpsustatakse eelkõige asjaomaste kolmandate riikide ameti töös osalemise olemust, ulatust ja viisi, sealhulgas sätteid, mis käsitlevad ameti esitatud algatustes osalemist, rahalist osalust ja töötajaid. Personaliküsimustes peab kõnealune kord olema igal juhul kooskõlas personalieeskirjadega.

3. Haldusnõukogu võtab vastu strateegia, mis käsitleb kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega arendatavaid suhteid ameti pädevusse kuuluvates küsimustes.

4. Komisjon tagab, et amet tegutseb oma suhetes kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas oma volitustega ja olemasoleva institutsioonilise raamistikuga, leppides tegevdirektoriga kokku asjakohase töökorra.

Artikkel 99

Huvide konflikt

1. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed, tegevdirektor ja riiklikud eksperdid ja vaatlejad esitavad kohustuste ja huvide deklaratsiooni, milles nad kinnitavad, et neil ei ole või on otseseid või kaudseid huvisid, mida võib pidada nende sõltumatust kahjustavaks. Nimetatud deklaratsioonid peavad olema täpsed ja täielikud. Need esitatakse kirjalikult ametisse astumisel ja neid uuendatakse igal aastal. Neid deklaratsioone ajakohastatakse vajaduse korral, eelkõige juhul, kui asjaomase isiku isiklikus olukorras toimuvad asjakohased muutused.

2. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed, tegevdirektor, riiklikud eksperdid ja vaatlejad ning ajutistes töörühmades osalevad väliseksperdid deklareerivad täpselt ja täielikult enne iga koosolekut, kus nad osalevad, et neil ei ole või on huvisid, mida saab pidada nende sõltumatust kahjustavaks päevakorra punktide osas, ning nad hoiduvad selliste punktide üle arutamisest ja hääletamisest.

3. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu näevad oma kodukorras ette lõigetes 1 ja 2 osutatud huvide deklareerimise ja huvide konfliktide vältimise ja lahendamise praktilise korra.

X JAOTIS

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE, KONTROLL

Artikkel 100

Tööprogramm

Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu, mis võivad olla koostatud vastavalt programmi iga komponendi vajadustele. Tööprogrammides esitatakse vajaduse korral segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.

Artikkel 101

Järelevalve ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artiklis 4 sätestatud programmi üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta, on esitatud lisas.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 105 vastu delegeeritud õigusakte lisa muutmise kohta, et vajaduse korral näitajaid läbi vaadata ja/või neid täiendada.

3. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et programmi rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja juhul, kui see on asjakohane, liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

4. Lõike 1 kohaldamisel peavad liidu rahaliste vahendite saajad esitama asjakohase teabe. Tööülesannete täitmise kontrollimiseks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt.

Artikkel 102

Hindamine

1. Komisjon korraldab programmi hindamise piisavalt aegsasti, et selle tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.

2. Programmi vahehindamine toimub siis, kui programmi rakendamise kohta on saanud kättesaadavaks piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast programmi rakendamise algust.

3. Programmi rakendamise lõpul, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemikku, korraldab komisjon programmi lõpphindamise.

4. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

5. Käesoleva määruse rakendamisega seotud üksused esitavad komisjonile andmed ja teabe, mis on vajalikud esimeses lõigus osutatud hindamise korraldamiseks.

6. 30. juuniks 2024 ja seejärel iga viie aasta tagant hindab komisjon vastavalt oma suunistele ameti töötulemusi seoses tema eesmärkide, volituste, ülesannete ja asukohaga. Hindamise käigus käsitletakse eelkõige võimalikku vajadust muuta ameti volitusi ja võimaliku muutmise

finantsmõju. Samuti käsitletakse ameti huvide konflikte käsitlevat poliitikat ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu sõltumatust ja autonoomsust.

Kui komisjon on seisukohal, et võttes arvesse ameti eesmärke, volitusi ja ülesandeid, ei ole ameti tegevuse jätkamine edaspidi enam põhjendatud, võib ta teha ettepaneku käesolevat määrust vastavalt muuta.

Komisjon edastab ameti hindamisaruande ja oma järeldused Euroopa Parlamendile, nõukogule, ameti haldusnõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogule. Hindamistulemused avalikustatakse.

Artikkel 103

Auditid

Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sh muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.

Artikkel 104

Isikuandmete ja privaatsuse kaitse

Isikuandmete töötlemine käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmisel või tegevuste raames, sealhulgas Euroopa Liidu Kosmoseameti poolt, toimub vastavalt isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavale õigusele, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 45/2001 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele nr 2016/679. Haldusnõukogu kehtestab meetmed, mida amet võtab määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamiseks, sealhulgas meetmed, mis käsitlevad ameti andmekaitseametniku ametisse nimetamist. Kõnealused meetmed kehtestatakse pärast konsulteerimist Euroopa Andmekaitseinspektoriga.

XI JAOTIS

DELEGEERIMINE JA RAKENDUSMEETMED

Artikkel 105

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklites 52 ja 101 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks kuni 31. detsembrini 2028.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 52 ja 101 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud õiguste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artiklite 52 ja 101 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavakstegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 106

Kiirmenetlus

1. Kiirmenetluse kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitada [kuue nädala] jooksul alates õigusakti teatavakstegemisest. Sellisel juhul õigusakti kohaldamine peatatakse. Vastuväiteid esitanud institutsioon põhjendab delegeeritud õigusakti suhtes esitatud vastuväiteid.

Artikkel 107

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

XII JAOTIS

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 108

Teave, kommunikatsioon ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad nende nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

2. Komisjon rakendab programmi ning selle meetmete ja tulemustega seotud teavitus- ja kommunikatsioonimeetmeid. Programmile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis 4 osutatud eesmärkidega.

3. Amet võib oma pädevusse kuuluvates valdkondades osaleda teabevahetuses omal algatusel. Teavitustoimingute jaoks vahendite eraldamine ei tohi kahjustada artiklis 30 osutatud ülesannete tulemuslikku täitmist. Teavitustoimingud tehakse kooskõlas haldusnõukogus vastu võetud asjakohaste teavitus- ja levitamiskavadega.

Artikkel 109

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

2. Viiteid kehtetuks tunnistatud õigusaktidele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 110

Üleminekusätted ja teenuste järjepidevus pärast 2027. aastat

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruste (EL) nr 377/2014, nr 1285/2013 ja nr 912/2010 ning otsuse nr 541/2014/EL alusel rakendatavate meetmete jätkumist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni ning kõnealuseid õigusakte kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni. Otsuse nr 541/2014/EL artikli 7 lõike 3 kohaselt loodud konsortsium peab osutama SST teenuseid kuni kolm kuud pärast seda, kui riiklikud üksused on allkirjastanud artikliga 57 ette nähtud SST partnerluse loomise lepingu.

2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ning määruste nr 377/2014 ja 1285/2013 ning otsuse nr 541/2014/EL alusel vastu võetud meetmete vahel.

3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 4 lõikes 4 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 111

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

[Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.]

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad *(programmi teemavaldkond)*

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5. Meetme kestus ja finantsmõju

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Liidu kosmoseprogramm

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad *(programmi teemavaldkond)*

Rubriik 1 – Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

04.0201 KOSMOSEPROGRAMM

04.01 KOSMOSEPROGRAMMI HALDUS

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☑ **uut meedet**

☐ **uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest**[37]

☑ **olemasoleva meetme pikendamist**

✓ **ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega**

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Kosmoseprogrammi rakendamiseks vajalike ülesannete täitmine eeldab järgmist.

- Vajalike rahalist toetust käsitlevate lepingute sõlmimine eri sidusrühmadega, et tagada teenuste (GNSS ja Copernicus) jätkusuutlikkus ning töötada välja uusi tegevusi (kosmose olukorrast ülevaate saamine ja riiklik satelliitside). Need rahalist toetust käsitlevad lepingud hõlmavad kõiki võetavaid ja järelevalve alla kuuluvaid meetmeid, et tagada kõigi kosmoseprogrammi raames kavandatud meetmete rakendamine ja haldamine.

- Vajalikud töötajad Euroopa Komisjonile, et hallata programmi ning teha eri asutuste, eelkõige ameti töö tulemuslikku järelevalvet.

- Vajalikud töötajad ja eelarve ametile, et rakendada nõuetekohaselt eri meetmeid, mille eest amet hakkab tulevase määruse kohaselt vastutama.

1.4.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Liidu pädevus kosmosepoliitika valdkonnas põhineb peamiselt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 189. See kuulub liikmesriikidega jagatud pädevusse.

Kosmoseprogrammi väljatöötamine ja rakendamine ületab konkreetsete liikmesriikide rahalise ja tehnilise võimekuse ning seda on võimalik saavutada ainult

[37] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

ELi tasandil. Ärisektoril ei ole selle jaoks elujõulist ärimudelit ja eri liikmesriigid ei suuda rajada ega käitada selleks vajalikku taristut. Käesoleva määrusega välja pakutud kosmoseinvesteeringute liigid on liiga riskantsed erasektori jaoks ja kuuluvad valdkondadesse, kus investeeringud muutuvad tasuvaks pärast liiga pikka ajavahemikku (täpsemalt jäävad need väljapoole satelliitide tööaega, mille jooksul eraettevõtjad peavad oma investeeringud välja võtma).

Kuna globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) praegune mudel tagab satelliidisignaalidele tasuta juurdepääsu, ei investeeriks ükski erainvestor globaalsesse navigatsioonisüsteemi, eelkõige võttes arvesse kahe suure konkurendi (USA GPS ja Venemaa Glonass) olemasolu, kes pakuvad kõigile kasutajatele tasuta juurdepääsu andmetele. Galileo ja EGNOS on kriitilised Euroopa taristud, mis aitavad muuta Euroopat ohutuks ja turvaliseks. Need näitavad ka ülejäänud maailmale Euroopa tugevust. Võttes arvesse suurenevat konkurentsi muude satelliitnavigatsioonisüsteemidega (mis on kõik riigiomandis), on oluline, et liit töötaks välja tõhusad süsteemid, mille abil ta saab jääda eelistatud partneriks rahvusvahelisel tasandil, ja hoiaks neid kasutuses.

Esialgu eeldati, et Copernicuse andmeid hakkab kasutama avalik sektor. Andmed tagatakse tasuta era- ja avalikule sektorile, et suurendada nende kasutust ja sellest tulenevat lisaväärtust ELi majandusele. Copernicuse programm pakub avaliku sektori teenuseid, mida ei ole turul saadaval ja mille jaoks tööstussektor ei võta kasutusele vajalikku taristut, kuna selle alginvesteering on liiga suur ja riskantne või selle kasutajabaas on liiga killustatud. Kui sellega tegeleks ainult erasektor, siis ei oleks nende andmete kättesaadavus tagatud ning puuduks omand oluliste ressursside üle.

Satelliitide omand on pikas perspektiivis parim viis, kuidas saavutada tasuta, täielik ja avatud andmete poliitika ning seda säilitada, kuna EL ei olene sellisel juhul eraettevõtja valmidusest investeerida andmeid tagavate satelliitide konstellatsiooni (kui andmete tagaja on erasektorist, siis on oht, et tekib monopol).

Kokkuvõtetes on Copernicuse programmi ja EGNSSi puhul investeeringute ajakava ja tulu piisavuse küsitavuse tõttu vajalik avaliku sektori rahastamine.

Riiklikul tasandil puuduvad piisavad rahalised vahendid SST ning riikliku satelliitside rahastamiseks. Ressursside ja varade ELi tasandil koondamine annab lisaväärtust.

Kavandatavat ELi kosmoseprogrammi peetakse proportsionaalseks, kuna see piirdub nende aspektidega, mida liikmesriigid ei saa ise rahuldavalt saavutada ja mille puhul liit saab saavutada paremaid tulemusi. Liikmesriikide suur toetus kosmosestrateegiale näitab, et liikmesriikide hinnangul on kosmoseprogrammi elemendid üliolulised.

Eeldatav mõju

Copernicuse programm

Copernicuse programmi majanduslikku, keskkonna- ja sotsiaalmõju on üksikasjalikult analüüsitud kulude-tulude uuringus. Peamine tulemus on, et Copernicuse programm tekitab Euroopa ühiskonnale ajavahemikus 2017–2035 eeldatavasti 67–131 miljardit eurot kasu. Ligikaudu 84 % sellest kasust tekitatakse järgmise etapi teenuste sektoris ja lõppkasutajate segmendis (ülejäänu tekitatakse

eelneva ja kesketapi teenuste sektoris). Kui tagatakse programmi jätkumine pärast 2021. aastat, siis saadaks kuludest 10–20 korda suuremat kasu.

Juba praegu saavad järgmise etapi teenuste sektor ja lõppkasutajad

majanduslikku kasu, näiteks

- suurem tulu Maa seire järgmise etapi teenuste sektoris;

- suurem põllumajandustootlikkus tänu arukale ja täppispõllumajandusele;

keskkonnakasu, näiteks

- vähem CO_2-heiteid tänu suuremale taastuvenergia tootmisele;

- päästetakse hektareid metsa tänu paremale tulekahjude vältimisele;

- säilitatakse bioloogilist mitmekesisust tänu maakatte ja -kasutuse jälgimisele;

ühiskondlikku kasu, näiteks

- päästetakse elusid tänu loodusõnnetustele kiiremale reageerimisele;

- vähem salakaubavedu tänu paremale riigipiiride valvamisele.

Eelneva etapi sektoris luuakse eeldatavasti ligikaudu 12 000 töökohta, mis tähendab keskmiselt 1 700 alalist töökohta vahemikus 2021–2027. See lisandub ajavahemikus 2008–2020 tagatud 18 000 tööaastale. Järgneva etapi teenuste sektoris luuakse eeldatavasti ligikaudu 27 000 – 37 000 töökohta. Allpool märgitud täiendavat kasu pole võimalik arvuliselt määrata (andmete puudumise või ebakindluse tõttu), aga need on poliitiliste otsuste jaoks üliolulised.

- Euroopa autonoomia väärtus (sõltumatus kolmandate riikide andmeallikatest).

- Väga pikaajaline kasu (30–50 aastat) planeedi Maa pidevast ja korrapärasest jälgimisest (võttes arvesse kestliku arengu ja kliimamuutuste vastase võitluse üha suuremat olulisust).

- Kulude säästmine tänu ühele ELi programmile ja riiklike algatuste koordineerimisele.

- Välistegevusest saadav kasu.

Galileo programm ja EGNOS

Euroopa GNSSi Agentuuri GNSSi turujärelevalve üksikasjaliku uuringu kohaselt jätkub satelliitidel põhinevate navigatsioonitoodete ja -teenuste ülemaailmse turu suur kasv ja see jõuab 2030. aastaks ligikaudu 250 miljardi euroni.

Euroopa GNSSi lisaväärtus ei seisne üksnes Euroopa tipptasemel olulise tehnoloogia tagamises, vaid annab Euroopa Liidule ka olulist makromajanduslikku kasu, viies edasi GNSSil põhinevate uute teenuste ja toodete arendamist ning luues tehnoloogilisi kõrvalsaadusi, mis on kasulikud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni jaoks.

Praegu kasutavad Euroopa Liidu kodanikud rohkem kui 100 miljonit kasutajaseadet, mis pakuvad EGNOSe ja/või Galileo teenuseid, ning Euroopa Liidus tarnitakse 2027. aastaks eeldatavasti 290 miljonit GNSSi seadet, mis tagab EGNOSe ja Galileo jaoks märksa suurema kasutajabaasi.

See avaldab kõige rohkem mõju transpordi-, telekommunikatsiooni-, põllumajandus- ja julgeolekusektorile ning lõppkasutajad saavad eeldatavasti kasu

- mitmest uuest GNSSi rakendusest,

- 3 000 töökohast eelneva etapi teenuste sektoris ja 50 000 töökohast järgmise etapi teenuste sektoris,

- parematest transporditeenustest ja paremast liikluskorraldusest, mis annavad eeliseid mitmesugustes valdkondades,

- tõhusamatest ja kergemini kättesaadavatest hädaabiteenustest,

- keskkonnakasust, näiteks süsinikdioksiidiheidete vähenemisest, ning

- paremast põllumajanduskultuuride haldamisest ja jätkusuutlikust toidu kättesaadavusest.

Turvaline satelliitside (riiklik satelliitside)

ELi riiklik satelliitside tagab juurdepääsu turvalisele satelliitsidele. See aitab seega kaudselt kaasa ELi huvide kaitsele turvalisuse valdkonnas. Näiteks toetab see kodanikukaitse- ja politseijõude, avaliku julgeoleku ülesandeid täitvaid organeid, piirivalvet ja merenduskogukondi liikmesriikides. ELi tasandil aitab see kaasa ELi ametite, näiteks Frontexi ja EMSA tööle ning suurendab kodanikukaitse ja humanitaarsete interventsioonide tulemuslikkust ELis ja kogu maailmas.

Kosmose jälgimine ja seire (SST)

SST on oluline meede, et tagada kosmosevarade turvalisus. Pärast seda, kui kosmosesse saadetavate objektide arv on järsult suurenenud, on tekkinud ka eksponentsiaalselt rohkem kosmosejäätmeid. Ameerika Ühendriikide esitatud andmete kohaselt on Maa orbiidil rohkem kui 500 000 tükki kosmosejäätmeid, mis ohustavad väga suurel määral orbiidil olevaid satelliite, kahjustavad tõenäoliselt suurel määral kõiki satelliite, millega need kokku põrkavad, ja võivad põhjustada nende täieliku hävinemise. Välja pakutud SST meetmed hõlmaksid SST teenuste osutamise jaoks antavat rahastamist ja olemasolevate riiklike SST võimekuste täiendamist ning võimalik, et ka toetust uute SST varade väljatöötamiseks. Eesmärk oleks suurendada ELi SST võimekust ja tulemuslikkust ning selle koostoimet USAga süsteemidega. See võimaldab ELil hoida paremini ära satelliitide kokkupõrkeid jäätmetega ja kaitsta seeläbi paremini ELi varasid.

Kosmoseilmastik ja Maa-lähedased objektid

Kosmoseilmastik tähistab eri liiki sündmusi (kiirguse tormid, kõikuvad magnetväljad ja energeetiliste osakeste tulvad), millest igaühel on oma mõju kosmose- ja maapõhistele varadele. Kosmoseilmastik võib mõjutada kõiki ELi kosmosetegevuse aluseks olevaid ELi varasid ja seetõttu on vaja töötada välja kosmoseilmastiku raamistik, et kaitsta neid ning tagada, et teiste kosmosetegevuste raames osutatakse tõhusaid ja usaldusväärseid teenuseid. Kosmoseilmastiku teenuseid töötavad välja ja koordineerivad ESA ning teatavad liikmesriigid. Need on siiski peamiselt teaduspõhised ja neid on vaja kohandada, et need vastaksid kasutajate operatiivsetele vajadustele. Tuginedes ESA ja riikide tegevusele ning seda täiendades teeb EL ettepaneku toetada kosmoseilmastiku operatiivteenuste pidevat osutamist kooskõlas ELi kasutajate vajadustega. See aitab hoida ära kosmose- ja maapõhise taristu kahjustusi.

Maa-lähedaste objektide puhul ei ole eesmärk töötada välja uusi operatiivteenuseid, vaid kaardistada ja võrgustada olemasolevad Maa-lähedaste objektidega seotud varad Euroopas ning toetada tegevuse kooskõlastamist kodanikukaitsega tegelevate ELi

avaliku sektori asutuste vahel. See aitab ühendada tegevuse ELi tasandil ja seeläbi tugevdada ELi positsiooni peamiste rahvusvaheliste partnerite hulgas.

1.4.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Varasematest programmidest saadud õppetunnid

GNSSist ja Copernicuse programmist saadud õppetunnid

GNSSi ja Copernicuse programmi saavutused ja olulisus

Kokkuvõttes on Euroopa Komisjon tõendanud oma võimet rakendada olemasolevaid GNSSi ja Copernicuse programmi meetmeid peamiste sidusrühmade, näiteks ESA ning tugeva Euroopa tööstusliku baasi toetusel.

EGNOSe, Galileo ja Copernicuse programmi vahehindamise ning Euroopa GNSSi Agentuuri hindamise käigus rõhutati nende investeeringute olulisust ELi jaoks ja kinnitati nende siiani tehtud suuri saavutusi.

GNSSist saadud õppetunnid

Euroopa GNSSi vahehindamise käigus tehti kindlaks mitu probleemi, mis olid seotud i) juhtimise ja ii) turvalisuse juhtimisega.

i) Juhtimine

Juhtimiskorralduses on leitud teatavaid ebatõhususi, mis seisnevad väikses reageerimisvõimes otsustusprotsessis osalejate suure arvu ning kasutuselevõtu (Euroopa Komisjoni ja ESA vaheline delegeerimisleping) ja rakendamise (Euroopa Komisjoni ja Euroopa GNSSi Agentuuri vaheline delegeerimisleping ning Euroopa GNSSi Agentuuri ja ESA vaheline töökord) erineva juhtimiskorralduse tõttu.

ii) Turvalisuse juhtimine

Turvalisuse juhtimise puhul on esialgsete teenuste tagamine ja üleminek kasutuselevõtust rakendamise etappi tekitanud probleeme, millega tuleb nõuetekohaselt tegeleda, et säilitada nõuetekohast turvalisuse taset Euroopa GNSSi süsteemide käitamiseks ja seda taset parandada.

Copernicuse programmist saadud õppetunnid

Copernicuse programmi puhul andsid selle enneolematu edukus ja andmete kogus järgmised tulemused.

i) Vajadus parandada andmete levitamist ja kättesaadavust

Registreerunud kasutajate väga suure arvu tõttu on vaja parandada teabevahtust, andmete levitamist ja kättesaadavust ning andmete allalaadimise võimalusi. On vaja teha tulemuslikult kättesaadavaks ülisuures koguses satelliitandmeid ja -teavet ning võimaldada nende kombineerimist muude andmetega (aastas luuakse 10 pB andmeid koos levitamis- ja juurdepääsusüsteemiga, mis peab suutma tagada sellest kümme korda suurema mahu, kuna allalaadimise puhul tuleb tekitada kümme korda rohkem andmeid);

ii) Vajadus tugevdada kosmoseandmete kaasamist muudesse poliitikavaldkondadesse ja majandussektoritesse, keskendudes rohkem nende kasutuselevõtule

Copernicuse programm jõuab tavapäraste kosmosevaldkonna kasutajateni, aga ei ole siiani suutnud jõuda piisavalt muude potentsiaalsete kasutajateni väljaspool kosmosevaldkonda.

SST toetusraamistiku saavutused ja sellest saadud õppetunnid

Saavutused

SST toetusraamistiku rakendamisaruandes toodi esile kõigi kolme funktsiooni (sensor, töötlemine ja teenus) loomisel ja käitamisel saadud tulemused, võttes arvesse ELi SST teenuse Euroopa kasutajatele kättesaadavaks tegemisest möödunud suhteliselt lühikest ajavahemikku. Samas tuleb rakendamist järgmises etapis kiirendada ja ELi SST toetusraamistik peab selle tulemuslikkuse parandamiseks edasi arenema.

Olemasolevast SST toetusraamistikust saadud õppetunnid

Aruannetele esitatud tagasisides toodi esile neli peamist probleemi.

i) Euroopa mõõtme puudumine

Hoolimata märkimisväärsetest saavutustest kannatavad teenused liikmesriikide vähese koostöö tõttu ja sidusrühmad tegutsevad liiga sageli eraldiseisvalt ning ei tööta välja kooskõlastatud lähenemisviisi.

ii) Euroopa sõltumatuse puudumine

Praegu töödeldakse ja täpsustatakse peamisi andmeid USAs.

iii) Juhtimise küsimus

Praegune konsensusele jõudmise reegel tekitab probleeme otsustusprotsessi igapäevases haldamises.

iv) Rahastamismehhanismi keerukus

Eri toetused ja konkursid on osutunud tehniliselt ja halduslikult koormavaks.

1.4.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Kosmoseprogramm ei hõlma teadusuuringuid, mis kuuluvad ELi teadusuuringute ja innovatsiooni üheksanda raamprogrammi (programm „Euroopa horisont“) alla: edendatakse koostoimeid kosmoseandmete ja -teenuste kaudu, mida osutatakse ELi kosmoseprogrammi raames ja mida kasutatakse läbimurdeliste lahenduste väljatöötamiseks.

Kosmoseuuringutest saab programmi „Euroopa horisont“ ülemaailmsete väljakutsete samba lahutamatu osa ning samal ajal edendatakse kosmosevaldkonna ettevõtluse innovatsioonikeskkonda avatud innovatsiooni samba abil ja edendatakse kosmosevaldkonna teadust avatud teaduse samba abil. Euroopa Liidu kosmoseprogrammi raames hakatakse kasutama programmist „Euroopa horisont“ rahastatud innovatsiooni ja kosmoseuuringute tulemusi. Sellest saab liidu kosmoseprogrammi süsteemide ja teenuste arengu alus ning see edendab kosmosesektori konkurentsivõimet.

Kosmoseprogrammil on sarnased eesmärgid kui muudel liidu programmidel, eelkõige programmil „Euroopa horisont“, InvestEU fondil, Euroopa Kaitsefondil ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidel.

Täpsemalt tagatakse liidu kosmoseprogrammi ja programmi „Euroopa horisont“ vahelise koostoime abil, et

a) kosmose eelneva ja järgmise etapi teenuste sektori teadusuuringute ja innovatsiooni vajadused ELis tehakse kindlaks ja kehtestatakse programmi „Euroopa horisont“ strateegilise teadusuuringute ja innovatsiooni kavandamise protsessi osana;

b) Euroopa kosmoseprogrammi raames avaliku hüvena kättesaadavaks tehtavaid kosmoseandmeid ja -teenuseid kasutatakse, et töötada teadusuuringute ja innovatsiooni abil, sealhulgas raamprogrammi alusel välja läbimurdelisi lahendusi, eelkõige jätkusuutliku toidu ja loodusvarade, kliima seire, arukate linnade, automatiseeritud sõidukite või katastroofide ohjamise jaoks;

c) Copernicuse andmetele ja teabele juurdepääsu teenused aitavad luua Euroopa avatud teaduse pilve ja annavad seeläbi teadlastele juurdepääsu Copernicuse andmetele. Teadustaristutest, eelkõige *in situ* vaatlusvõrgustikest saab Copernicuse teenuseid võimaldava *in situ* vaatlustaristu oluline osa. Need saavad omakorda kasutada Copernicuse teenuste loodud teavet.

Koostoime liidu InvestEU programmiga tagab, et riski finantseerimise abil edendatakse ettevõtluse ja ärivõimalusi.

Lisaks sellele saavad ELi kosmose valdkonna meetmetest kasu ka mitmed ELi poliitikameetmed.

Copernicuse programmi teenuste kaudu tagatavate andmete maht, kvaliteet ja mitmekesisus toetab ELi poliitikameetmeid, näiteks kliimamuutuste seire, keskkonnapoliitika ja põllumajanduse valdkonnas. Mitmed ELi poliitikameetmed vajavad täpseid ja usaldusväärseid andmeid, et luua pikaajalised andmestikud, tagada täpne kaardistamine jms, mis võimaldab nende valdkondade peamiste näitajate seiret pikas perspektiivis ning tagab nende poliitika tulemusliku rakendamise. Koostoimes navigatsiooniteenustega saab ELi poliitikameetmeid välja töötada ka sellistes valdkondades nagu arukas põllumajandus või intelligentne transport, kus vajatakse kõige suuremat positsioneerimistäpsust.

1.5.

1.6. Meetme kestus ja finantsmõju

✓ **Piiratud kestusega**

– ✓ hõlmab ajavahemikku 1.1.2021–31.12.2027

– ✓ finantsmõju kulukohustuse assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2021–2027 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2021–2027 ja pärast seda.

☐ **Piiramatu kestusega**

– Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid[38]

✓ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

– ✓ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☑ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☑ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (täpsustage);

– ☐Euroopa Investeerimispangale (EIP) ja Euroopa Investeerimisfondile (EIF);

– ✓ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☑ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;

– ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

– *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Eri juhtimises osalejatel on järgmised vastutusvaldkonnad. i) Komisjon vastutab üldiselt ELi kosmoseprogrammi ja sellega seotud meetmete (Galileo programm, EGNOS, Copernicuse programm, kosmose olukorrast ülevaate saamine ja riiklik satelliitside), sealhulgas kanderakettide, rahvusvahelise koostöö ja kosmosemajandusega

[38] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

seotud konkreetsete toetusmeetmete haldamise eest, määrates kindlaks meetmete kõrgetasemelised turvalisuse ja poliitilised eesmärgid ning tehes nende rakendamise järelevalvet.

ii) Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (mis asub Prahas) vastutab

- Galileo programmi ja EGNOSe rakendamise eest;

- Galileo programmi turvalisuse seire keskuste käitamise eest;

- kõigi kosmosemeetmete (praegu ainult Galileo programmi puhul) turvalisuse akrediteerimisega seotud ülesannete eest;

- kõigi ELi kosmoseprogrammi komponentide pakutud teenuste andmete ja teabe vahetamise, edendamise ja turustamisega seotud tegevuse eest („turustamine ja kasutuselevõtt“), mis toimub praegu ainult Galileo programmi ja EGNOSe puhul;

- intellektuaalomandiõiguste haldamise eest.

Lisaks sellele annab määrus ametile võimaluse rakendada muid ülesandeid, mis toetavad kõiki kosmosetegevusi. Näiteks kriisiohjamise missioonide ja operatsioonide puhul võiks amet vastutada riikliku satelliitside kasutajatega seotud aspektide üldise koordineerimise eest tihedas koostöös asjaomaste liidu asutuste ja Euroopa välisteenistusega.

iii) Kui Euroopa Kosmoseagentuur (ESA) kohandab oma asutusesisest otsustusprotsessi, et see võimaldaks kaitsta ELi huve, siis antakse talle samad ülesanded kui praegu: eelkõige teadus- ja arendustegevus ja areng, osad kosmosetaristust, GNSSi kosmose- ja maasegmendid ning Copernicuse programmi kosmosesegment. Suhteid ESAga tõhustatakse liiduga sõlmitava ühtse finantsraamistiku partnerluslepingu abil (nagu määratakse kindlaks finantsmääruses), milles kehtestatakse ühised põhimõtted ja eeskirjad, samas kui praegu on komisjon ja amet allkirjastanud ESAga mitmed rahalist toetust käsitlevad lepingud ja töökorrad, millel on erinevad rakenduseeskirjad.

iv) Tugevdatakse koostoimet riiklike kosmoseagentuuride ja nende olemasolevate programmidega, eelkõige koostöölepingute, avaliku ja erasektori partnerluste, eelarve jagatud täitmise ja ühisalgatuste abil, et edendada kosmosepõhiste rakenduste kasutuselevõttu või toetada konkurentsivõimet ja ettevõtlust.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Kosmosemeetmete seire toimub iga konkreetse meetme jaoks kohandatud näitajate komplekti abil. Need näitajad koostatakse lähtuvalt iga meetme rahalist toetust käsitlevate lepingute üle tulevikus peetavatest läbirääkimistest ja meetmete järelevalve kindlaks määramise kontekstis. Mitu näitajat on juba kindlaks määratud, tehakse nende korrapärast seiret ja neid on hinnatud kasutusele võetud kosmosemeetmete (Copernicuse ja Galileo programm ning EGNOS) vahehindamise käigus. Eeldatakse, et enamikku neist näitajatest säilitatakse ja neid hakatakse kasutama ka uute meetmete puhul. Määratakse kindlaks ka täiendavad erieesmärgid, nagu on kohane meetme rakendamise tasandil. Hakatakse tegema ka eelkõige ELi raamprogrammidest teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste rakendamiseks eraldatud rahastamise järelevalvet.

Praegu esitatakse eri näitajad usaldatud üksuste esitatavates kvartaliaruannetes; tulevikus on kavas kasutada esitamisel samu tähtaegu, keelamata komisjonil nõuda sihtotstarbelisi aruandeid.

Seega esitatakse tulevastes rahalist toetust käsitlevates lepingutes, nagu ka praegu, aruandluse õigusraamistik ning täpsustatakse eelkõige näitajate konkreetne määratlus ja nende esitamise sagedus.

Lisaks nendele tavapärastele meetmetele tugevdab komisjon, kasutades oma poliitilise järelevalve volitusi kosmoseprogrammi puhul, järelevalve- ja hindamismehhanisme usaldatud üksuste üle, nõudes neilt üksikasjalikke iga-aastaseid majandamiskavasid ja rakendamisaruandeid, korraldades korrapäraseid koosolekuid programmide edenemise kohta ning teostades finants- ja tehnoloogilisi auditeid.

Selles tegevuses kutsutakse osalema ka liikmesriike, eelkõige nende otsesesse või kaudsesse vastutusalasse kuuluvates valdkondades.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Järgmise finantsperioodi jaoks välja pakutud juhtimismudel tugineb praegusele raamistikule, kasutades võimaluse korral koostoimeid, eelkõige turvalisuse valdkonnas.

Euroopa Komisjon teostab peaasjalikult üldist poliitilist kontrolli programmide üle. Ta saab kasutada eelarve kaudset täitmist, delegeerides operatiivtegevuse haldamise Euroopa GNSSi Agentuurile ja Euroopa Kosmoseagentuurile kooskõlas nende pädevusvaldkonnaga. Komisjonil on ka võimalik pidada konkreetsetes tehnilistes küsimustes nõu ekspertidega ja riikide kosmoseagentuuridega.

Euroopa GNSSi Agentuuri rolli puhul tehakse ettepanek tugineda selle kogemustele GNSSi turvalisuse akrediteerimise valdkonnas, et määrata see vastutavaks kõigi kosmosemeetmete (Galileo programm, EGNOS, Copernicuse programm, kosmose olukorrast ülevaate saamine ja riiklik satelliitside) turvalisuse akrediteerimise eest.

ESAga tehtava koostöö puhul on eesmärk tõhustada praegust raamistikku. Praegu on ESAga sõlmitud mitmed delegeerimislepingud ja töökorrad, millel on erinevad rakenduseeskirjad. Tehakse ettepanek sõlmida ESAga finantspartnerluse raamleping, mis hõlmab kõiki programme, et tagada ESA elluviidavate tegevuste järjepidevus. ESA täidetavad ülesanded peaksid jääma samaks.

Makseviisid peaksid jääma samalaadseks eelmise mitmeaastase finantsraamistiku puhul kasutatud makseviisidega: asutused koostavad makse prognoosi, komisjon kontrollib selle üle (eelkõige võttes arvesse summaarseid delegeeritud eelarvevahendeid) ja maksed tehakse korrapäraselt, et anda usaldatud üksustele võimalus hanget tõhusalt hallata ja vältida vajadust rahastada seda enda vahenditest. Komisjonile jääb volitus maksed heaks kiita ja eelkõige juriidiline õigus makset vähendada, kui nõuet ja sellega seotud prognoosi peetakse ülemääraseks.

Rahalist toetust käsitlevates lepingutes kindlaks määratav kontrolli strateegia tugineb eelmise mitmeaastase finantsraamistiku ja eelkõige kvartaalse aruandluse (mis hõlmab programmi-, finants- ja riskijuhtimisaruandlust) ning eri tasandi komisjonide (näiteks hankekomisjoni) ja kohtumiste käigus saadud kogemustele. Tulevane kontrollistrateegia tugineb kõigi nende riskide kindlakstegemisele, mis võivad programmi ohustada, ja selle puhul võetakse arvesse nende suhtelist olulisust ja võimalikku mõju programmile. See kontrollisüsteem osutus tõhusaks Galileo programmi, EGNOSe ja Copernicuse programmi peamiste meetmete puhul, nagu on märgitud nende vahehindamistes.

Praegu kasutusele võetud kontrollistrateegiat on auditeerinud Euroopa Kontrollikoda oma iga-aastase tehingute kontrolli protsessi käigus ning siseauditi talitus konkreetsete auditite käigus; soovitused olid minimaalsed ja need on praeguseks rakendatud.

2.2.2. Teave tuvastatud ohtude ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Tuvastatud ohud

Tuvastatud ohud on samalaadsed riskidele, mis tehti kindlaks eelmise mitmeaastase finantsraamistiku puhul olemasolevate meetmete, peamiselt GNSSi ja Copernicuse programmi ning väiksemal määral SST jaoks.

Tehnoloogiline risk: kosmosemeetmed kasutavad uusimat tehnoloogiat, mida ei ole veel kontrollitud ja mille kirjeldused muutuvad pidevalt.

Tööstusrisk: taristu rajamisse ja täiendamisse on kaasatud palju tööstusettevõtteid mitmest riigist, kelle tööd tuleb koordineerida tõhusalt, et tulemuseks oleks süsteemid, mis on töökindlad ja täielikult integreeritud, eriti turvalisuse mõttes.

Ajaline risk: süsteemi rakendamisega viivitamine võib tähendada soodsa võimaluse kaotamist ja kaasa tuua ülekulu.

Juhtimisrisk: programmide juhtimine eeldab mitme asutuse koostööd ning tagada tuleb nõuetekohane stabiilsuse ja korraldamise määr. Arvestada tuleb ka eri osaliste, eeskätt liikmesriikide erinevaid arvamusi olulisemates küsimustes. Seda arvestades tuleks kaaluda mõne riski, sh finants- ja turvalisusega seotud riski jagamist nende osaliste vahel, kellel on kõige paremad eeldused nendega toimetulekuks.

Finantsriskid on piiratud tänu komisjoni rangetele järelmeetmetele usaldatud üksuste hallatud hangete puhul (näiteks osaleb Euroopa Komisjon olulistes hankenõukogudes, kontrollitakse pikaajalist kavandamist ja hanke-eelarveid jms), juriidiliselt piiratud eelarvele ja eelarve kohandustele, kui programmi mingis osas tekivad eeldatust suuremad kulud.

Käimasolev tegevus

Galileo programmi, EGNOSe ja Copernicuse programmi teenuste puhul on riskid seotud nende jätkusuutlikkuse ja arenguga ning on seega piiratud lähtuvalt nende tegevuste elluviimise käigus mitme aasta jooksul omandatud kogemustest. Nende meetmete rakendamine on osutunud vahehindamiste kohaselt edukaks, mida kinnitab teenuste ja andmete pidev tagamine. Lisaks sellele on riskijuhtimine kosmosemeetmete juhtimise lahutamatu osa ja komisjon teeb selle üle järelevalvet. Programmi juhtimise kava, mis on ESAga allkirjastatud delegeerimislepingute lahutamatu osa, tagab kõik riskijuhtimiseks vajalikud vahendid ja meetmed (aruandlus, kontrollikomisjonid jms). Praeguses mitmeaastases finantsraamistikus loodud järelevalve protsesse ja riskijuhtimise meetmeid kasutatakse tulevaste rahalist toetust käsitlevate lepingute koostamisel.

Uued tegevused

SST ja riikliku satelliitside väljatöötamisega kaasnevad riskid, kuna need on uued tegevused. Samas on need riskid maandatud, kuna:

- olulist osa kosmose olukorrast ülevaate saamise tegevustest on juba alustatud SST tugiraamistikuga (viis aastat). Rakendamise esimestel aastatel saadud kogemuste põhjal tehakse praegu muudatusi programmi struktuuri ja rakendamisse (juhtimine, otsustusprotsess jms). Uues määruses võetakse arvesse muudatusi, mida on vaja teha, et vähendada nende eesmärkide mittesaavutamise ohtu;

- riikliku satelliitside algatus on kavas rakendada järk-järguliselt, et tagada piisavalt paindlikkust ja kohanemisvõimet muutuvate nõuete ja vajaduste jaoks. Lisaks sellele võimaldavad ELi eksperditeadmised kosmosemeetmete juhtimise valdkonnas ja algatuse modulaarsus kohandada selle ulatust, et vältida näiteks liiga suuri hankeid.

Sisekontroll

Siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraadi üldine sisekontrollisüsteem tugineb eri aruannetele, mille esitavad usaldatud üksused kord kvartalis. Neile aruannetele järgnevad sihtotstarbelised hinnangud, millega tagatakse, et järgitakse kavandamise nõudeid ja lahendatakse kõik tehnilised probleemid, ning mis hõlmavad programmi rakendamisega seotud riskide järelmeetmeid. Lisaks sellele teeb siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat järelauditid, et tagada usaldatud üksuste usaldusväärne finantsjuhtimine.

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Programmi põhieelarvet haldavad amet, ESA ja EUMETSAT rahalist toetust käsitlevate lepingute kaudu. Lähtuvalt varasematest andmetest on komisjoni ellu viidavate usaldatud üksuste kontrollide kogukulud hinnanguliselt ligikaudu 0,3 % sellega seotud hallatavatest vahenditest. Rakendusasutuste kulud jääksid eelmise perioodi andmetele tuginedes ligikaudu vahemikku 5–10 %.

Eeldatav vea tekkimise risk makse tegemise ja lõpetamise ajal on piiratud, võttes arvesse hankemehhanismi: komisjon delegeerib hanke kas ametile või ESA-le mitmeaastase finantsraamistiku alusel ja need asutused esitavad kord kvartalis aruandeid, lähtuvalt tegelikest ja prognoositud hangetest, delegeeritud summade piires.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Kosmoseprogrammi määrusest tulenevates rahalist toetust käsitlevates lepingutes, mis sõlmitakse kolmandate isikutega, sätestatakse tõenäoliselt komisjoni või tema volitatud esindaja poolne järelevalve ja finantskontroll ning kontrollikoja või Euroopa Pettustevastase Ameti auditid, mis korraldatakse ELi äranägemise järgi, vajaduse korral kohapeal.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik ja uued kulude eelarveread

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	**01**	Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond – kosmose teemavaldkond

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***2027. aasta järgne aeg***	**KOKKU**
04.0201 Tegevusassigneeringud. Euroopa kosmoseprogramm	Kulukohustused	(1a)	2140,879	2183,957	2229,896	2277,715	2322,428	2369,057	2416,068		**15 940,000**
	Maksed	(2a)	1123,106	1694,827	1942,491	2068,738	2239,144	2326,57	2370,309	2174,816	**15 940,000**
04.01 Programmi vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud	Kulukohustused = maksed	(3)	8,000	8,000	8,000	8,000	9,000	9,000	10,000	0,000	**60,000**
Programmi vahendite assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+3	**2148,879**	**2191,957**	**2237,896**	**2285,715**	**2331,428**	**2378,057**	**2426,068**		**16 000,000**
	Maksed	=2+3	**1131,106**	**1702,827**	**1950,491**	**2076,738**	**2248,144**	**2335,570**	**2380,309**	**2174,816**	**16 000,000**

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas (sisekorraeeskirjade V lisa), ja laadida see üles DECIDE võrku talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***2027. aasta järgne aeg***	**KOKKU**

Inimressursid		16,321	16,321	16,321	16,321	16,321	16,321	16,321		114,247
Muud halduskulud		1,695	1,729	1,763	1,799	1,835	1,871	1,909		**12,601**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	**18,016**	**18,050**	**18,084**	**18,120**	**18,156**	**18,192**	**18,230**		**126,848**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***2027. aasta järgne aeg***	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU**	Kulukohustused	2166,895	2210,007	2255,980	2303,835	2349,584	2396,249	2444,298	0,000	16126,848
	Maksed	1149,122	1720,877	1968,575	2094,858	2266,300	2353,762	2398,539	2174,815	16126,848

Teabeks sisaldab mitmeaastase finantsraamistiku pakett lisaks kosmoseprogrammile eraldi eelarvevahendeid ametile tehtavaks ELi osamakseks.

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***2027. aasta järgne aeg***	**KOKKU**
Tegevusassigneeringud 04 0202 ELi osamakse ametile	Kulukohustused	(1b)	31,170	31,587	32,223	33,091	34,209	35,601	37,119		**235,000**
	Maksed	(2b)	31,170	31,587	32,223	33,091	34,209	35,601	37,119		**235,000**

3.1.2. Üldine hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

– ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist

– ✓ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Inimressursid	16,321	16,321	16,321	16,321	16,321	16,321	16,321	**114,247**
Muud halduskulud	1,695	1,729	1,763	1,799	1,835	1,871	1,909	**12,601**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7 kokku	18,016	18,050	18,084	18,120	18,156	18,192	18,230	**126,848**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud								
Inimressursid								
Muud halduskulud (endised BA read)	8,000	8,000	8,000	8,000	9,000	9,000	10,000	60,000
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku								

KOKKU	**26,016**	**26,050**	**26,084**	**26,120**	**27,156**	**27,192**	**28,230**	**186,848**

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse juba meedet haldava peadirektoraadi assigneeringutega ja/või assigneeringute ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

3.1.2.1. Hinnanguline personalivajadus

– ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist

– ✓ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline täistööajale taandatud töötajate arv

Aasta	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
Komisjoni peakorteris ja esindustes	93	93	93	93	93	93	**93**
Delegatsioonides							
Teadustegevus							
Koosseisuväline personal (täistöötajale taandatud töötajad) – lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides							
Rubriik 7							
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 - peakorteris	39	39	39	39	39	39	**39**
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 - delegatsioonides							
Rahastatakse programmi vahenditest - peakorteris							
Rahastatakse programmi vahenditest - delegatsioonides							
Teadustegevus							
Muu (täpsustada)							
KOKKU	**132**	**132**	**132**	**132**	**132**	**132**	**132**

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	93
Koosseisuvälised töötajad	39

3.1.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus

– ✓ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

– ☐ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

Assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**KOKKU**
Täpsustage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☑ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

  – ☐ omavahenditele

  – ☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida:	Ettepaneku/algatuse mõju						
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Artikkel ….							

Sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (näiteks tulule avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).